

CEMPER

INHOUDELIJK JAARVERSLAG
2020

Met de steun van

Vlaanderen
verbeelding werkt

A thin, vertical light green line on the left side of the page.

INHOUDELIJK

JAARVERSLAG 2020

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	1
2	Missie en visie.....	3
2.1	Missie.....	3
2.2	Visie.....	3
3	Strategische (SD) en operationele (OD) doelstellingen: Overzicht.....	4
4	Rapportering per doelstelling.....	6
4.1	SD 1 Het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten, in al zijn diversiteit, is verder in kaart gebracht, gedocumenteerd en gewaardeerd.....	6
4.2	SD 2 Het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten wordt duurzamer behouden en geborgd.....	12
4.3	SD 3 Het onderzoek naar het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten is gestimuleerd en gefaciliteerd.....	18
4.4	SD 4 Het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten, in al zijn diversiteit, inspireert en is toegankelijker voor de samenleving door een betere toeleiding en presentatie.....	21
4.5	SD 5 CEMPER is uitgebouwd tot een kwaliteitsvolle netwerkorganisatie.....	26
5	Analyse dienstverleningsvragen.....	34
5.1	Procedure.....	34
5.2	Analyse.....	34
6	Bestuur en personeel.....	39
6.1	Bestuur.....	39
6.2	Principes van goed bestuur.....	39
6.3	Personeel.....	40
7	Aandachtspunten beheersovereenkomst.....	41
7.1	Voorzie een meerjarenplanning gekoppeld aan prioriteiten. Dit is een noodzaak gezien de complexiteit van de dienstverlening.....	41
7.2	Zorg voor het zichtbaar maken van het diversiteitsdenken in de eigen structuur (team en bestuursorganen).....	41
7.3	Zet in op branding van CEMPER en heb hierbij ook oog voor de lokale actoren.....	41

7.4	Zoek zo snel mogelijk een herbestemming voor de poppenspelcollectie zodat CEMPER zich voluit kan concentreren op de dienstverlenende rol.....	42
8	Bijlagen.....	45
8.1	Overzicht gepubliceerde artikels door of i.s.m. CEMPER.....	45
8.2	Overzicht bijgewoonde studiedagen, vormingen en lezingen.....	45
8.3	Overzicht gegeven presentaties.....	48
8.4	Overzicht lidmaatschap werk- en stuurgroepen, adviesraden, commissies.....	49
8.5	Overzicht partners.....	50
8.6	Jaarverslag TRACKS.....	51
8.7	<i>Visienota Naar een duurzaam en omvattend beleid voor het erfgoed van muziek en podiumkunsten in Vlaanderen en Brussel</i>	56

1 Inleiding

Wie over het muzikaal en podiumkunsterfgoed (verder afgekort als MPKE) in Vlaanderen en Brussel spreekt, heeft het over een zeer rijk en divers landschap. Dat is het gevolg van onze bloeiende culturele traditie die in tal van activiteiten, disciplines, genres haar immateriële en tastbare sporen nalaat. Dankzij het engagement van zeer diverse gemeenschappen, organisaties en instellingen wordt dit erfgoed bewaard en doorgegeven. Als landelijke dienstverlenende organisatie speelt CEMPER – Centrum voor Muziek- en Podiumerfgoed – in op tal van noden en uitdagingen omtrent het erfgoed van muziek, theater, dans en verwante disciplines (cf. beleidsplan 2019–2023). Met dit jaarverslag schetsen we graag een beeld van de activiteiten van 2020, het tweede werkingsjaar van CEMPER na de fusie van Het Firmament en Resonant.

2020 was uiteraard geen ‘normaal’ jaar, met een ‘voor corona’ en ‘na corona’. Door het opgelegde telewerk dienden alle overlegmomenten en dienstverlening plots omgezet worden naar online alternatieven. Iedereen moest zich plots schikken naar werken-op-afstand. Een hele uitdaging voor de organisatie en voor alle medewerkers individueel. Dit heeft echter ook kansen opgeleverd: we waardeerden de voordelen van telewerk en voerden structureel telewerk in, we ontdekten allerlei digitale toepassingen voor overleg, brainstorms, etc. en we benutten deze periode om de interne werking te optimaliseren (uitschrijven interne procedures, overzetten content naar nieuwe website, etc.).

De integratie van de twee organisaties na de fusie vergde nog steeds grote inspanningen – zij het al minder dan in 2019. We konden vaststellen dat er bijvoorbeeld stilaan meer ruimte kwam om **publieksgerichte initiatieven** in de startblokken te zetten. De **nieuwe website** die we in 2020 mochten lanceren was ook een belangrijke stap. De website biedt relevante informatie, in een toegankelijke vormgeving en intuïtieve navigatie en is herkenbaar en bruikbaar voor zeer diverse doelgroepen uit het brede veld van de muziek en de podiumkunsten.

Tot slot vatten we CEMPER in 2020 graag samen in een **aantal cijfers en hoogtepunten**:

- CEMPER behandelde **209 vragen** afkomstig van de diverse doelgroepen over de meest uiteenlopende thema's, wat een stijging is van 9% tegenover vorig jaar
- We volgden samen **56 vormingen, congressen of lezingen in binnen- en buitenland** en gaven op deze bijeenkomsten 12 presentaties
- CEMPER was lid van **28 commissies, stuur- en werkgroepen en adviesraden in binnen- en buitenland**
- CEMPER werkte in 2020 samen met niet minder dan **51 partnerorganisaties** uit binnen- en buitenland
- We slaagden erin **20% meer Facebookvolgers** aan te trekken dan vorig jaar
- CEMPER mocht samen met meemoo in 2020 de **5^e editie van het archiefdoorlichtingstraject** lanceren. Zo konden we de afgelopen jaren reeds **29 structureel gesubsidieerde kunstorganisaties** intensief begeleiden in de zorg voor hun archief en de volgende 8 staan reeds te popelen om in 2021 aan de slag te gaan
- **10 organisaties** uit het brede onderzoeks- en onderwijsveld engageerden zich om mee te denken over de Bronnengids, een online platform dat de weg wijst naar bewaarplaatsen van podiumkunsterfgoed en -bronnen

- In de zoektocht naar een nieuwe eigenaar stelden **12 collectiebeherende instellingen** uit binnen- en buitenland zich kandidaat om onderdelen van de figurentheatercollectie, opgebouwd doorheen de voorgeschiedenis van CEMPER, op te nemen
- We lagen mee aan de basis van de opname van de **fanfarecultuur** op de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed (juni 2020)
- **10 jazzexperts** uit de diverse landsdelen en met een verschillende achtergrond en leeftijd, engageerden zich voor de waardering en selectie van sleutelopnames uit de Belgische jazzgeschiedenis
- We stonden mee aan de wieg van de **Belgische afdeling van de International Council for Traditional Music** opdat onderzoekers van traditionele en populaire muziek en dans in België zich beter kunnen verenigen
- We schreven naarstig aan een **visienota** waarin we 5 randvoorwaarden formuleerden voor een duurzaam en omvattend beleid voor het erfgoed van muziek en podiumkunsten
- Met het **TRACKS-netwerk** hebben we kunnen wegen op het beleid omtrent archiefzorg in de kunstensector. Meer nog, TRACKS werd in de Strategische Visienota Kunsten door minister Jambon als voorbeeld van samenwerking tussen het kunsten- en erfgoedveld aangehaald.
- We bleven onze schouders zetten onder de samenwerking met het Conservatorium van Brussel voor de registratie, waardering en ontsluiting van de bijzondere **bladmuziekcollectie van de Belgische Openbare Omroep**
- Volgend op de digitalisering door meemoo van het audiovisueel materiaal uit de podiumkunsten konden we in 2020 trots een eerste episode van **StageTube** lanceren: straffe verhalen in woord en beeld, rond het thema van podiumtechniek.
- Samen met CKV, Letterenhuis en VAI legden we in 2020 de bouwstenen voor een **internationale webinarreeks** rond het thema 'Archiveren van de toekomst' (lancering 2021)
- CEMPER had gemiddeld **8,8 VTE** in dienst (totaal: 9,6 VTE) en mocht een werkingssubsidie van 662 650,00 € ontvangen van de Vlaamse overheid

Tot slot kregen we begin 2020 het bericht dat we begin 2021 het kantoorgebouw moesten verlaten omdat de eigenaar, stad Mechelen, het zou verkopen. Een **tweede verhuis op korte termijn** kondigde zich aan. Aangezien we pas eind 2018 verhuisden betekende dit enerzijds een onvoorziene kost (verhuis, herinrichten ICT, opzeg poetshulp...) en vooral ook tijd (zoektocht nieuwe kantoorruimte, tal van administratieve regelingen, opruimen, inpakken, inrichting ...). De stad kwam echter tegemoet in een aantal zaken en bood ons een goed alternatief aan qua kantoorruimte, pal in het centrum van Mechelen. De verhuis vond plaats in februari 2021.

Onder punt 4 rapporteren we graag per doelstelling over de realisaties van CEMPER in 2020 op het vlak van de zorg voor en omgang met muziek- en podiumkunsterfgoed (verder afgekort tot MPKE). Daarnaast presenteren we een analyse van de dienstverlening (punt 5), informatie over bestuur en personeel (punt 6) en komen we terug op de aandachtspunten uit onze beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid waar we in 2020 verder mee aan de slag zijn gegaan (punt 7).

We hopen u met dit jaarverslag een goed beeld te geven van onze werking in 2020.

31 maart 2021

Veerle Wallebroek
Directeur

Carl Van Eyndhoven
Voorzitter

2 Missie en visie

2.1 Missie

Muziek en podiumkunsten hebben – zowel in het verleden als vandaag – het cultuurlandschap van Vlaanderen en Brussel diepgaand verrijkt. Die culturele rijkdom zorgt voor een grote diversiteit aan erfgoed dat specifieke omkadering vraagt, zodat het de volgende generaties kan blijven inspireren. CEMPER zet zich in om gemeenschappen, organisaties en individuen te versterken en te activeren in de aandacht en zorg voor dit erfgoed. Dit doen we vanuit een 360 gradenperspectief, met oog voor toekomst en verleden, immaterieel en roerend erfgoed, onderzoek en kunstpraktijk. Als netwerkende organisatie gaan we hierbij in dialoog met partners van lokaal tot internationaal niveau.

2.2 Visie

Als dienstverlenende organisatie wil CEMPER zijn acties aftoetsen aan onderstaande waarden. Deze waarden gelden als kwaliteitsmeting van de werking.

OPEN

Voor alle doelgroepen en hun noden een drempelverlagende dienstverlening aanbieden met oog voor de rijkdom en verscheidenheid van het roerend en immaterieel erfgoed en zijn gemeenschappen in een diverse samenleving.

VERBINDEND

Samenwerken met alle gemeenschappen en belanghebbenden, van lokaal tot internationaal, die zich willen engageren voor het cultureel erfgoed van theater, dans, muziek en verwante disciplines in Vlaanderen en Brussel.

DUURZAAM

Realiseren van een blijvende impact op zowel het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten als op de verschillende doelgroepen.

INSPIREREND

Vanuit goede praktijkvoorbeelden en opgebouwde kennis en expertise verder gaan dan ondersteunen en begeleiden maar ook aanjagen, activeren en vernieuwen.

3 Strategische (SD) en operationele (OD) doelstellingen: Overzicht

SD 1 HET CULTUREEL ERFGOED VAN MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN, IN AL ZIJN DIVERSITEIT, IS VERDER IN KAART GEBRACHT, GEDOCUMENTEERD EN GEWAARDEERD.

OD 1.1 Samen met de doelgroepen brengt CEMPER het erfgoed verder in kaart en bevordert het de kwaliteitsvolle beschrijving en invoer, bij voorkeur via online ontsluitingsplatformen.

OD 1.2 Samen met de belanghebbenden ontwikkelt CEMPER waarderingskaders rond individuele collecties en begeleidt het waarderingstrajecten.

OD 1.3 Door collectieoverschrijdende denkoefeningen te faciliteren, werkt CEMPER participatief aan een visie op het te bewaren erfgoed van muziek en podiumkunsten in Vlaanderen en Brussel en op de benodigde bewaarinfrastructuur.

OD 1.4 CEMPER stimuleert en faciliteert het duurzaam en kwaliteitsvol documenteren van het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten.

SD 2 HET CULTUREEL ERFGOED VAN MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN WORDT DUURZAMER BEHOUDEN EN GEBORGD.

OD 2.1 CEMPER stimuleert en ondersteunt de doelgroepen bij de zorg voor en bewaring van hun archieven en collecties met individueel en collectief advies en met gepaste instrumenten.

OD 2.2 CEMPER stimuleert en adviseert de doelgroepen bij het digitaliseren en digitaal bewaren van het erfgoed van muziek en podiumkunsten onder meer door het behandelen van basisvragen, het doorverwijzen naar partners voor gespecialiseerde kennis en indien nodig in samenwerkingsverband kennis te ontwikkelen.

OD 2.3 Door overleg en/of bemiddeling bouwt CEMPER een netwerk van potentiële herbestemmingspartners uit ter ondersteuning van de doelgroepen bij het herbestemmen van archieven en collecties.

OD 2.4 CEMPER sensibiliseert, versterkt en begeleidt de doelgroepen bij het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed van podiumkunsten en muziek onder meer door cultureelerfgoedgemeenschappen te ondersteunen bij het opstellen van een erfgoedzorgplan.

SD 3 HET ONDERZOEK NAAR HET CULTUREEL ERFGOED VAN MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN IS GESTIMULEERD EN GEFACILITEERD.

OD 3.1 CEMPER informeert over onderzoekers en onderzoekslacunes rond het erfgoed van muziek en podiumkunsten.

OD 3.2 CEMPER ontwikkelt strategieën en instrumenten om onderzoek te stimuleren en te faciliteren.

SD 4 HET CULTUREEL ERFGOED VAN MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN, IN AL ZIJN DIVERSITEIT, INSPIREERT EN IS TOEGANKELIJKER VOOR DE SAMENLEVING DOOR EEN BETERE TOELEIDING EN PRESENTATIE.

OD 4.1 CEMPER neemt publieksgerichte initiatieven en inspireert diverse publieken.

OD 4.2 CEMPER adviseert de doelgroepen bij het toeleiden en presenteren van het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten.

SD 5 CEMPER IS UITGEBOUWD TOT EEN KWALITEITSVOLLE NETWERKORGANISATIE.

OD 5.1 Op basis van de noden van het erfgoed en van de erfgoedgemeenschappen bouwt CEMPER voortdurend nieuwe inzichten en expertise op door zelfstudie, het volgen van vormingen en het uitwisselen van kennis en ervaring.

OD 5.2 CEMPER bouwt een kwaliteitsvolle dienstverlening uit en maakt deze bekend aan de hand van een doelgroepgerichte communicatiestrategie.

OD 5.3 CEMPER speelt een voortrekkersrol in netwerken en samenwerkingen van lokaal tot internationaal niveau en wisselt kennis en ervaring uit.

OD 5.4 CEMPER zet de principes van duurzaamheid, diversiteit en participatie actief in bij de eigen werking en draagt deze uit naar de doelgroepen.

OD 5.5 CEMPER voert een gedegen zakelijk beleid en een kwaliteitsvolle werking onder meer door een meerjarenplanning te koppelen aan prioriteiten en door toe te zien op de correcte naleving van de bevoegdheden en procedures.

4 Rapportering per doelstelling

In dit onderdeel geven we graag per doelstelling weer wat CEMPER in 2020 gerealiseerd heeft op het vlak van de zorg voor en omgang met het erfgoed van muziek en podiumkunsten (afgekort tot MPKE).

4.1 SD 1 Het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten, in al zijn diversiteit, is verder in kaart gebracht, gedocumenteerd en gewaardeerd.

OD 1.1 Samen met de doelgroepen brengt CEMPER het erfgoed verder in kaart en bevordert het de kwaliteitsvolle beschrijving en invoer, bij voorkeur via online ontsluitingsplatformen.

Op vraag en projectmatig in kaart brengen van MPKE

Het potentieel van MPKE voor artistiek, publieksgericht en wetenschappelijk (her)gebruik is enorm. Om dat mogelijk te maken moet MPKE in eerste instantie vindbaar zijn. En om gevonden te worden, moet het ergens beschreven zijn. **De stap van beschrijven en registreren van erfgoed is essentieel opdat anderen dit erfgoed kunnen vinden, raadplegen en inzetten voor allerlei doeleinden.** Met als gevolg een grotere zichtbaarheid van én een groter draagvlak voor MPKE. CEMPER zet zich op vraag of projectmatig in op het identificeren, lokaliseren en beschrijven van erfgoed. Zo ondersteunt CEMPER particulieren, organisaties en erfgoedgemeenschappen om hun erfgoed op een kwaliteitsvolle manier te beschrijven en bekend te maken via online ontsluitingsplatformen. Daarnaast blijven we zoeken naar goede en haalbare methodes om dit te kunnen doen. Op basis van de ervaring van Resonant en Het Firmament met lokalisatieprojecten werd zo in 2020 een analyse van de methodes voor in kaart brengen van erfgoed gemaakt. Het resultaat van deze analyse mondde uit in een **lokalisatieformulier** dat naar aanleiding van een vraag van Erfgoedcel Viersprong werd uitgetest in de praktijk.

In 2020 zetten we verder in op de volgende **campagnes**:

1. Podiumtechnisch erfgoed (i.s.m. ETWIE, RITCS en STEPP)

Er is een grote nood aan het in kaart brengen en zichtbaar maken van podiumtechnisch erfgoed. Dit erfgoed valt vaak tussen de mazen van het net (roerend/onroerend?) en krijgt hierdoor onvoldoende aandacht en waardering. Het potentieel ervan wordt onderbenut. Een aantal partners sloeg daarom de handen in elkaar om een doorstart te maken voor dit bijzonder type erfgoed. Doel van dit initiatief is in eerste instantie om met vrijwilligers collecties met podiumtechnisch erfgoed in kaart te brengen op collectieniveau. Op basis van deze mapping brengen we de verdere noden en stappen in kaart. Als voorbereiding op de inventarisatie door vrijwilligers werden in 2020 sjablonen ontwikkeld en uitgetest tijdens *trials* met de collectie van Chris van Goethem en die van Stadsschouwburg Brugge. Door corona is er vertraging opgelopen met dit project. Aanvankelijk was het voorzien om op de STEPP-contactdag in juni 2020 het sjabloon voor collectiebeschrijvingen te verspreiden bij de diverse collectiebeheerders om hen aan te moedigen hun collectie te inventariseren. Aangezien deze afgelast werd en verplaatst naar juni 2021, is de timing zo ook verschoven.

2. Nederlandstalige lichte muziek (i.s.m. Taalunie, Muziekweb (NL))

CEMPER en Muziekweb willen samen met de Taalunie zorgen voor een betere zichtbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van Nederlandstalig muzikaal erfgoed. Binnen het project 'Lokalisatie van Nederlandstalig muzikaal erfgoed' gaan we op zoek naar collecties rond Nederlandstalige muziek uit de periode 1955-1983. Hiermee willen we in de eerste plaats beter zichtbaar maken welke waardevolle verzamelingen er zijn in Nederland en Vlaanderen. Daarnaast willen we graag weten of er bij verzamelaars behoeftes zijn aan het elders onderbrengen van hun verzamelingen, en aan het publiceren ervan, bijvoorbeeld op streamingdiensten. Ook willen we graag weten welke behoeftes er zijn over het gebruik van muzikaal erfgoed in het onderwijs, de wetenschap en in het museum. Op basis van een gemeenschappelijk datamodel schreven CEMPER en Muziekweb in 2019 collectiebeherende organisaties en privé-verzamelaars uit Vlaanderen en Nederland aan om het erfgoed van Nederlandstalige lichte muziek verder in kaart te brengen. Volgend op deze bevraging werkten De Taalunie, Muziekweb en CEMPER in 2020 aan een eindverslag over de resultaten en de lacunes en noden. De klankbordgroep, bestaande uit meemoo, DEN, Kunstenpunt/Muziekarchief, Meertensinstituut, Stichting Omroepmuziek, gaf feedback op het eindrapport. In 2021 wordt het gepubliceerd.

3. Immaterieel erfgoed (i.s.m. erfgoedcellen, WIE)

CEMPER organiseert in samenwerking met Werkplaats Immaterieel Erfgoed (WIE) in 2021 een campagnejaar om (de diversiteit) van immaterieel cultureel erfgoed (ICE) van muziek en podiumkunsten meer zichtbaar te maken. Door middel van een coronaproof e-mailcampagne willen we zoveel mogelijk immaterieel erfgoed in kaart brengen en zichtbaar maken, en dit met de hulp van de erfgoedcellen. In 2020 werd de campagne voorbereid, ze wordt als volgt uitgerold in 2021:

- (1) een mailing naar de erfgoedcellen om CEMPER en de campagne voor te stellen, in contact te komen met muziek- en podiumpraktijken uit hun regio, en een oproep om de campagneboodschap mee te verspreiden;
- (2) een workshop voor de erfgoedcellen over het registreren van immaterieel erfgoed op www.immaterieelerfgoed.be, met focus op de specificiteiten van muziek- en podiumkunsten;
- (3) met behulp van een begeleidende email verspreiden we een uitnodiging tot (begeleiding bij) registratie en een voorstelling van de dienstverlening van CEMPER;
- (4) CEMPER, WIE en (eventueel geïnteresseerde) erfgoedcellen helpen bij de registraties.

4. Bladmuziekcollectie van de Belgische Openbare Omroep (i.s.m. Erasmushogeschool/Koninklijk Conservatorium Brussel (EHB/KCB) i.s.m. CEMPER, VRT-Audiotheek, Kunstenpunt, meemoo)

De oude muziekbibliotheek van NIR/INR-BRT/RTBF, is een (deels) unieke bladmuziekcollectie die een onmisbare schakel is in de Belgische muziekgeschiedenis. De collectie is de neerslag van wat er op vlak van muziek gecomponeerd en gespeeld werd sinds het ontstaan van de Belgische omroep tot de opheffing van de orkesten/ensembles. De collectie is echter al zowat een decennium op de dool. Een herbestemming van de collectie zou er op termijn komen naar de bibliotheek van het Brusselse conservatorium. Interesse in de collectie is er wel. Resonant initieerde/faciliteerde het overleg tussen een aantal betrokkenen: VRT-Audiotheek, Muziekcentrum Vlaanderen (nu Kunstenpunt) en de Erasmushogeschool/Koninklijk Conservatorium Brussel (EHB/KCB). In 2018 kon EHB/KCB een projectsubsidie aanvragen op basis van het Decreet Cultureel Erfgoed, met als partners CEMPER, Kunstenpunt, VRT-Audiotheek, meemoo, AMVB en VEB. CEMPER voorziet ondersteuning bij de opmaak van de projectdossiers (drie fasen) en bij de eigenlijke uitvoering van diverse projectonderdelen, waaronder de registratie en ontsluiting van de collectie. Voor de waardering van deze collectie verwijzen we naar OD 1.3.

Vragen over waar zich welk erfgoed bevindt blijven populair in onze dienstverlening: **13% van alle vragen** die we behandelden handelde over dit onderwerp. Dergelijke ad hoc-vragen brengt ons bovendien in contact met onbekend erfgoed.

Tot slot begeleidden we op vraag de aanmelding van de 'Fanfarecultuur' op immaterieelerfgoed.be waardoor deze praktijk beter zichtbaar wordt.

Vindbaar maken van MPKE via online ontsluitingsplatformen

Eens de gegevens in kaart gebracht zijn online ontsluitingsplatformen als **Archiefbank Vlaanderen**, **hetarchief.be** en **immaterieelerfgoed.be** cruciale werkinstrumenten voor de registratie, ontsluiting en vindbaarheid van MPKE, in al haar diversiteit. Samen met de voormalige provinciale databanken is Archiefbank Vlaanderen de enige plaats waar het zogenaamde 'zwerfgoed' van muziek en podiumkunsten kan worden ontsloten voor een breed publiek. Het is het platform waarop instellingen zoals CEMPER, haar voorgangers Resonant en Het Firmament en gelijkaardige organisaties al jarenlang beschrijvingen van archieven en collecties toevoegen. Voor wat betreft de centrale ontsluiting en vindbaarheid van privaatrechtelijke archieven is het instrument dus *too big to fail* en noodzakelijk voor MPKE.

Archiefbank Vlaanderen doorliep een traject om de toekomstplannen van het instrument in overleg met het veld uit te tekenen. Enkel in overleg kunnen dergelijke databanken uitgroeien tot kwalitatieve instrumenten die in concrete behoeftes voorzien en daadwerkelijk gebruikt zullen worden door de erfgoedsector en -gemeenschappen. We waren dan ook zeer actief betrokken bij dit traject en gaven uitvoerige feedback.

Voor wat betreft de integratie in Archiefbank Vlaanderen van de gegevens uit **Muziekbank Vlaanderen**, het voormalige platform van Resonant, werd in overleg met Archiefbank Vlaanderen besloten dat de integratie van de gegevens grotendeels manueel gerealiseerd zal worden. We analyseerden de beide gegevensreeksen op overlappingsen, maakten de nodige inhoudelijke en technische afspraken met Archiefbank, identificeerden prioriteiten en stelden een plan van aanpak voor 2021 op.

Ook de **voormalige provinciale databanken** speelden een belangrijke rol in het toegankelijk maken van MPKE dat lokaal wordt beheerd. Met het oog op de ontsluiting van objectbeschrijvingen namen we op 14/10 deel aan de focusgroep rond de integratie van de erfgoeddatabanken, georganiseerd door meemoo, FARO en Vlaamse Kunstcollectie.

Interne werking en expertiseopbouw

Naast het creëren en verzamelen van informatie over erfgoed, is het voor CEMPER even belangrijk om te werken aan een (infra)structuur waarmee we deze **gegevens efficiënt intern kunnen beheren**. Dit is zeker van belang wanneer je weet dat in rapporten, bestanden en folders uit de voorgeschiedenis van onze organisatie nog boeiende gegevens staan die nooit in een dergelijk beheerssysteem zijn opgenomen. In 2020 onderzochten we enerzijds de softwaremogelijkheden om het intern informatiebeheersysteem te optimaliseren. Anderzijds ontwikkelden we twee excelbestanden die de interne toegankelijkheid van en kennisdeling over gelokaliseerde items ((deel)collecties, (deel)archieven, stukken, etc.) en actoren (vormers en beheerders) bevorderen. Deze manier van werken wordt in 2021 geëvalueerd.

In 2021 startten we met de expertiseopbouw over **(participatieve) dataverzameling en geschiedschrijving**. We experimenteerden met GoogleSheets om participatief data te verzamelen, samen met meemoo exploreerden we de mogelijkheden van Wikidata voor participatieve

dataverzameling en we realiseerden met meemoo het Wikipediaproject *Women in Red*. In het kader van onze Bronnengids Podium (zie verder) namen we de ideeën rond participatieve dataverzameling, geformuleerd door onderzoekers-experten, mee in de verdere technische en inhoudelijke ontwikkelingen van dit instrument.

OD 1.2 Samen met de belanghebbenden ontwikkelt CEMPER waarderingskaders rond individuele collecties en begeleidt het waarderingstrajecten.

Waarderingstrajecten

Als dienstverlenende erfgoedorganisatie is het waarden over collecties heen een rol die ons op het lijf geschreven is. CEMPER is immers niet gebonden aan een collectiebeleid dat ideologisch of geografisch bepaald is. CEMPER ontwikkelde in 2020 verder **expertise** inzake waarden van individuele collecties en over collecties heen, het zogenaamd *cross-collections* waarden. Dit deden we aan de hand van een **aantal casussen** die op eigen initiatief of op vraag opgezet werden:

1. Belgische jazzanthologie: naar een cd/lp-uitgave '100 jaar Belgische jazz' (i.s.m. Koning Boudewijnstichting, MIM, V.I.B.E...)

ONDANKS initiatieven van enkele organisaties (waaronder Resonant) en particulieren blijft het jazzveld geconfronteerd met een aantal lacunes, die een brede erfgoedwerking in de weg staan: een gebrek aan informatie over collecties en archieven, een gebrek aan onderzoek, een zeer beperkt (nauwelijks) gebruik van het erfgoed voor publieksinitiatieven, etc. Daardoor blijft ons jazzverleden grotendeels onbekend en onbemind. Om die vicieuze cirkel te kunnen doorbreken, is het belangrijk aandacht te hebben voor alle lacunes. Daartoe kozen we in 2018-2019 historische archieven en collecties jazz erfgoed (1920-2016) als casus in het 'cross collections waarden'-project¹. Daarnaast dienden we in het najaar van 2019 samen met het Muziekinstrumentenmuseum, platenlabel Sdban Records en de Koning Boudewijnstichting een vervolgproject in. De titel luidde *Een Belgische jazzanthologie: een publieksbrede valorisatie van erfgoedonderzoek in samenwerking met publieke en private actoren*.

In februari 2020 ontvingen we het bericht dat de projectaanvraag niet gehonoreerd werd door de Vlaamse overheid. We zochten naar alternatieve (minimalere) scenario's om alsnog in te spelen op de noden van het jazzveld en de resultaten van het eerdere project te kunnen verankeren. We gingen van start met een herziene versie van het projectplan. Het eindproduct is in de eerste plaats publieksgericht, nl. een cd/lp-uitgave omtrent 100 jaar Belgische jazz (zie OD 4.1). De voorbereiding ervan gebeurt aan de hand van de **participatieve waarderingsmethode** die resulteerde uit de jazzcasus van het *cross collections* waarderingsproject dat hieraan vooraf ging. In december vond de eerste **klankbordgroep** plaats die participatief de sleutelopnames uit 100 jaar Belgische jazz zal selecteren². Ze hanteren hiervoor een voorlopige database met Belgische jazzopnames die voortvloeide uit het initiële waarderingsproject (zie SD3). De betrokken experts werden geselecteerd op basis van vertegenwoordiging van de diverse landsdelen, achtergrond en leeftijd. De te gebruiken methodologie werd bepaald in overleg met dr. Matthias Heyman.

---

¹ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/pilootproject-muziek-en-podiumerfgoed-waarden-eindrapport-beschikbaar>

² De klankbordgroep bestaat uit de volgende experts: Bernard Legros, Christian Van den Broeck, Eve Beuvs, Frederik Goossens, Johan Favoreel, Johan Vandendriessche, Karel Cuelenaere, Lander Lenaerts, Matthias Heyman, Richard Rousselet.

2. Bladmuziekcollectie van de Belgische openbare omroep (i.s.m. Erasmushogeschool/Koninklijk Conservatorium Brussel (EHB/KCB) i.s.m. CEMPER, VRT-Audiotheek, Kunstenpunt, meemoo)

Naast ondersteuning bij de registratie en de ontsluiting van deze collectie (zie OD 1.2) helpt CEMPER ook bij het opzetten van een **waarderingstraject** over deze collectie. Dit gebeurt in functie van de integratie, op termijn, van deze collectie in de vaste bibliotheekwerking.

3. Documentatiecollecties podiumkunsten (i.s.m. Letterenhuis en Universiteitsbibliotheek Gent)

De documentatie van de kunstensector is noodzakelijk om het geheugen van muziek en podiumkunsten in al z'n diversiteit te kunnen vatten. Deze documentatie zou zichtbaar en vindbaar moeten zijn. Historisch opgebouwde documentatiecollecties bevatten veel informatie over actoren waarvan het archief verloren is gegaan en mogen dus niet worden verwaarloosd omdat ze niet in het archivalistische plaatje passen. Met name de collecties van het Documentatiecentrum Dramatische Kunst (ondergebracht in de Universiteitsbibliotheek Gent) en Kunstenpunt (tijdelijk ondergebracht in deSingel, wel nog in beheer van Kunstenpunt) verdienen meer aandacht. Bij de eerste is er nood aan financiële steun voor ontsluiting. De laatste werd voortreffelijk ontsloten, maar het beheer op lange termijn is niet verzekerd. Bovendien is voor dergelijke collecties ook een waarderingstraject nodig om de verhouding te bepalen tot wat elders al wordt bijgehouden en rationeel te selecteren. Samen met Letterenhuis en de Universiteitsbibliotheek Gent bereidden we in 2020 een **subsidieaanvraag** voor omtrent de waardering van deze collecties. Deze wordt in 2021 ingediend.

Op vraag van de redactie van Documenta. Tijdschrift voor Theater schreven we een **artikel** o.m. over de rol van de vroegere documentatiecentra in de theatersector (publicatie in 2021).

Naast de jazzopnames en de documentatiecollecties werd tot slot intern een aanzet gemaakt voor de ontwikkeling van een aantal waarderingstrajecten voor **andere specifieke erfgoedtypes, nl. podiumtechnisch erfgoed en kostuums**.

Kennisdeling

Op diverse manieren deelde CEMPER de opgebouwde expertise omtrent waarden:

- Volgend op het *cross collections* waarderingsproject, met historische decordoeken en jazzopnames als casussen (2018-2019) werd het **eindrapport** gepubliceerd op de CEMPER-website³ en verspreid via onze kanalen.
- Op het congres *Documenting Jazz*, georganiseerd door de Birmingham City University (16-18 januari 2020) gaf CEMPER-medewerker Heidi Moyson met dr. Matthias Heyman een **lezing** over de resultaten van het *cross collections* waarderingsproject (jazzcasus). De titel van de presentatie luidde *Valuing the virtual. The Belgian JAZZ Discography as online collection*⁴.
- Op vraag van Archiefpunt leverden we een uitgebreid **waarderingsadvies** aan over het archief van multimedialkunstenaar Walter Verdin.
- CEMPER kreeg de vraag om tijdens het jaarlijkse studiemoment van het Forum voor Afgestudeerden Archivistiek het waarderingstraject rond de theaterpoppencollectie (2017-2018) toe te lichten. Door de coronacrisis vond de studiedag niet plaats.

³ <https://www.cemper.be/projecten-waardenen-van-muziek-en-podiumerfgoed>

⁴ Voor het verslag, zie <https://www.cemper.be/nieuws/verslag-congres-documenting-jazz>

OD 1.3 Door collectieoverschrijdende denkoefeningen te faciliteren, werkt CEMPER participatief aan een visie op het te bewaren erfgoed van muziek en podiumkunsten in Vlaanderen en Brussel en op de benodigde bewaarinfrastructuur.

Wat moet er idealiter bewaard worden aan MPKE? Het is uiteraard onmogelijk om alle MPKE te bewaren en dit is evenmin wenselijk. Bij het uittekenen van een collectie- en instellingsoverschrijdend beleid hoort een systematische en bij voorkeur participatieve waardering en selectie. Onderzoek naar de benodigde bewaarinfrastructuur is hier onvermijdelijk aan gekoppeld. Omwille van het helikopterperspectief is hierin een belangrijke rol weggelegd voor CEMPER. Om onze visie over deze complexe materie verder te ontwikkelen maakten we in 2020 op basis van literatuur een grondige analyse van het erfgoedbeleid vanaf ca. 1970 en de plaats van muziek- en podiumkunsten erfgoed daarin. Deze analyse vond (deels) zijn neerslag in een **artikel** over over dansdocumentatie voor *Documenta. Tijdschrift voor theater* (publicatie in 2021).

Daarnaast heeft deze analyse ons geholpen in de voorbereidingen van de **visienota** *Naar een duurzaam en omvattend beleid voor het erfgoed van muziek en podiumkunsten in Vlaanderen en Brussel* (zie bijlage) die we begin 2021 presenteerden aan medewerkers van het kabinet en de administratie. Met deze nota wilden we reageren op een aantal punten uit de Strategische Visienota Kunsten en proactief input leveren voor de Strategische Visienota erfgoed die de minister en het kabinet moeten voorleggen aan het Vlaamse Parlement tegen 1 april 2021. In deze nota werd onder meer gewezen op de potentiële toestroom van archieven en collecties uit muziek en podiumkunsten naar de cultureelerfgoedsector. Hiertoe maakten we **prognoses over de toestroom van archieven en collecties** in de toekomst. Daarnaast brachten we **de lacunes in kaart inzake opnamemogelijkheden en depotinfrastructuur**.

Deze en andere gegevens werden eerder aangeleverd in een **adviesnota, op vraag van FARO** (juni). Dit om een eerder opgeleverd rapport omtrent depotinfrastructuur (2017) te actualiseren. Met deze grondige nota wilden we zowel de depotproblematiek van de huidige gekende bewaarders van MPKE schetsen als de problematiek en noden van het MPKE waarvoor geen bewaarinstellingen bestaan.

OD 1.4 CEMPER stimuleert en faciliteert het duurzaam en kwaliteitsvol documenteren van het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten.

In 2020 startte CEMPER met **onderzoek naar de noden en mogelijkheden voor ondersteuning bij het documenteren** van muziek, podiumkunsten en immaterieel erfgoed. Dit deden we door:

- Expertise op te bouwen naar aanleiding van een **concrete vraag** omtrent het documenteren van draaierbouw in functie van de overdracht van deze praktijk aan volgende generaties
- **Kennis en ervaring uit te wisselen:**
  - o door deel te nemen aan de 'Werktafel audiovisueel documenteren van immaterieel cultureel erfgoed', georganiseerd door Werkplaats immaterieel erfgoed (23 januari 2020, Brugge)
  - o op het ICE-domeinoverleg van 2 en 3 juni 2020 waarop dit thema geagendeerd werd
  - o tijdens de eerste gesprekken omtrent een samenwerking rond documenteren met CRAFTS/Bokrijk en het ICE-domeinoverleg

Dit droeg bij aan de verdere **visieontwikkeling** over hoe we een dienstverlening rond documenteren kunnen uitbouwen.

In 2020 documenteerden we zijdelings ook aspecten van muziek en podiumkunsten, onder meer doorheen het onderzoek naar muziek in tijden van corona en door de enquête in het kader van de opname van de fanfarecultuur op de inventaris voor immaterieel erfgoed.

4.2 SD 2 Het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten wordt duurzamer behouden en geborgd.

OD 2.1 CEMPER stimuleert en ondersteunt de doelgroepen bij de zorg voor en bewaring van hun archieven en collecties met individueel en collectief advies en met gepaste instrumenten.

CEMPER biedt – al dan niet op maat – advies inzake erfgoedzorg en –bewaring, zowel voor analoge als voor digitale archieven en collecties (zie ook OD 2.2). We richtten ons tot professionele en niet-professionele kunstenaars en kunstenuorganisaties. Via begeleidingsinstrumenten zoals TRACKS en vormingen bieden we een basis waarmee de organisaties zelfstandig intern erfgoedzorg kunnen aanpakken. **20% van alle vragen** die CEMPER in 2020 kreeg, handelden over zorg en bewaring van het erfgoed. De meeste vragen zijn snel beantwoord, iets minder dan de helft van de vragen vergen een **diepgaande begeleiding** met een bezoek ter plaatse of een uitgebreid video- of telefoongesprek. Een dergelijke begeleiding boden we in 2020 aan 12 kunstenaars en kunstenuorganisaties waaronder Eastman, Troubleyn, Het Paleis, Miet Warlop, Jazz Gent/Jazz Middelheim, Opera Ballet Vlaanderen en 4AD. Daarnaast werden diverse organisaties nog intensiever begeleid in het kader van het archiefdoorlichtingstraject (zie verder).

TRACKS-werking

Het TRACKS-netwerk engageert zich voor het sensibiliseren en informeren van kunstenaars en kunstenuorganisaties over de zorg voor het eigen archief en/of collectie(s) met het oog op zelfredzaamheid. Het stimuleert in het bijzonder de meerjarig gesubsidieerde organisaties binnen het Kunstendecreet in de toepassing van de richtlijnen omtrent basisarchiefzorg. Het netwerk is samengesteld uit een aantal dienstverlenende en/of collectiebeherende erfgoedorganisaties (AMVB, Archiefbank Vlaanderen, CEMPER, CKV/M HKA, Letterenhuis, VAi), geflankeerd door meemoo, Kunstenpunt, FARO en het Departement Cultuur. De gedeelde kennis en expertise van de TRACKS-partners wordt ontsloten via de website www.projecttracks.be.

In 2020 ging **TRACKS 2.0**, na het overgangsjaar 2019, echt van start. Met de nieuwe missie en visie als leidraad zette de TRACKS-werking vooral in op het vernieuwen van de **website**. Deze werd in september 2020 gelanceerd. Verschillende leden van het netwerk zetten hun schouders onder twee **ontmoetingsmomenten** die omwille van de heersende pandemie virtueel werden georganiseerd: een online vraag-en-antwoordsessies omtrent archiefzorg 'Ask an Archivist' (9/6/2020), in het kader van Internationale Archiefendag⁵, en een webinar en Q&A – 'Catch that copyright: intellectuele eigendomsrechten in de kunstensector'⁶ (20/10/2020). Daarnaast werd er ook heel wat **een-op-een advies** verleend via het archiefdoorlichtingstraject voor muziekorganisaties (CEMPER en meemoo, zie volgend punt) en het, al dan niet **gezamenlijk, beantwoorden van vragen** die via het TRACKS-

⁵ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/live-archiefvragen-uurtje-ask-an-archivist>

⁶ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/webinar-en-q-a-copyright-kunstensector>

contactadres of na doorverwijzing bij het TRACKS-netwerk terecht kwamen. 2020 was ook het jaar waarin de werking van TRACKS verder werd geoptimaliseerd. Tijdens het evaluatie- en toekomsttraject (2018-2019) werden de **rollen en engagementen** van de verschillende TRACKS-leden onderzocht en vastgelegd. In 2020 ging ook de **gedeelde financiering** van start, zowel voor de recurrente kosten, als voor de eenmalige investering in de website.

De **stuurgroep** bestaat uit 12 medewerkers van 10 verschillende organisaties en kwam in 2020 5 keer samen (18/2, 14/5, 25/6, 5/9, 13/11). De stuurgroep wordt deze 2-jarige periode getrokken door twee co-voorzitters: Veerle Wallebroek (CEMPER) en Tom Ruetten (Kunstenpunt). De **werkgroep** bestaat uit acht medewerkers van zes verschillende organisaties (CEMPER, meemoo, Letterenhuis, CKV, AMVB, VAI, Archiefbank Vlaanderen) en kwam in 2020 vijf keer samen (23/01, 03/04, 23/06, 25/08, 23/10). De werkgroep wordt deze 2-jarige periode getrokken door coördinator Eline De Lepeleire (Letterenhuis). Dankzij deze structuur is het TRACKS-netwerk in staat kennis en expertise omtrent de zorg voor archieven en collecties uit de kunsten optimaal te delen en efficiënt, doeltreffend en domeinoverschrijdend in te zetten waardoor de dienstverlening naar kunstenaars en kunstenuorganisaties meer gestroomlijnd verloopt.

Tot slot woog het TRACKS-netwerk ook op het **beleid en aanpak omtrent basisarchiefzorg** bij meerjarig gesubsidieerde kunstenuorganisaties, in het bijzonder voor wat betreft de aanloop naar het nieuwe Kunstendecreet en de rapporteringswijze in KIOSK. TRACKS werd bovendien **als voorbeeld aangehaald** in de Strategische Visienota Kunsten (27/3/2020) voor wat betreft samenwerking tussen de kunsten- en erfgoedsector.

Het TRACKS-netwerk is een zeer intensieve vorm van samenwerken, over 10 organisaties heen. Het coördineren van deze samenwerking vergt **enorm veel tijd en energie** die niet gespendeerd kan worden aan inhoudelijk werk en aan de noodzakelijke begeleiding bij de *in situ* bewaring door de kunstenaars en kunstenuorganisaties. We hopen dan ook op termijn op extra ondersteuning om iemand halftijds te kunnen aanwerven die tal van coördinerende en praktische taken zou kunnen opnemen. De overige vaste kosten blijven in dat geval verdeeld over 8 van de 10 partners die de TRACKS-werking tot nu toe financierden in het kader van hun structurele werking.

Voor het volledige jaarverslag van TRACKS, met meer informatie over de ontmoetingsmomenten, het gebruik van de website en een overzicht van de kosten, verwijzen we naar de bijlagen.

Archiefdoorlichtingstraject

Muziek- en podiumorganisaties die meerjarig gesubsidieerd worden binnen het **Kunstendecreet**, moeten rekening houden met de **richtlijnen voor verplichte archiefzorg**. Als leidraad verwijst de Vlaamse overheid hiervoor door naar de website TRACKS. Omdat veel organisaties botsten op vragen bij het uitvoeren daarvan, werkten CEMPER en meemoo een archiefdoorlichtingstraject uit. De richtlijnen vormen de basis van een groepstraject van een aantal maanden. Het opzet is dat de deelnemende muziek- en podiumkunstenuorganisaties evalueren hoe zij omgaan met de richtlijnen, met behulp van een vragenlijst. Op basis van deze evaluatie worden acties en prioriteiten bepaald. Het grote voordeel van een gemeenschappelijk traject is dat kunstenaars en kunstenuorganisaties ervaringen kunnen uitwisselen en zich kunnen herkennen in de uitdagingen waarmee collega's kampen.

In 2020 rondde we het traject af dat in 2019 opgestart werd. **Alamire Foundation, Cohort, De Centrale, Oxalys, Festival Van Vlaanderen Mechelen en Sfinks Animatie** – werden gedurende een aantal maanden door CEMPER en meemoo begeleid bij de evaluatie van hun archiefwerking. Door de COVID19-crisis konden slechts twee fysieke plaatsbezoeken worden afgelegd. De andere werden

vervangen door een videogesprek. Met het oog op de volgende subsidieronde startten we in het najaar meteen een volgend traject op. Acht organisaties schreven meteen in voor deelname: **AMUZ, B-Classic, Democracy, De Studio/Villanella, FABULEUS, Het Depot, Irene Wool en Zefiro Torna. Alamire Foundation, Cohort, De Centrale, Oxalys, Festival Van Vlaanderen Mechelen en Sfinks Animatie**. Zo startte de vijfde reeks van het archiefdoorlichtingstraject op.

Kennisdeling

- CEMPER-medewerkers zijn lid van **11 stuur- en werkgroepen, in binnen- en buitenland**, actief op vlak van archief- en collectiezorg binnen muziek en podiumkunsten. Zo zetten we onze expertise in in tijdelijke projecten (Stuurgroep Sighting Logos, Ad Hoc Committee IAML Archive), wisselen we op een doorgedreven manier (internationaal) expertise uit (Digital theatre archives – SIBMAS), werken we aan gezamenlijke initiatieven (Stuur- en werkgroep TRACKS, Werkgroep Privaatrechtelijk Archief VVBAD en subwerkgroepen) en zoeken we mee naar duurzame oplossingen voor specifieke collecties (Commissie Jef Ghysels – collectie mechanische muziekinstrumenten in eigendom van de Vlaamse overheid, Stuurgroep Bladmuziekcollectie van de Openbare Omroep).
- Kennisdeling over het archiefdoorlichtingstraject gebeurde via een **uitgebreid artikel** dat in januari 2021 in *META* verscheen. Specifiek met DEN (NL) vonden er gesprekken plaats aangaande de organisatie van een archiefdoorlichtingstraject in Nederland, geïnspireerd op ons model.
- Naast de **(online) ontmoetingsmomenten** in het kader van TRACKS realiseerden we
  - o een **presentatie** over TRACKS op het sectorevenement van memoo (13 februari)
  - o i.s.m. Erfgoedcel Viersprong een **webinarreeks** omtrent archiefzorg voor amateurverenigingen (3 en 8 december). Uit deze webinars vloeyde ook *Een stappenplan voor je archiefzorg* voort gepubliceerd op de website van de erfgoedcel.
  - o twee **presentaties** In het kader van het sectormoment van de Vlaamse afdeling van de International Society for Contemporary Music, georganiseerd door MATRIX, CEMPER en Kunstenpunt, over nieuwe muziek en archiefzorg (De Bijloke, Gent, 10 december)
- Een aantal geplande lezingen en ontmoetingsmomenten werd geannuleerd:
  - o Een gezamenlijke workshop omtrent digitale archiefzorg, voorbereid voor het SIBMAS-congres in Warschau (juni 2020) met de werkgroep Digital theatre archives (SIBMAS)
  - o De contactdag omtrent podiumtechnisch erfgoed, gepland op 9 juni in de Stadsschouwburg van Brugge, werd uitgesteld naar 2021. Dit is een initiatief van STEPP, CEMPER, meemoo en FARO

OD 2.2 CEMPER stimuleert en adviseert de doelgroepen bij het digitaliseren en digitaal bewaren van het erfgoed van muziek en podiumkunsten onder meer door het behandelen van basisvragen, het doorverwijzen naar partners voor gespecialiseerde kennis en indien nodig in samenwerkingsverband kennis te ontwikkelen.

In het kader van de begeleidingen die gebeurden in 2020 zoals opgenomen onder OD 2.1 werden in een beperkt aantal gevallen ook basisvragen omtrent digitaliseren en digitaal bewaren behandeld. Zo begeleidden we **MATRIX** bij de digitalisering van cd-roms en werken we samen met de KULeuven en meemoo deze casus verder uit. Dit dossier zal gelden als een pilootproject voor gelijkaardige digitaliseringscampagnes. Voor meer gespecialiseerde vragen verwezen we door naar meemoo.

Voor wat betreft het project rond de **bladmuziekcollectie van de openbare omroep** (zie OD 1.1) begeleidt CEMPER bij de registratie, waardering en ontsluiting van de collectie. Er is echter ook een belangrijke digitaliseringscomponent aan dit project, nl. de digitalisering van de partituren en van de steekkaartencatalogus. Hierin neemt meemoo de leiding.

We engageerden ons in de **internationale werkgroep** Digital Theatre Archives, een initiatief van SIBMAS, het internationaal netwerk voor podiumkunstenerfgoed. Naar analogie met het digitaliseren van audiovisueel erfgoed uit de podiumkunsten (2017-2018) door VIAA (nu meemoo), bleven we pleiten voor een gelijkaardig initiatief voor de muzieksector. Omwille van budgettaire redenen bleek dit (nog) niet mogelijk.

OD 2.3 Door overleg en/of bemiddeling bouwt CEMPER een netwerk van potentiële herbestemmingspartners uit ter ondersteuning van de doelgroepen bij het herbestemmen van archieven en collecties.

CEMPER zoekt, wanneer nodig of gewenst, naar een gepaste nieuwe bestemming voor archieven en collecties. Onze **rol als intermediair tussen erfgoedeigenaars en de erfgoedsector** (vooral dan de collectiebeherende instellingen) is belangrijk. We maken daar echt een verschil voor erfgoedeigenaars die bezorgd zijn over hun collectie. We doen dat met advies te verlenen over de mogelijkheden van herbestemmingen en door voor de eigenaars een voorstel te doen van waar hun collectie mogelijk terecht kan. Doorheen de jaren hebben wij een netwerk opgebouwd en kennis opgedaan in verband met mogelijke bestemmingen en bewaarplaatsen. We onderhouden goede contacten met stadsarchieven, bibliotheken en andere collectiebeherende organisaties.

Ook in 2020 hielp CEMPER organisaties en particulieren bij het zoeken naar een gepaste, nieuwe bestemming voor hun collecties en archieven. Meer nog, we mochten een **significante stijging** vaststellen van het aantal herbestemmingsvragen die we behandelden (9% in 2019 tegenover **15%** in 2020). Dit wijzen we voornamelijk toe aan een grotere naamsbekendheid van CEMPER sinds de fusie. We begeleidde herbestemmingen van dans- en muziekarchieven, theaterkostuums en audiovisuele collecties. In 2020 werd ook verder gewerkt en contacten gelegd rond grotere, lopende herbestemmingsdossiers.

Onze rol is – zoals bij zowat al onze dienstverlening – adviserend. Het is voor ons niet altijd duidelijk in hoeverre onze adviezen concreet worden opgevolgd door de herbestemmers in kwestie. Eens onze adviezen geformuleerd zijn, is onze rol uitgespeeld en worden we vaak niet verder op de hoogte gehouden van de evolutie in het dossier. We kunnen wel stellen dat CEMPER in 2020 een **cruciale rol in onderstaande herbestemmingsdossiers**:

Kwestie	Nieuwe bestemming
Archief Ray Franky, Vlaams charmezanger	AMVB
Dominica Eyckmans (particulier, naar ons doorverwezen door Koninklijke Bibliotheek)	Studiecentrum voor Vlaamse Muziek
Archief accordeonist Frans Bonne (gecontacteerd door Wim Claeys)	Stadsarchief Gent
Onderdelen erfgoedcollecties Resonant	Conservatoriumbibliotheek Gent
Archief Dree Peremans, folk-kenner en producer, en muzikant Walter De Buck	Letterenhuis
Archief André Degraeve (gecontacteerd door Johan Favoreel)	Stadsarchief Gent

Béa Migom (particulier, figurentheaterpubliciste), eigen archief met honderden foto's	Letterenhuis
Leo Verdoodt (particulier), teksten van Vlaamse canonlieders betreft als liedblaadjes van marktzangers	Huis van Alijn
Archief Marc Dex, zanger	Erfgoedcel Noorderkempen neemt dit op en zal het archief ordenen, digitaliseren, valoriseren, (tijdelijk) opslaan in nooddepots en op termijn herbestemmen naar Stadsarchief Turnhout
Archief Walter Verdin, muzikant, theatermaker en videast	CEMPER stelde een waarderingsrapport op in functie van herbestemming via Archiefpunt. In afwachting wordt het archief tijdelijk gestockeerd op de Scheutsite in Leuven

Veel herbestemmingsdossiers vorderen traag door het voortschrijdend inzicht of veranderende visies van de eigenaars. Daarom zijn er nog **diverse dossiers lopende**, o.m. over de nalatenschap van Jeanne Brabants, het audiovisueel materiaal van de dansafdeling van het Conservatorium Antwerpen, de nalatenschap van danshistorice Rina Barbier, het archief van het Toneelstof-project dat het Vlaams Theater Instituut destijds opzette (nu Kunstenpunt), enzovoort. Deze worden in 2021 verder opgevolgd.

Voor wat betreft de herbestemming van de **figurentheatercollectie** van Het Firmament (nu met Resonant gefuseerd tot CEMPER), opgebouwd doorheen de voorgeschiedenis van de organisatie, verwijzen we naar punt 7 (Aandachtspunten). Bijzonder om te vermelden in dit kader is dat **Huis van Alijn** 'poppenspel' recent opgenomen had in hun collectieprofiel als onderdeel van hun kerncollectie. Naast het feit dat ze zich kandidaat stelden om een groot deel van de collectie op te nemen betekent dat er voor figurentheater van landelijk belang nu een instelling is die zich actief inzet op het verwerving hiervan. Na jarenlang lobbywerk vroeger door Het Firmament, de voorloper van CEMPER is er bijgevolg eindelijk een **structurele oplossing voor wat betreft de opname van figurentheatercollecties** met een landelijke uitstraling.

OD 2.4 CEMPER sensibiliseert, versterkt en begeleidt de doelgroepen bij het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed van podiumkunsten en muziek onder meer door cultureelerfgoedgemeenschappen te ondersteunen bij het opstellen van een erfgoedzorgplan.

Begeleiding borgingstrajecten

In 2020 werkten we verder aan onze visie op het (begeleiden bij) het borgen van immaterieel erfgoed van muziek en podiumkunsten. We zetten verder in op het verfijnen van een **begeleidingsmethodiek** voor immaterieel erfgoedgemeenschappen van muziek en podiumkunsten. We testten de methodiek concreet uit in de begeleiding van het borgingstraject omtrent de fanfarecultuur. Dit wordt in 2021 geëvalueerd. Het borgingstraject omtrent de fanfarecultuur liep in nauwe samenwerking met Vlamo en mondde uit in de **opname van de fanfarecultuur op de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed** (juni 2020). Zo worden de kennis, gebruiken en praktijken die leven in de meer dan 300 fanfares in Vlaanderen in de kijker gezet en vormt het een stimulans om blijvend zorg te dragen voor dit immaterieel cultureel erfgoed. Er is ook een uitwisseling met Nederland in functie van een erkenning op de Nederlandse inventaris en/of een UNESCO-dossier op termijn.

Naast de begeleiding omtrent de fanfarecultuur bleven we actief in de gemeenschap van de jachthoornblazers. Onder impuls van de opname van de **muziekkunst van het jachthoornblazen**

(Franse hoorn) op de Vlaamse Inventaris in 2019 werd een gezamenlijk UNESCO-dossier ingediend met België, Luxemburg, Italië en Frankrijk. De 'Muziekunst van het jachthoornblazen op Franse hoorn' werd in december 2020 opgenomen op de **UNESCO Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid**. Meerdere partners zetten er hun schouders onder, in de eerste plaats de jachthoornblazers zelf, maar ook de liefhebbers van hun muziek, de vertegenwoordigers van de Benelux Jachthoorn Federatie en CEMPER. De erkenning door UNESCO is een sterke stimulans om deze levendige traditie verder te zetten, onder andere via opleidingen voor jongeren, internationale muziekwedstrijden en compositieopdrachten. In 2020 startten we ook de gesprekken op over een borgingstraject voor het jachthoornblazen met de Duitse hoorn.

Tot slot begeleidden we ook i.s.m. Circuscentrum een traject om de **circuscultuur** te laten opnemen op de inventaris (indiening voorzien in april 2021), net zoals een traject omtrent **volksdansen** (i.s.m. Danspunt). Dankzij de vruchtbare samenwerkingen met Circuscentrum omtrent de zorg voor diverse aspecten van erfgoed nam Circuscentrum de zorg voor en omgang met circuserfgoed op in hun nieuw beleidsplan, zowel voor immaterieel als voor roerend erfgoed. Dit in nauwe samenwerking met CEMPER.

Impact coronacrisis op onze doelgroepen

We voerden onderzoek naar de impact van de coronalockdown op muziek maken, met behulp van een enquête en enkele interviews⁷. Daarin bekeken we ook de mogelijke impact ervan op individuele muzikanten, muziekverenigingen/bands/groepen, maar ook op genres/tradities/praktijken, dus immaterieel erfgoed in z'n geheel. Dit resulteerde in twee presentaties met als titel 'Performing in Lockdown: Intangible Cultural Heritage in Belgium during the COVID-19 pandemic'⁸, enerzijds op een symposium van het International Information and Networking Centre for Intangible Cultural Heritage in the Asia-Pacific Region (ICHCAP **Korea**) (18 juni 2020) en nogmaals in het kader van een symposium van de ICTM Study Group on Applied Ethnomusicology (26-29 augustus 2020, Lucerne, **Zwitserland**). Er werd ook een artikel over dit onderwerp goedgekeurd voor The Journal of Music, Health and Wellbeing.

Kennisdeling

We leerden veel uit dergelijke begeleidingstrajecten. Daarnaast bouwden we verder expertise op door **actief deel te nemen aan (internationale) netwerken en commissies** en daar ook onze ervaringen te delen. Zo waren we in 2020 actief in 8, voornamelijk internationale, netwerken, waaronder de International Council for Traditional Music (ICTM), het European Folk Network, het Belgian Carillon Heritage Committee, de Expertcommissie immaterieel erfgoed en het Domeinnetwerk Immaterieel Erfgoed (WIE). In diverse netwerken nemen we formeel een rol op.

Daarnaast woonden we 16 – doorgaans online – **evenementen** bij die relevant waren vanuit het perspectief van immaterieel erfgoed, waarvan de helft op internationale fora. Op verschillende van deze evenementen gaven we zelf ook **presentaties** over thema's en projecten die bij CEMPER op de agenda staan. Een aantal voorbeelden:

- Presentatie en paper 'Inventorying music and performing arts heritage: a narrative of inclusion, exclusion, awareness raising, and uncomfortable spotlights' (Anaïs Verhulst) in het kader van ICTM Ireland over 'Music, Power and Politics' (21-22 februari 2020, Cork, **Ierland**)
- Online presentatie 'Intangible Cultural Heritage & Applied Ethnomusicology' (Anaïs Verhulst & Marc Jacobs), Université libre de Bruxelles, Laboratoire de Musicologie (18 november 2020)

⁷ Voor de resultaten, zie <https://www.cemper.be/zoek?q=muziek+maken+in+coronatijden>

⁸ Voor de presentatie, zie <https://www.youtube.com/watch?v=pNRgF0QgkUs&feature=youtu.be>

- Online presentatie 'Fanfarecultuur: het fanfareorkest van de Lage Landen als immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen' (Anaïs Verhulst met Jan Matthys en Tine Maes van Vlamo) op de Fanfare Repertoire- en Netwerkdagen (27 november 2020, Nunspeet, **Nederland**)

Deze vinden in sommige gevallen ook nog hun neerslag in **publicaties** van deze congressen waarvoor we telkens de presentatie verwerkten tot een paper.

Voor het overzicht van de netwerken, bijgewoonde evenementen, gegeven lezingen en gepubliceerde artikels, verwijzen we naar de bijlagen.

CEMPER nam tot slot actief deel aan de voorbereiding van **een internationale projectaanvraag rond muziekinstrumentenbouw** die ingediend werd door de University of Lincoln i.s.m. CEMPER en andere partners. Nieuws daarover verwachten we in 2021.

Voor de voorbereiding van het **campagnejaar 2021**, i.s.m. Werkplaats Immaterieel Erfgoed (WIE), om (de diversiteit) van immaterieel cultureel erfgoed (ICE) van muziek en podiumkunsten meer zichtbaar te maken, verwijzen we naar OD 1.2.

4.3 SD 3 Het onderzoek naar het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten is gestimuleerd en gefaciliteerd.

OD 3.1 CEMPER informeert over onderzoekers en onderzoekslacunes rond het erfgoed van muziek en podiumkunsten.

OD 3.2 CEMPER ontwikkelt strategieën en instrumenten om onderzoek te stimuleren en te faciliteren.

Bovenstaande operationele doelstellingen 3.1 & 3.2 worden hieronder samen behandeld.

CEMPER bouwt een dienstverlening uit om onderzoek naar erfgoed van muziek en podiumkunsten te faciliteren en stimuleren, aan onderwijs- en onderzoeksinstellingen, maar ook bij onafhankelijke onderzoekers en liefhebbers. Methodes van onderzoeksondersteuning zijn echter schaars, omdat slechts weinig organisaties dergelijke functie vervullen, laat staan m.b.t. MPKE. Voor Vlaanderen/Brussel volgden we diverse initiatieven van andere dienstverlenende organisaties (bvb. Kennisbank ETWIE) en collectiebeherende organisaties (bvb. Zoekwijzers van het Rijksarchief). De methodes van onderzoeksondersteuning die we alsnog vinden dienen ter inspiratie voor eigen initiatieven, verder is het vooral pionierswerk.

Naast het beantwoorden van diverse kleine vragen m.b.t. onderzoek en het opvolgen van ontwikkelingen in diverse deeldomeinen, werkten we in 2020 (verder) aan oplossingen voor een aantal concrete noden uit het veld:

Bronnengids (voorheen: Gidswebsite)

i.s.m. Kunstenpunt en diverse onderzoeks- en onderwijspartners

De idee voor de gidswebsite is gegroeid vanuit de nood dat er vooral méér onderzoek gevoerd moet worden naar theater en dans en de **nood aan een platform dat de weg wijst naar bewaarplaatsen van podiumkunsterfgoed en -bronnen**. Want het is momenteel onduidelijk waar je bronnenmateriaal kan vinden. Aangezien er in Vlaanderen geen centrale instelling is die een ruime

verwerving en ontsluiting van podiumkunstenmateriaal als prioriteit heeft worden documentatie en erfgoed van de podiumkunsten versnipperd bewaard. Het veld is onoverzichtelijk en de vele zoekplekken en bijhorende online ontsluitingsplatformen zijn onbekend bij wie op onderzoek uit wil. Daarom bouwt CEMPER samen met Kunstenpunt een online gids die de zoektocht naar die archieven, collecties en documentatie faciliteert. Zo willen we de gebruikers helpen in de zoektocht naar welk materiaal er bestaat, waar het zich bevindt en welke soorten materiaal ze kunnen gebruiken om antwoorden te vinden op onderzoeksvragen. Met deze online gids richten we ons tot diverse doelgroepen: onderzoekers, journalisten, kunstenaars, studenten, dramaturgen, docenten, liefhebbers, etc. In een latere fase wordt verder onderzocht hoe we deze gids ook verder kunnen uitbreiden naar muzikaal erfgoed.

Op vrijdag 24 april organiseerden we een **online focusgroep**, met de bedoeling om feedback te verzamelen over de eerste testversie van de website en te polsen naar mogelijke samenwerkingsverbanden. Diverse instellingen waren vertegenwoordigd: Kunstenpunt, Opendoek/Theaterbib, PARTS, KU Leuven, UA, ULB, RITCS, Kenniscentrum Podiumtechnieken, Vlaamse Erfgoedbibliotheken, meemoo. De reacties van de deelnemers waren zeer positief, zowel m.b.t. het opzet van het platform (meerwaarde voor diverse groepen) als de meer concrete uitwerking. Op basis van de input van een focusgroep werkten we aan een nieuwe versie van de bronnengids. Specifieke aandacht ging uit naar het participatieve karakter van de dataverzameling, verbeterde zoekmogelijkheden voor de gebruikers en – niet onbelangrijk voor CEMPER zelf – een duurzamer beheer van de verzamelde gegevens. De technische aspecten aan dit proces worden nauw opgevolgd door meemoo en Kunstenpunt.

Door het vroegtijdig vertrek van een nieuwe collega die dit op zich zou nemen liep de technische ontwikkeling vertraging op. Het geplande lanceermoment op het Theaterfestival in september kon dan ook niet plaatsvinden.

Jazzanthologie: publiek ontsluiten van data over Belgische jazzopnames

i.s.m. Koning Boudewijnstichting, MIM, VI.BE...

Met de steun van de Vlaamse overheid onderzocht CEMPER in 2018-2019 methodologieën voor het waarderen van muziek- en podiumerfgoed. Naast historische decors vormden historische archieven en collecties jazzerfgoed (1920-2016) een tweede casus in dit project. Zoals vermeld onder OD 1.2 gingen we in 2020 van start met een herziene versie van het traject dat voortbouwt op het oorspronkelijke waarderingsproject. Uit het onderzoek naar de jazzarchieven en –collecties groeide een **online database** met alle opnames van, met en door Belgische muzikanten in binnen- en buitenland commercieel uitgebracht tussen 1897 en 1999. Deze is gebaseerd op het befaamde naslagwerk van Robert Pernet, *Jazz Discography*; een referentie op het gebied van jazzopnames uit de periode 1897-1999 waar Belgen bij betrokken waren. Het boek is echter niet meer in de handel te verkrijgen maar van onschatbare informatieve waarde.

Omzetting van het fysieke boek naar een digitale vorm vergemakkelijkt het gebruik van de informatie (opzoeken wordt gemakkelijker) en maakt een ruimere verspreiding van de informatie – ook internationaal – mogelijk. Het Belgische jazzverleden kan op die manier een pak beter herontdekt worden. Het online toegankelijk maken van deze data zou een enorme stimulans zijn voor onderzoek (individuele carrières van muzikanten en bands, wisselwerking tussen Belgische en buitenlandse jazzactoren, de rol van intermediaire actoren, etc.). Voor jazzliefhebbers zijn de data een houvast in de zoektocht naar vergeten parels, voor erfgoedorganisaties een wegwijzer die hun werking kan ondersteunen, bijvoorbeeld als toetssteen voor de eigen audiocollecties of voor CEMPER als leidraad bij het in kaart brengen van collecties en archieven.

Er is echter geen speler in het veld die expliciet de taak heeft om deze historische informatie te ontsluiten. Omwille van de historische en repertoriërende aspecten sluit de verspreiding van deze gegevens ook aan bij de werking van CEMPER. CEMPER neemt dit dan ook verder ter harte. De eerder ontwikkelde database vormde een prachtige, maar voorlopige basis: een afzonderlijke databank is op lange termijn niet haalbaar voor CEMPER en mogelijk bestaan er betere platformen waar de data op terecht kunnen, zoals bv. Wikidata, Wikibase of MusicBrainz. De technische omzetting van deze data was gepland in 2020. Door het vroegtijdig vertrek van een nieuwe collega die dit op zich zou nemen wordt dit proces in 2021 verder gezet.

Deze data vormen bovendien de basis voor een ander idee dat voortvloeide uit het initiële waarderingsproject: een cd/lp-uitgave omtrent 100 jaar Belgische jazz (zie OD 4.1).

Oprichting ICTM Belgium: netwerk voor etnomusicologen

De International Council for Traditional Music (ICTM) is een vereniging met als missie de studie, documentatie, borging en verspreiding van muziek en dans van alle landen te promoten. De congressen, symposia en studiegroepen zijn de **ontmoetingsplaats voor etnomusicologen, etnochoreologen en onderzoekers** uit aanverwante disciplines van over heel de wereld. ICTM wordt wereldwijd vertegenwoordigd door nationale comités en/of vertegenwoordigers. België had tot vorig jaar enkel een vertegenwoordiger, maar nog geen nationaal comité. In het voorbije jaar zette vier jonge etnomusicologen alles in gang om een Belgisch nationaal comité te vormen. Zo werd ICTM Belgium in juni 2020 opgericht als tweetalige vzw/asbl, met o.a. collega Anais Verhulst als één van de stichtende leden en bestuurders⁹. Zo werd tegemoet gekomen aan de nood bij onderzoekers van traditionele en populaire muziek en dans in België om zich te verenigen.

Door de actieve deelname van CEMPER aan ICTM Belgium, houdt CEMPER de vinger aan de pols over onderzoek dat in Vlaanderen en België gebeurt rond muziek- en podiumpraktijken. Het netwerk dat hier gevormd wordt kan helpen op muziek- en podiumerfgoed te ondersteunen. Het eerste wapenfeit van ICTM Belgium was de organisatie van een **lezingenreeks** aan het Laboratoire de Musicologie van de ULB. In 2020 gingen twee lezingen door waaronder de lezing *Intangible Cultural Heritage & Applied Ethnomusicology*, gegeven door Marc Jacobs, hoogleraar Kritische erfgoedstudies aan de Universiteit Antwerpen, en Anais Verhulst.

CEMPER-website: dossiers, praktijkvoorbeelden, Praktijkwijzer Onderzoek

CEMPER heeft nood aan een online plek om zijn bestaande kennis over gemeenschappen en erfgoed (al dan niet uit lopende projecten) te bundelen en te presenteren in een online dossier. Dossiers zullen vervolgens uitnodigen tot feedback en participatie. We willen hiervoor graag werken met een aantal min of meer wekerende basisrubrieken en een reeks optionele rubrieken. In 2020 werd een eerste dossier over Jazerfgoed gepubliceerd op <https://www.cemper.be/dossiers>. **Het dossier bevat diverse onderzoeksinformerende en -faciliterende rubrieken:** experts, bibliografie, onderzoekstopics. Nieuwe thema's werden het afgelopen jaar besproken en zullen in 2021 verder uitgewerkt worden.

Daarnaast publiceerden we diverse **inspirerende praktijkvoorbeelden** waarmee het onderzoek naar aspecten van muziek- en podiumerfgoed willen aanzwengelen. Tot slot werd binnen de

---

⁹ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/ictm-belgi%C3%AB-gelanceerdnetwerk-voor-etnomusicologen>

Praktijkwijzer – de kern van onze website – het onderdeel ‘Onderzoek’ gepubliceerd met tips over het aanpakken van onderzoek naar het erfgoed van muziek en podiumkunsten¹⁰.

Participatieve dataverzameling

Om onderzoek te stimuleren is er nood aan (een) platform(en) om data over voorstellingen, concerten of producties (participatief) te verzamelen en te publiceren. Hoewel dit niet tot de kerntaken van CEMPER behoort, is deze nood voldoende pertinent om actief mee na te denken over creatieve en laagdrempelige oplossingen. Enkele concrete casussen (Ballet Vlaanderen, Jazzconcerten, workshop Cultures of Spectacle in German-occupied Belgium/Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap Spektakelcultuur, Wikipediaproject *Women in Red*) boden de gelegenheid om een aantal methodes uit te testen.

4.4 SD 4 Het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten, in al zijn diversiteit, inspireert en is toegankelijker voor de samenleving door een betere toeleiding en presentatie.

Het potentieel van MPKE op vlak van artistiek, publieksgericht en wetenschappelijk (her)gebruik is enorm. Het erfgoed is immers afkomstig van kunstvormen die zich kenmerken door een rechtstreeks contact met hun publiek en door een intense beleving. Het MPKE roept die levendige ervaringen op. Het erfgoed kan onder meer ingezet worden als inspiratiebron voor artistiek experiment, als aanjager voor kritische bevraging, als basismateriaal voor een heropvoering, een publicatie of een tentoonstelling. Door diverse publieken naar MPKE te leiden, creëer je een draagvlak voor dit erfgoed in de samenleving. CEMPER vergroot de (online) beschikbaarheid en toegankelijkheid van MPKE door enerzijds zelf inspirerende publieksgerichte initiatieven te nemen (OD 4.1), anderzijds door anderen te ondersteunen bij het presenteren van en toeleiden naar MPKE (OD 4.2).

OD 4.1 CEMPER neemt publieksgerichte initiatieven en inspireert diverse publieken.

Na 2019, waarin de focus vooral lag op het verder uitbouwen van diverse communicatie-aspecten (strategie, website, etc. – zie OD 5.2) ten gevolge van de fusie, was er in 2020 terug wat meer marge om diverse plannen en ideeën voor publieksgerichte initiatieven concreter maken. Daarnaast zetten we via de eigen website in op het zichtbaar maken van MPKE. En tot slot kwamen we op voor de belangen van het erfgoed van muziek en podiumkunsten.

Publieksgerichte initiatieven

1. StageTube: zichtbaar maken van digitaal audiovisueel materiaal uit de podiumkunsten
Testcase: podiumtechnisch erfgoed – i.s.m. Kunstenpunt en meemoo

CEMPER, Kunstenpunt en meemoo ondersteunen podiumkunstenorganisaties in het digitaliseren van hun archiefmateriaal. Met al heel wat audiovisueel materiaal uit de podiumkunstensector gedigitaliseerd ontwikkelden de drie organisaties een format om het digitale archiefmateriaal op een aantrekkelijke manier te presenteren aan het publiek. Het concept lijkt eenvoudig: samen met een podiumkunstenexpert duiken we in het materiaal (o.m. via www.hetarchief.be) en zoeken we naar de perfecte beelden om een verhaal uit te werken en te stofferen. Voor de presentatie hanteren we de tool Sway. Het doelpubliek voor de verhalen is breed: van geïnteresseerde cultuurliefhebbers tot onderwijs en onderzoek. Om de haalbaarheid van het format in te schatten,

¹⁰ Zie <https://www.cemper.be/onderzoeken>

werkten de voornoemde organisaties in 2020 aan een pilootversie rond het thema 'podiumtechnisch erfgoed', wat mooi aansluit bij andere acties hierrond. Deze eerste episode werd in oktober gelanceerd¹¹. Om het zo breed mogelijk te verspreiden maakten we het mogelijk dat ook anderen de episode konden embedden op hun website. Dit gebeurde op de websites kunsten.be, ritcs.be, meemoo.be. Onderweg botsen we echter op allerlei uitdagingen: hoe alle rechten klaren, hoe de weg vinden in het uitgebreide archiefsysteem en hoe alles in een verhaal gieten dat een breed publiek kan bekoren? In 2021 publiceren we daarom nog enkele 'lessons learned' en praktijkvoorbeelden rond de selectie van archiefmateriaal, onze samenwerking en het klaren van rechten.

2. Internationale webinarreeks 'Archiveren van de toekomst'

i.s.m. CKV, Letterenhuis, VAI, CEMPER, meemoo en FARO

CEMPER, CKV, Letterenhuis en VAI komen regelmatig samen in een informele denktank ('Denktank Kunstenerfgoed') om kennis en ervaringen uit te wisselen en gemeenschappelijke noden aan te pakken. Uit deze overlegmomenten ontsproot de idee om samen een internationaal georiënteerde webinarreeks op te zetten over het thema 'Archiveren van de toekomst'. In vier webinars willen we met enkele buitenlandse onderzoekers, archivariissen, kunstenaars en vernieuwers in dialoog gaan over het (te) bewaren en door (te) geven (van) kunstenerfgoed voor volgende generaties. Zo willen we onszelf en anderen inspireren door (internationale) reflectie over de zorg voor en omgang met kunstenerfgoed in Vlaanderen te stimuleren en de verzamelde ideeën en inzichten te verspreiden (online & offline). De reeks wordt opgevat vanuit het perspectief van kunstenerfgoed maar de inzichten zullen evenzeer inspirerend zijn voor de brede (internationale) cultureelerfgoedsector. De reeks wordt gelanceerd in het najaar van 2021.

3. Jazzanthologie: cd-*lp*-uitgave "100 jaar Belgische jazz"

i.s.m. met MIM en met de steun van de Koning Boudewijnstichting

Met de steun van de Vlaamse overheid onderzocht CEMPER in 2018-2019 methodologieën voor het waarderen van muziek- en podiumerfgoed. Naast historische decors vormden historische archieven en collecties jazzerfgoed (1920-2016) een tweede casus in dit project. Zoals vermeld onder OD 1.2 gingen we in 2020 van start met een herziene versie van het traject dat voortbouwt op het oorspronkelijke waarderingproject. Uit het onderzoek naar de jazzarchieven en -collecties groeide enerzijds een online database met alle opnames van, met en door Belgische muzikanten in binnen- en buitenland commercieel uitgebracht tussen 1897 en 1999. Daarnaast vloeide nog een ander idee voort uit het initiële waarderingproject: een cd/*lp*-uitgave omtrent 100 jaar Belgische jazz. Een groep van experts selecteert samen de sleutelopnames uit 100 jaar Belgische jazz selecteert aan de hand van de participatieve waarderingmethode, begeleid door CEMPER (zie OD 2.1). In functie van de cd/*lp*-uitgave voerden we in 2020 doorgedreven gesprekken met het label Sdban Records/NEWS nv. Zij waren ook partner in de eerder ingediende projectaanvraag. Helaas trok het label zich terug uit het project. We legden nieuwe contacten in functie van de zoektocht naar een ander platenlabel maar vooral ook om goede partnerschappen op te zetten in functie van media-, communicatie- en crowdfundingcampagnes. VI.BE (voorheen Poppunt) konden we in 2020 alvast overtuigen mee hun schouders te zetten onder dit project. We volgden ook online studiedagen rond alternatieve financiering. Op basis van de geleverde inspanningen op vlak van alternatieve financiering bepaalt de Koning Boudewijnstichting haar financiële inbreng in dit project.

¹¹ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/stagetube>

4. Boekpublicatie over historische decordoeken

i.s.m. Davidsfonds Uitgeverij en Showtex

Naast jazerfgoed vormden historische decors in Vlaanderen en Brussel (1900-1960) een tweede casus in het eerder vermelde waarderingsproject (2018-2019). Een idee dat voortvloeide uit dit project was een mooi geïllustreerde publicatie uit te brengen. Na gesprekken met diverse uitgeverijen, kozen we – net voor de lockdown – om in zee te gaan met Davidsfonds Uitgeverij. Dr. Bruno Forment verrichtte meer dan tien jaar lang speurwerk in de krochten van het theaterbedrijf, waaronder één jaar bij CEMPER in het kader van het waarderingsproject. Met oogstrelende beelden, herontdekt erfgoed en verrassende verhalen wil hij in het boek een podium geven aan de meesters van het ambacht van het decorschilderen. Het bedrijf Showtex, wereldwijd actief in de cultuur- en evenementensector én trotse eigenaar van een prachtige collectie decordoeken, zou een belangrijke financierder zijn van het project, net als diverse cultuurhuizen. Dit was buiten de coronacrisis gerekend. Het project werd *on hold* gezet om te kunnen zoeken naar andere financiële constructies.

5. Boekpublicatie over kinderliedjes

i.s.m. Lannoo

Uitgeverij Lannoo contacteerde ons in 2020 om een kinderliedjesbundel samen te stellen. We gingen graag in op dit voorstel. Het wordt een mooi geïllustreerd cadeauboek, met achtergrond en bladmuziek. Om te vermijden dat het een voorspelbare heruitgave van de ‘canon’ van Vlaamse kinderliedjes wordt en voldoende de diversiteit in onze samenleving weerspiegelt zullen we met verschillende thema’s werken, waarbij we binnen elk thema op zoek gaan naar liedjes van de diverse gemeenschappen in Vlaanderen. Anais zal als etnomusicologe het project in 2021 trekken vanuit CEMPER.

Zichtbaar maken van MPKE in onze eigen communicatie

Begin 2020 werd de nieuwe CEMPER-website gelanceerd (zie SD 5.2). Aan de hand van creatieve communicatiemethoden en digitale toepassingen willen we via dit platform markante archieven, collecties, (top)stukken of ‘Living Human Treasures’ en hun praktijken in de schijnwerpers zetten. Dit met oog voor de verscheidenheid aan MPKE (roerend, immaterieel en erfgoedtypes), verschillende genres en disciplines en de (cultureel) diverse gemeenschappen die eraan verbonden zijn. We doen dit op verschillende manieren:

- Met de **rubriek ‘Beleven’** willen we allerlei tips geven om muziek- en podiumerfgoed te ontdekken, bezoeken, beluisteren en bekijken¹². In 2020 werd deze webpagina geupdated. De pagina geeft een overzicht van musea, tentoonstellingen, publicaties, databanken, kijktips (YouTube), interessante websites, platenlabels en componistenkringen.
- We publiceren met regelmaat **blogartikels over praktijkvoorbeelden** (projecten of initiatieven waarin MPKE op een inspirerende manier wordt gepresenteerd). Daarmee willen we vormers, dragers en beheerders van MPKE inspireren, hen aanzetten tot publieksgerichte initiatieven en onderzoekers en critici aanmoedigen om te reflecteren over MPKE. In 2020 zetten we vooral in op het overzetten naar de CEMPER-website van reeds bestaande artikels van de websites van Het Firmament en Resonant. **59 artikels** werden zo terug beschikbaar.
- In de websiterubriek **‘Spot op erfgoed’** halen we – naast de topstukken – ander markant muziek- en podiumerfgoed van onder het stof¹³. Ook daar zetten we in 2020 vooral in op het overzetten van bestaande informatie tussen de oude en de nieuwe website. **57 artikels** over archieven en collecties uit muziek en podiumkunsten vonden zo terug hun weg naar de CEMPER-website.

¹² Zie <https://www.cemper.be/beleef-erfgoed>

¹³ Zie <https://www.cemper.be/beleef-erfgoed>

- Tot slot namen we in 2020 ook de rubriek '**Dossiers**' onder handen zoals gesteld bij SD3. Met dergelijke online dossiers willen we bestaande kennis over gemeenschappen en erfgoed (al dan niet uit lopende projecten) bundelen en presenteren. In 2020 werd een eerste dossier over Jazzerfgoed gepubliceerd¹⁴.
- De geplande nieuwe rubriek over Living Human Treasures werd uitgesteld naar 2021 wegens afwezigheid van een collega.

Daarnaast publiceren we de **resultaten van eigen projecten** op de website. Zo publiceerden we o.m. het onderzoeksrapport van het eerder vermelde waarderingstraject (2018-2019) op de website¹⁵.

Opkomen voor de belangen van muziek- en podiumerfgoed

1. Financiering conservatoriumbibliotheken

Naar aanleiding van een vraag in de Commissie Cultuur (16 januari 2020) over collectiebeherende instellingen die MPKE opnemen, maar hiervoor geen financiering kunnen krijgen in het kader van het Cultureelerfgoeddecreet, publiceerden we een opiniestuk op onze website *Muziek- en podiumerfgoed in de rafelrand van het Cultureelerfgoeddecreet*¹⁶. Zo beheren de bibliotheken van onze conservatoria vandaag een rijke schat aan voornamelijk muziekerfgoed, maar ook theatererfgoed. Als schoolbibliotheek komen ze echter niet in aanmerking voor structurele subsidies binnen het Cultureelerfgoeddecreet.

2. Erfgoed van populaire muziek

Naar aanleiding van de problematiek rond het erfgoed van populaire muziek en het ontbreken van een centraal initiatief hiervoor, publiceerden we in juni een interview met Peter Van Dyck (*'Het initiatief zal van buitenaf moeten komen'*¹⁷), journalist en auteur van het boek *Watskeburt, Lage Landen? Een eigenninnige canon van het Nederlandstalige lied*.

3. (Her)gebruik decordoeken Kortrijk vs. Topstukkenstatuut

We werden in 2020 gevraagd door de Schouwburg van Kortrijk en de stad Kortrijk om mee na te denken hoe de patstelling ontmijsd kon worden voor de collectie decordoeken van Dubosq, waarvan onderdelen als topstuk erkend zijn. In het kader van dit statuut worden tal van beschermingsmaatregelen opgelegd. Daartegenover staat voorlopig geen extra financiering. Ook het hergebruik van deze stukken in een theatercontext – eigen aan dit type erfgoed – zou opnieuw ter discussie gesteld moeten worden.

4. Visienota Naar een duurzaam en omvattend beleid voor het erfgoed van muziek en podiumkunsten in Vlaanderen en Brussel

Als landelijke dienstverlenende organisatie speelt CEMPER in op tal van noden en uitdagingen omtrent het erfgoed van muziek, theater, dans en verwante disciplines (cf. beleidsplan 2019-2023). De krijtlijnen die het beleid uittekende voor dienstverlenende organisaties als CEMPER, laten ons echter niet toe om in te spelen op de meest cruciale uitdagingen voor het MPKE. Daarvoor zijn er meer hefboomen nodig. We werkten daartoe in 2020 hard aan een visienota waarin we vijf randvoorwaarden formuleerden om tot een duurzaam en omvattend beleid voor MPKE te komen. De

¹⁴ Zie <https://www.cemper.be/dossiers/jazzerfgoed>

¹⁵ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/pilootproject-muziek-en-podiumerfgoed-waarderen-eindrapport-beschikbaar>

¹⁶ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/muziek-en-podiumerfgoed-in-de-rafelrand-van-het-cultureelerfgoeddecreet>

¹⁷ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/het-initiatief-zal-van-buitenaf-moeten-komen-peter-van-dyck-over-het-erfgoed-van-de-populaire-muziek>

nota zelf werd begin 2021 gepresenteerd aan medewerkers van de administratie en het kabinet. We voegen ze integraal toe in de bijlagen van dit jaarverslag.

OD 4.2 CEMPER adviseert de doelgroepen bij het toeleiden en presenteren van het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten.

In 2020 stimuleerde CEMPER op verschillende manieren de doelgroepen om hun erfgoed te tonen. Want het creatieve werk of het archief of collectie van een kunstenaar komt pas echt tot zijn recht als anderen het kunnen vinden en bewonderen. Want wat zij gecreëerd of verzameld hebben, kan anderen inspireren. CEMPER helpt bij de aanpak, met respect voor auteurs- en andere rechten.

Een aantal concrete resultaten (2020):

- Op de website werkten we in de Praktijkwijzer de **websiterubriek 'Uitpakken met je erfgoed'** verder uit¹⁸. We publiceerden tips over hoe je je erfgoed online op een creatieve manier kan tonen en zo breder bekend kan maken, we geven uitleg over auteursrechten en geven er advies over hoe je je archief en collecties vindbaar kan maken voor anderen die er iets mee willen doen, door registratie of aanmelding op bestaande platformen.
- CEMPER verkende verder de mogelijkheden van de online platformen van Wikimedia (Wikipedia, Wikidata, Wikimedia Commons,...). In april organiseerden we samen met meemoo een **trainingssessie omtrent schrijven op Wikipedia** via video conferencing en virtuele vragenuurtjes om zowel beginnende als meer gevorderde Wikipedia-schrijvers op weg te helpen. Naar aanleiding van Dag van de Dans én de gendergap op Wikipedia wilden we stimuleren om zoveel mogelijk biografieën van vrouwelijke dansers en choreografen te schrijven¹⁹.
- Via de reguliere communicatiekanalen stimuleerden we onze doelgroepen om deel te nemen aan **Erfgoeddag**.
- Zoals vermeld onder OD 1.1 maakten we in 2020 samen met Werkplaats Immaterieel Erfgoed (WIE) plannen voor het campagnejaar 2021 om (de diversiteit) van **immaterieel cultureel erfgoed (ICE) van muziek en podiumkunsten meer zichtbaar te maken**. De resultaten hiervan volgen in 2021.

Digitale technologie vormen een nieuwe bron van mogelijkheden om een divers publiek te laten kennis maken met het erfgoed van muziek, theater en dans. Er bestaan tal van digitale toepassingen die content op een interactieve manier in beeld kunnen brengen. Daarnaast groeit de hoeveelheid online data die – mits een gefundeerde analyse en een aantrekkelijke presentatie – nieuwe inzichten kunnen opleveren en het draagvlak voor dit erfgoed kunnen verbreden. Door het vergroten van de online beschikbaarheid en toegankelijkheid verhoog je de waarde van muziek- en podiumerfgoed. Zowel voor de verdere uitbouw van OD 4.1 als van 4.2 werd daarom in 2020 **een nieuwe stafmedewerker** aangeworven die er mee voor zorgt dat het cultureel erfgoed van muziek, theater en dans, in al zijn diversiteit, inspireert en toegankelijker is voor de samenleving door een betere online toeleiding en presentatie. Dit steeds in afstemming met de communicatiestrategie van CEMPER. Door vroegtijdig vertrek van de nieuwe collega kon dit voorlopig nog niet uitgebouwd worden. In het najaar werd op basis van een nieuwe vacature een nieuwe collega aangeworven (start in 2021).

¹⁸ Zie <https://www.cemper.be/erfgoed-tonen-en-gebruiken>

¹⁹ Zie <https://www.cemper.be/nieuws/vrouwen-van-de-dans-int-rood-schrijf-mee-op-wikipedia>

4.5 SD 5 CEMPER is uitgebouwd tot een kwaliteitsvolle netwerkorganisatie.

OD 5.1 Op basis van de noden van het erfgoed en van de erfgoedgemeenschappen bouwt CEMPER voortdurend nieuwe inzichten en expertise op door zelfstudie, het volgen van vormingen en het uitwisselen van kennis en ervaring.

Vertrekkende vanuit de noden van het erfgoed en de noden van de gemeenschappen, breiden de medewerkers hun kennis en expertise uit over aspecten van de zorg voor en omgang met MPkE. Ze nemen relevante literatuur door, doen aan desktop research en nemen deel aan studiedagen en congressen. Door vormingen en opleidingen te kunnen volgen, biedt CEMPER hen bovendien zoveel mogelijk kansen tot ontwikkeling binnen hun vakdomein en van de competenties die ze nodig hebben. Ze nemen actief deel aan werkgroepen en overlegorganen en zijn lid van netwerkorganisaties. Door middel van de contacten met het veld, detecteren de medewerkers bovendien de noden en houden ze de vinger aan de pols.

Een aantal concrete resultaten (2020):

- De medewerkers van CEMPER namen in 2020 deel aan **48 vormingen, congressen of lezingen in het binnenland**. Afhankelijk van het expertisedomein van de medewerkers ging het om thematische bijeenkomsten (zorg en bewaring, waarderen, borgen, databankstructuren, zakelijke thema's, etc), netwerkmomenten of infosessies. De leidinggevende en de zakelijk medewerker volgden vormingen in functie van hun takenpakket (alternatieve financiering, boekhouding, oplossingsgericht coachen, werken op afstand tijdens corona, veerkracht, etc). Omwille van corona vonden deze doorgaans online plaats.
- We waren ook aanwezig op **8 congressen of bijeenkomsten georganiseerd door buitenlandse instanties** als UNESCO, ICTM, Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland, University of Birmingham. Omwille van corona vonden deze doorgaans online plaats en werden ook diverse geplande bijeenkomsten geannuleerd.
- Op deze bijeenkomsten in binnen- en buitenland gaven we in het totaal **12 presentaties**. Tijdens deze presentaties presenteerden we de werking van CEMPER, (tussentijdse) resultaten van projecten en 'lessons learned'.
- We publiceerden daarnaast **5 artikels in binnen- en buitenlandse media**, gaande van het tijdschrift van de website van de Nederlandse Vereniging van Muziekbibliotheken, -archieven en -documentatiecentra (NVMB) tot het tijdschrift van het Koninklijk Genootschap van Vlaams-Brabant en Brussel (Eigen Schoon & De Brabander).

Voor de uitwisseling van kennis en ervaring door actief lidmaatschap van commissies, stuur- en werkgroepen, verwijzen we naar OD 5.3.

Voor het volledige overzicht van de bijgewoonde congressen, de gegeven presentaties en de gepubliceerde artikels verwijzen we naar de bijlagen.

OD 5.2 CEMPER bouwt een kwaliteitsvolle dienstverlening uit en maakt deze bekend aan de hand van een doelgroepgerichte communicatiestrategie.

Op basis van de noden van het erfgoed en van de gemeenschappen ontwikkelt CEMPER kwaliteitsvolle diensten en producten ter ondersteuning van al wie in contact komt met MPKE. Zelfredzaamheid, duurzaamheid, participatieve werkvormen en gemeenschapsversterking zijn basisprincipes bij de ontwikkeling. Voor de concrete diensten en producten die we ontwikkelen en aanbieden, verwijzen we naar de specifieke SD's.

Voor een dienstverlenende organisatie is een **website met relevante informatie, een toegankelijke vormgeving en intuïtieve navigatie** noodzakelijk. Nadat we in 2019 als nieuwe fusieorganisatie snel een voorlopige website realiseerden, konden we in februari 2020 **een volwaardige website lanceren**. Voor de fusie beschikten Resonant en Het Firmament reeds over een informatieve website. Het opzet van de nieuwe website was om al die informatie te bundelen in één website die herkenbaar en bruikbaar is voor zeer diverse doelgroepen uit het brede veld van de muziek én de podiumkunsten.

Het hart van de website is de '**Praktijkwijzer**'; een gids over erfgoedzorg van muziek- en podiumkunsten²⁰. Die bevat toegankelijke informatie over conservatie, borgen van immaterieel erfgoed, herbestemmen en valorisatie. We geven hierbij telkens de basisinformatie mee en verwijzen de bezoeker voor uitgebreidere informatie naar webplatformen die we mee ondersteunen (zoals TRACKS of www.immaterieelerfgoed.be) of naar andere websites uit onze sector. Om al die theoretische informatie, richtlijnen en tips wat concreter te maken, hebben we optimaal gebruik gemaakt van de **nieuwsberichten**. Deze bevatten voorbeelden van relevante erfgoedzorg, van toeleiding en presentatie van erfgoed, van herbestemmen van erfgoed en in het algemeen, van de rijkdom van MPKE. In 2020 publiceerden we niet minder dan **44 nieuwsberichten over diverse thema's**, naast aankondigende nieuwsberichten en sectornieuws (+30% tegenover 2019). Zo maakten we relevante artikels uit de websites van Het Firmament en Resonant opnieuw toegankelijk via de nieuwe CEMPER-website. Naast het **verbreden van de informatie** zetten we in 2020 ook in op het **verdiepen van bestaande informatie**, door bv. de lancering van een dossier omtrent jazz-erfgoed. Tot slot werden de (statische) teksten van de website rond archiefzorg (Praktijkwijzer), zoeken en vinden van erfgoed, beleven van erfgoed werden **verbeterd, aangevuld, geactualiseerd en toegankelijker gemaakt** voor onze doelgroepen, wat de beschikbare informatie op de website heeft verdiept.

Om ervoor te zorgen dat onze diensten opgepikt worden door de doelgroepen en daadwerkelijk gebruikt worden is een goed uitgewerkte **communicatiestrategie** noodzakelijk. Deze werd uitgewerkt in 2019 en in 2020 verder in de praktijk gebracht. Zo konden we inzetten op een breed bereik van alle doelgroepen via verschillende kanalen. In 2020 verstuurdde we 4 **nieuwsbrieven** (feb, april, juni, okt) en 4 nieuwsflashes (mei, sept, nov, dec). We klokten 2019 af op 904 nieuwsbriefabonnees (+3% tegenover 2019). We publiceerden 83 berichten op **Facebook**, wat gemiddeld 1 à 2 berichten per week zijn. 814 mensen volgden ons op Facebook het afgelopen jaar, wat een significante stijging is tegenover 2019 (+20%). CEMPER verscheen in 2020 driemaal in de **pers**, n.a.v. het traject naar de erkenning van de fanfarecultuur (tijdschrift Klankbord van Vlamo) en het bezoek van Minister Jambon.

Een aantal geplande zaken konden niet gerealiseerd worden ten gevolge van personeelwissels en ziekte (bv. gebruikersanalyse via Google Analytics, postkaartenreeks).

²⁰ Zie <https://www.cemper.be/praktijkwijzer>

OD 5.3 CEMPER speelt een voortrekkersrol in netwerken en samenwerkingen van lokaal tot internationaal niveau en wisselt kennis en ervaring uit.

Een dienstverlenende organisatie kan enkel functioneren als het sterke connecties heeft met de buitenwereld. Niet enkel om de vinger aan de pols te houden bij bepaalde doelgroepen of zelf expertise op te bouwen, maar ook om met collega's en erfgoedgemeenschappen kennis en ervaringen te delen en uit te wisselen. Deze contacten leiden in sommige gevallen tot structurele of projectmatige samenwerkingen.

De CEMPER-medewerkers wisselden in 2020 kennis en ervaring uit door actief lidmaatschap van **28 commissies, adviesraden, stuur- en werkgroepen en bestuursorganen** (ten persoonlijke titel), ingericht door onder meer het TRACKS-netwerk, WIE, VVBAD, FARO, CJM, Belgian World Music Network – in het binnenland en SIBMAS, IAML, European Folk Network en ICTM in het buitenland. In deze constellaties stellen de medewerkers zich op als facilitator, bemiddelaar, inspirator, makelaar of aanjager. We vermelden in het bijzonder de betrokkenheid van CEMPER bij **de oprichting in 2020 van de Belgische afdeling van de International Council for Traditional Music (ICTM Belgium)**, een nieuw onderzoeksnetwerk voor etnomusicologen, ethnochoreologen en iedereen die in België bezig is met of geïnteresseerd is in het onderzoek van traditionele en populaire muziek en dans. De lancering vond plaats op 30 september 2020 in het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Collega Anais is stichtend lid en bestuurder van de vzw. Daarnaast onderhouden we goede contacten met organisaties die op sommige aspecten gelijkaardige werkingen hebben of die complementair zijn aan onze organisatie, bv. Digitaal Erfgoed Nederland, meemoo, Kunstenpunt, etc. CEMPER werkte in 2020 samen met niet minder dan **51 partnerorganisaties uit binnen- en buitenland**, gaande van andere dienstverlenende organisaties tot collectiebeherende instellingen en steunpunten tot uitgeverijen en onderwijsinstellingen, enz.

Voor het volledige overzicht van de lidmaatschappen van stuur- en werkgroepen en het overzicht van de partnerorganisaties verwijzen we naar de bijlagen. Voor de rapportering over de resultaten die voortvloeien uit deze lidmaatschappen, verwijzen we naar SD1 t.e.m. SD4.

Een zeer bijzonder netwerkmoment was de **mini-stage op 22 september van minister van cultuur Jan Jambon**, met de landelijke dienstverlenende organisaties, waaronder CEMPER. Erfgoed wordt vaak geassocieerd met musea of archieven. Minder zichtbaar zijn cultureel erfgoed-organisaties die op landelijk niveau een dienstverlenende rol opnemen. Zij begeleiden en ondersteunen erfgoedbeheerders en erfgoedgemeenschappen, publieke en private verzamelaars, in de zorg voor en de omgang met cultureel erfgoed. Daarom vonden we het belangrijk om de minister onze werkingen te laten beleven. Bij zijn ontvangst blies jachthoornspeler Dirk de With de minister een warm welkom toe. Hij vertelde hoe belangrijk een organisatie als CEMPER was om het jachthoornblazen een erkenning te bezorgen als immaterieel erfgoed. De minister volgde ook een ministage: hij werd onder meer uitgenodigd om erfgoedobjecten te registreren en te digitaliseren. Veerle Wallebroek (directeur van CEMPER) en Histories lieten de minister puzzelen. Want CEMPER en de andere landelijke dienstverlenende erfgoedorganisaties puzzelen graag oplossingen in elkaar voor prangende erfgoedvragen.

OD 5.4 CEMPER zet de principes van duurzaamheid, diversiteit en participatie actief in bij de eigen werking en draagt deze uit naar de doelgroepen.

CEMPER draagt de principes van duurzaamheid, participatie en diversiteit hoog in het vaandel, en dit in de brede betekenis. Dit weerspiegelt zich in de missie en visie, de doelstellingen en de acties. De opdrachten 'waken over (digitale) duurzaamheid', 'waken over participatie' en 'waken over

diversiteit', zowel binnen de interne werking als bij de dienstverlening, werden intern toegewezen aan bepaalde medewerkers;

Participatie

Participatief werken is een ander fundament van de organisatie. De ontwikkelde dienstverlening komt tegemoet aan de noden van de erfgoedgemeenschappen en worden waar mogelijk in samenspraak ontwikkeld of in participatieve vormen aangeboden. Daartoe **bouwd**en we kennis op voornamelijk aan de hand van tips en tools van FARO. Op basis daarvan voerden we een **participatiescan** van de organisatie uit zowel voor wat betreft de dienstverlening, de interne werking en netwerkvorming. De participatiescan bestond uit:

- Een eerste interne bevraging waarin de medewerkers van CEMPER reflecteerden over enkele algemene vragen over participatie (Wat betekent participatie? Wat is het niet? Waarom is het belangrijk? ...)
- Een tweede interne bevraging waarin de medewerkers van CEMPER per team reflecteerden over de verschillende onderdelen van onze dienstverlening.

Met de resultaten van twee bevragingen aan we in 2020 verder aan de slag.

De doelgroepen worden actief en regelmatig betrokken bij de realisatie van de doelstellingen (bv. werkgroepen) en de werking van CEMPER (bv. Algemene vergadering). We deden dit op verschillende momenten:

- De herbestemming van de figurentheatercollectie gebeurde in nauw overleg met een **klankbordgroep** die betrokken was bij alle fasen van de herbestemming. Op basis van hun advies nam de Raad van bestuur in mei 2020 de beslissing welke onderdelen van de collectie naar welke instelling herbestemd zouden worden.
- We organiseerden in 2020 een **focusgroep** om feedback te verzamelen over de eerste testversie van de online Bronnengids (zie SD3).
- Om te komen tot een gefundeerde selectie van sleutelopnames binnen de Belgische jazzgeschiedenis hanteren we de methode van **participatieve waardering**. De klankbordgroep van het jazzproject paste deze toe op de eerste bijeenkomst in december 2020 (zie OD 1.2).
- Daarnaast is participatie eigen aan alle **borgingstrajecten** die we begeleiden.
- Tot slot onderzochten we in 2020 ook methodes van **participatieve dataverzameling en geschiedschrijving** en realiseerden we in dit kader met meemoo het Wikipedia-schrijfproject *Women in Red*.

Diversiteit

CEMPER hecht veel belang aan diversiteit, wat zich uit op verschillende fronten. Zoals gezegd werd de opdracht 'waken over diversiteit' toegewezen aan één specifieke medewerker. In al haar producten en diensten streeft CEMPER naar een correcte representatie van de rijkdom en verscheidenheid van het roerend en immaterieel erfgoed, de betrokken actoren en gemeenschappen en de verschillende genres en disciplines. Onze producten en diensten zijn begrijpbaar en toegankelijk voor de verschillende doelgroepen van CEMPER. Hierbij volgen we de principes van diversiteitsgerichte communicatie (als onderdeel communicatiestrategie). Door samenwerkingen trachten we diverse publieken in de samenleving te bereiken. Binnen de organisatie wordt zowel voor medewerkers als bestuur een gelijkekansenbeleid gevoerd waarbij kwaliteiten van mensen doorslaggevend zijn, ongeacht hun geslacht, leeftijd, geloofs- of filosofische overtuiging, afkomst, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, vermogen, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, lichamelijk kenmerk of fysieke beperking.

De plannen die we in 2020 samen met Werkplaats Immaterieel Erfgoed (WIE) maakten voor het campagnejaar 2021 vertrekken vanuit het zichtbaar maken van de diversiteit van het **immaterieel cultureel erfgoed (ICE) van muziek en podiumkunsten**. De campagne heeft veel potentieel om gemeenschappen van diverse afkomst te betrekken.

Tot slot contacteerde Uitgeverij Lannoo ons in 2020 om een **kinderliedjesbundel** samen te stellen. We gingen graag in op dit voorstel. Om te vermijden dat het een voorspelbare heruitgave van de 'canon' van Vlaamse kinderliedjes wordt en voldoende de diversiteit in onze samenleving weerspiegelt overtuigden we de uitgeverij om met verschillende thema's te werken, waarbij we binnen elk thema op zoek gaan naar liedjes van de diverse gemeenschappen in Vlaanderen.

Omwille van afwezigheid van een medewerker werd de geplande diversiteitsscan uitgesteld naar 2021.

Duurzaamheid

Het Centrum engageert zich om bij te dragen aan de realisatie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (Agenda 2030).

. CEMPER zet in op de volgende duurzaamheidsaspecten:

- CEMPER wil een **blijvende impact** hebben op zowel het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten als op de verschillende doelgroepen. Principes als zelfredzaamheid en gemeenschapsversterking zijn daarom een vertrekpunt bij de ontwikkeling van onze dienstverlening.
- CEMPER zet in het bijzonder in op een **kwaliteitsvol en duurzaam intern informatiebeheer**, met bijzonder aandacht voor **digitale duurzaamheid** binnen de organisatie en in de dienstverlening:
  - o CEMPER bleef in 2020 investeren in een **duurzame ICT-basisinfrastructuur** (hard- en software) voor de digitale werking van de organisatie.
  - o In 2020 verfijnden we de **interne procedures en instrumenten** voor een kwaliteitsvol en duurzaam intern informatiebeheer (bv. naamgeving mappen en bestanden, bewaren van e-mails, versiebeheer). Gegevens en procedures die in functie van de strategische doelstellingen werden verzameld of ontwikkeld, moeten immers duurzaam worden beheerd en makkelijk terugvindbaar zijn, ook in de toekomst door eventuele nieuwe personeelsleden. We voerden een nieuw team in (Team 'Gestructureerde data') om data efficiënter te kunnen verwerken en binnenkomende vragen werden beter opgevolgd door aanpassing van de interne procedure.
  - o Voor wat betreft het **digitaal archief van de organisatie** organiseerden we een digitale opruimdag op 28/01. De mappenstructuur werd verder verfijnd en aangepast naar de noden van de collega's. Het automatische back-upstelsel van de mappenstructuur wordt geregeld gecontroleerd.
  - o CEMPER beheert en bewaart daarnaast het **papieren archief** van CEMPER, als nieuwe organisatie, maar ook de archieven van de voorlopers Resonant en Het Firmament. Ter voorbereiding van de verhuis in februari 2021 werd het papieren archief van Resonant gedeeltelijk verder geordend en geïnventariseerd. Het papieren archief van Het Firmament werd beschreven op reeksniveau.
  - o **Binnenkomende vragen** en de opvolging ervan werden gemonitord in een gedeeld document.
  - o Met de hulp van een vrijwilliger werd de fysieke **handbibliotheek** verder geordend en gecatalogiseerd in de online tool Zotero. Voor de digitale handbibliotheek is een ontwerp van indexering in de maak om een efficiëntere Information retrieval te bekomen

- Vanuit een centraal gelegen locatie, bereikbaar met het openbaar vervoer, ondernam CEMPER concrete acties om **ecologisch en maatschappelijk verantwoord** te werken:
  - o CEMPER is Pulse-genoot en lid van het Pulse-transitienetwerk voor Cultuur, Jeugd en Media
  - o CEMPER doet zoveel mogelijk aan ethisch bankieren: we hebben een bankrekening bij Triodos, die ethisch bankieren promoot. We zijn echter genoodzaakt ook een rekening bij BNP Paribas Fortis te behouden omwille van het ontbreken van debet- en kredietkaarten bij Triodos. We volgden de oprichting van de ethische en duurzame Belgische bank NewB en we zullen een rekening openen zodra dit mogelijk is
  - o CEMPER deed aan gescheiden afvalsortering en -afvoer en signaleert lekken meteen aan de eigenaar van het gebouw
  - o We volgden de *fair trade*-principes bij de aankoop van geïmporteerde producten zoals koffie en thee
  - o Catering bestelden we bij een cateraar die per fiets levert en werkt met herbruikbare dienbladen. We wilden overschakelen op vegetarische catering maar door de coronacrisis vonden in 2020 nauwelijks fysieke bijeenkomsten plaats
  - o Omwille van hygiënische maatregelen veroorzaakt door het coronavirus waren we genoodzaakt de stoffen handdoeken te vervangen door papieren handdoekjes
  - o We moedigden digitaal werken zoveel mogelijk aan waardoor het papierverbruik zeer beperkt is. Zo schakelden we over naar een volledige digitale boekhouding met alle gekoppelde bewijsstukken. Doordat iedereen het grootste deel van het jaar van thuis uit heeft gewerkt en er steeds meer digitaal gewerkt werd, werd het papiergebruik op kantoor sowieso geminimaliseerd. Daarnaast namen we waar mogelijk digitale abonnementen op tijdschriftend
  - o We moedigden medewerkers zoveel mogelijk aan om openbaar vervoer of fiets te gebruiken voor verplaatsingen, vliegreizen gebeuren weloverwogen en waar mogelijk wordt de afstand met de trein afgelegd. We houden medewerkers op de hoogte van updates voor duurzaam internationaal reizen via Greentrack
- Tot slot IS CEMPER een organisatie van mensen. Ook in 2020 creëerden we een flexibele en menselijke werkomgeving door middel van een kader binnen het Arbeidsreglement. Evenwicht tussen werk en privéleven en aandacht voor vorming en persoonlijke ontwikkeling zijn de voornaamste aspecten.

OD 5.5 CEMPER voert een gedegen zakelijk beleid en een kwaliteitsvolle werking onder meer door een meerjarenplanning te koppelen aan prioriteiten en door toe te zien op de correcte naleving van de bevoegdheden en procedures.

Daar waar in 2019 de zakelijke en administratieve integratie ten gevolge van de fusie nog een grote tijdsinvestering vergde, konden we in 2020 inzetten op het uitbouwen van het zakelijk en administratief beleid. CEMPER garandeert een gedegen zakelijk beleid en een kwaliteitsvolle werking door in te zetten op de volgende aspecten:

- Een transparant financieel beleid, op basis van een jaarlijkse cyclus van begroting en financieel verslag, en een regelmatige budgetopvolging. We engageren ons ook om op zoek te gaan naar bijkomende middelen om onze werking te financieren, aanvullend op de werkingssubsidies van de Vlaamse overheid.
- Een duidelijke beleids- en planningscyclus door de inhoudelijke werking uit te stippelen doorheen een jaarlijkse cyclus van intern actieplan en rapportering via jaarverslagen, vertrekkende van de missie, visie en doelstellingen

- Een ontwikkelend personeelsbeleid en een correct verloningsbeleid
- Een organisatie- en overlegstructuur die regelmatig geëvalueerd en bijgestuurd wordt
- Een regelmatige evaluatie van de diverse aspecten van de werking, waaronder de dienstverlening (zie punt 5)
- Het naleven van bevoegdheden en procedures zoals uitgeschreven in interne reglementen
- Een interne strategie voor de zorg voor het eigen archief en het intern informatiebeheer (zie OD 5.4)

Een aantal concrete resultaten (2020):

- De coronacrisis liet ons toe alle **interne procedures** op vlak van het zakelijk en administratief beleid uit te schrijven, van de loonadministratie en de belastingaangifte, tot het beheer van de verzekeringen en de boekhouding
- Er werd in het bijzonder een goed werkend format uitgetekend voor de **voortgangscntrole en de rapportage van de financiën**. Dit gebeurde in nauw overleg met de penningmeester. De budgetcontrole gebeurt maandelijks (intern) en per kwartaal (bestuur). Voor wat betreft de begroting wordt deze telkens afgezet tegen de meerjarenbegroting voor minstens deze beleidsperiode
- De werking van het **bestuur** werd geëvalueerd, de mandaten van de bestuurders werden conform de statuten in de meeste gevallen verlengd, het aftredingsrooster van de leden van de bestuursorganen werd geüpdated, de criteria voor evaluatie van de directie werden opgesteld en er vond een functioneringsgesprek plaats met de leidinggevende. Het huishoudelijk reglement en de deontologische code werden gereviseerd.
- Omwille van diverse redenen werd het **loonbeleid** hertekend. Daartoe legden we een aantal basisprincipes vast die we voortaan zullen hanteren, ook bij nieuwe aanwervingen. De nodige looncorrecties hebben impact op het budget. Het scenario dat gevolgd zal worden is financieel haalbaar voor deze beleidsperiode.
- Er werden **1-op-1-gesprekken** gevoerd met alle werknemers. Het uitschrijven van functieprofielen volgt in 2021.
- In functie van het beter functioneren van de organisatie, laat CEMPER en de leidinggevende zich begeleiden door een **externe coach** (Ilfaro). Zo volgden we met het ganse team op 9 januari een werksessie rond verbindende communicatie en gespreksvaardigheden.
- We evalueerden tussentijds het herbestemmingstraject van de figurentheatercollectie en het verloop van de samenwerking omtrent StageTube. Door corona werden **evaluaties** van andere projecten of aspecten van de werking uitgesteld.

Impact corona

2020 was uiteraard geen normaal jaar omwille van de coronacrisis. De maatregelen die getroffen werden van overheidswege hadden een grote impact op de werking. We geven graag een overzicht van de acties die we hebben ondernomen om als organisatie om te gaan met deze uitzonderlijke omstandigheden:

- Telewerk was de norm sinds 13 maart, alle interne overlegmomenten verliepen sindsdien via Teams (Zoom werd afgevoerd o.w.v. privacykwesties)
- Telkens er een bijeenkomst van de Nationale Veiligheidsraad plaatsvond, ontvingen de medewerkers een update met de impact van de maatregelen op werkvlak
- Er werd algemeen veel aandacht besteed aan het psychisch welzijn: informatie en relevante telefoonnummers werden doorgestuurd, iedereen werd regelmatig opgebeld door de leidinggevende, telefonisch contact onderling werd gestimuleerd, er zijn virtuele CEMPER-café's en koffiepauzes, etc.

- Iedereen werd gestimuleerd om de focus te behouden door dagelijks kort z'n prioriteiten door te sturen en doelen voorop te stellen per maand
- De geplande activiteiten werden niet uitgesteld maar zoveel mogelijk omgezet in digitale vorm
- Daarnaast benutten we deze periode om de interne werking verder op punt te stellen (uitschrijven procedures, content website aanvullen, etc.)
- Er stonden geen grote of kostelijke publieksactiviteiten op de agenda dus we leden geen financieel verlies nav. de crisis – integendeel, we maakten een pak minder kosten dan voorzien (zie financieel verslag). Er werden bij aanvang geen thuiswerkvergoedingen toegekend aan wie dat tot dan toe niet ontving. Dit werd in het najaar herzien, bij het invoeren van structureel telewerk. De overstap van occasioneel naar structureel telewerk is een rechtstreeks gevolg van corona.
- Voor wat betreft onze doelgroepen hielden we de vinger aan de pols of we in deze tijden van betekenis kunnen zijn. Vaak lagen de prioriteiten momenteel elders dan bij erfgoedzorg, al merkten we in sommige gevallen ook dat de crisis aangegrepen werd om net wel tijd te investeren, bv. in de ordening van het archief of in de ontsluiting ervan om via die weg het contact te houden met het publiek. We legden daarom in de communicatie de focus op online toepassingen en digitaal archief en organiseerden in het kader van TRACKS een Q&A omtrent auteursrechten bij online toepassingen met je archief. Daarnaast organiseerden we ook een bevraging over impact van de coronalockdown op muziek maken.

Verhuis

In het voorjaar van 2020 kregen we te horen dat we begin 2021 het kantoorgebouw moesten verlaten omdat de eigenaar, stad Mechelen, het zou verkopen. Een **tweede verhuis op korte termijn** kondigde zich aan. Aangezien we pas eind 2018 verhuisden betekende dit enerzijds een onvoorziene kost (verhuis, herinrichten ICT, opzeg poetshulp...) maar vooral ook een grote tijdsinvestering (zoektocht nieuwe kantoorruimte, tal van administratieve regelingen, opruimen, inpakken, inrichting ...). De stad kwam echter tegemoet in een aantal zaken en bood ons een goed alternatief aan qua kantoorruimte, pal in het centrum van Mechelen. De verhuis vond plaats in februari 2021.

5 Analyse dienstverleningsvragen

Als dienstverlenende organisatie bestaat de werking van CEMPER voor een groot deel uit het behandelen van vragen die we ontvangen over de zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten. In 2020 mocht CEMPER in haar tweede werkingsjaar **209 vragen** ontvangen, wat een **stijging is met 9%** tegenover vorig jaar.

5.1 Procedure

In functie van documentering en rapportering werkten we begin 2019 een procedure uit om de binnenkomende vragen te registreren en documenteren. Alle vragen die CEMPER ontvangt per telefoon, e-mail of mondeling krijgen een volgnummer en worden met datum van ontvangst geregistreerd in een exceldocument. Andere relevante gegevens worden ook in dit overzicht opgenomen zoals een beknopte omschrijving van de vraag, de vraagsteller, datum van afhandeling, een beknopte omschrijving van het antwoord, doorverwijzing naar een andere organisatie, trefwoorden, etc. De vraag en het antwoord worden centraal bewaard, samen met documenten die hier mogelijk verbonden zijn.

In 2020 werd de procedure strikter opgevolgd voor wat betreft het opnemen van de informatie in het overzicht van de vraag en het bijhorende antwoord. De procedure werd verder verfijnd in functie van correcte doorverwijzing naar het juiste team en reactiesnelheid op de vraag in kwestie. In 2021 zullen we de tijdsinvestering per te behandelen vraag monitoren.

5.2 Analyse

Zowel voor onszelf als in functie van de rapportering naar de overheid is het nuttig deze binnenkomende vragen te analyseren: over welke topics ontvangen we vragen, welke doelgroepen contacteren ons, via welke kanalen komt de vraag bij ons terecht, etc.

Vanuit inhoud

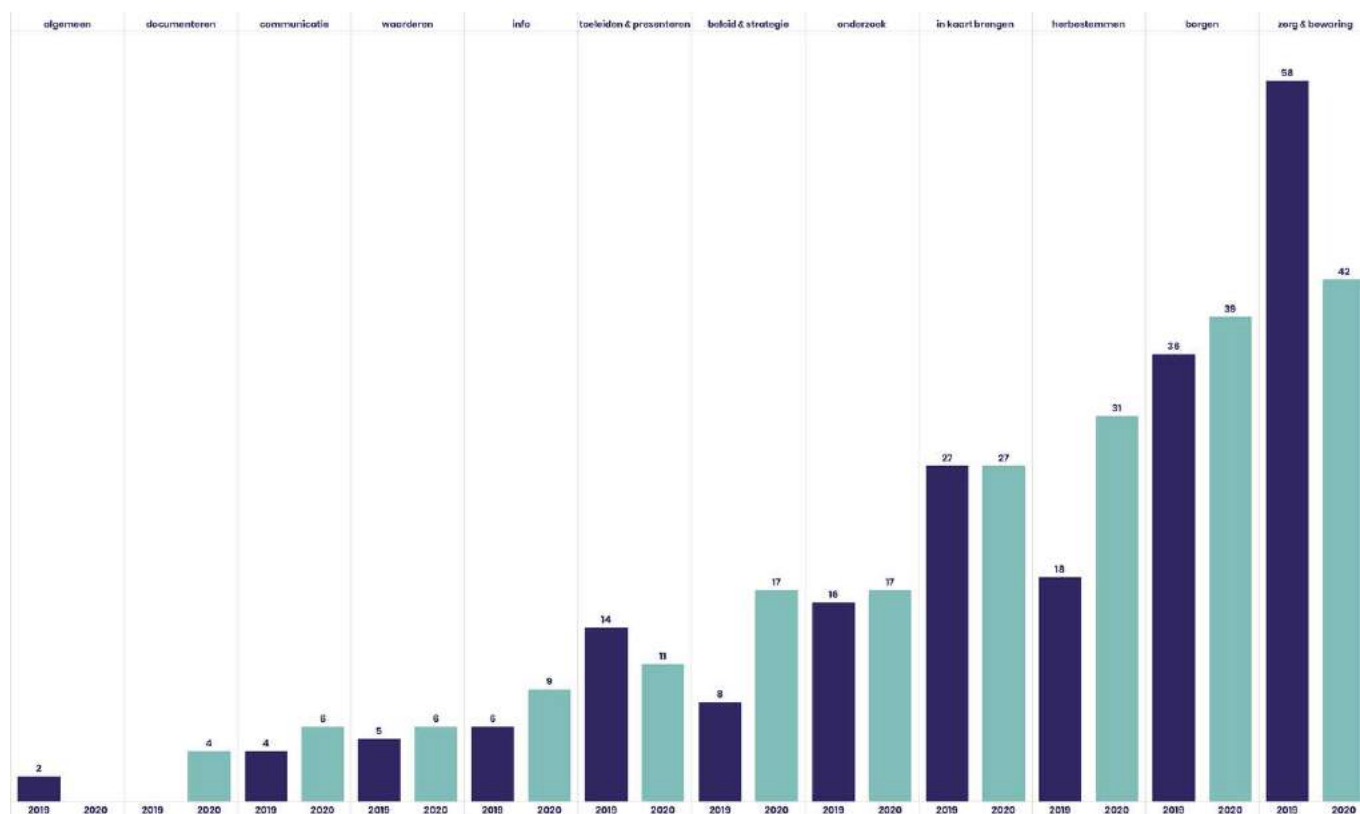
Ongeveer 85% van de vragen betreffen ondersteuning of begeleiding in een of meerdere functies van erfgoedwerking (cf. Cultureelerfgoeddecreet). Dit is quasi hetzelfde niveau als 2019. Net zoals de organisatiedoelstellingen werden de CEMPER-teams opgebouwd rond deze functies en worden de vragen binnen de desbetreffende teams behandeld:

1. Team In kaart brengen
2. Team Waarderen
3. Team Documenteren
4. Team Zorg en bewaring
5. Team Herbestemmen
6. Team Borgen
7. Team Onderzoek
8. Team Toeleiden en presenteren

We stellen vast dat CEMPER in 2020, net zoals vorig jaar, het meest gecontacteerd werd met vragen over de zorg en bewaring van archieven en collecties (20%). Toch is er hier sprake van een daling van

10% tegenover vorig jaar. Een mogelijke oorzaak hiervan kan zijn dat veel medewerkers in de cultuursector, o.a. zij die het archief beheren, technisch werkloos waren ten gevolge van de coronacrisis. Vragen over het borgen van immaterieel erfgoed blijven op de tweede plaats staan en qua aantal stabiel (18%). Daarnaast merken we een verdubbeling van het aantal vragen omtrent beleid en strategie (van 4% in 2019 naar 8% in 2020). Dit is grotendeels te wijten aan het beleidsplanningstraject van de erfgoedcellen die ons vragen tot samenwerking stelden. Een significante stijging zien we ook bij herbestemmingsvragen (9% in 2019 tegenover 15% in 2020). Dit wijzen we voornamelijk toe aan een grotere naamsbekendheid van CEMPER sinds de fusie. Ook vragen over waar zich welk erfgoed bevindt bleven populair (13%).

Onze doelgroepen vonden ook hun weg naar ons voor vragen over onderzoek (8%), toeleiden en presenteren (5%), documenteren (3%) en waarderen (3%). Tot slot zijn er vragen die veeleer te maken hebben met communicatie en of soms puur informatief zijn (en minder relevant voor de werking). Deze vragen maakten 7% uit van het totaal aantal vragen.

Vanuit type dienstverlening

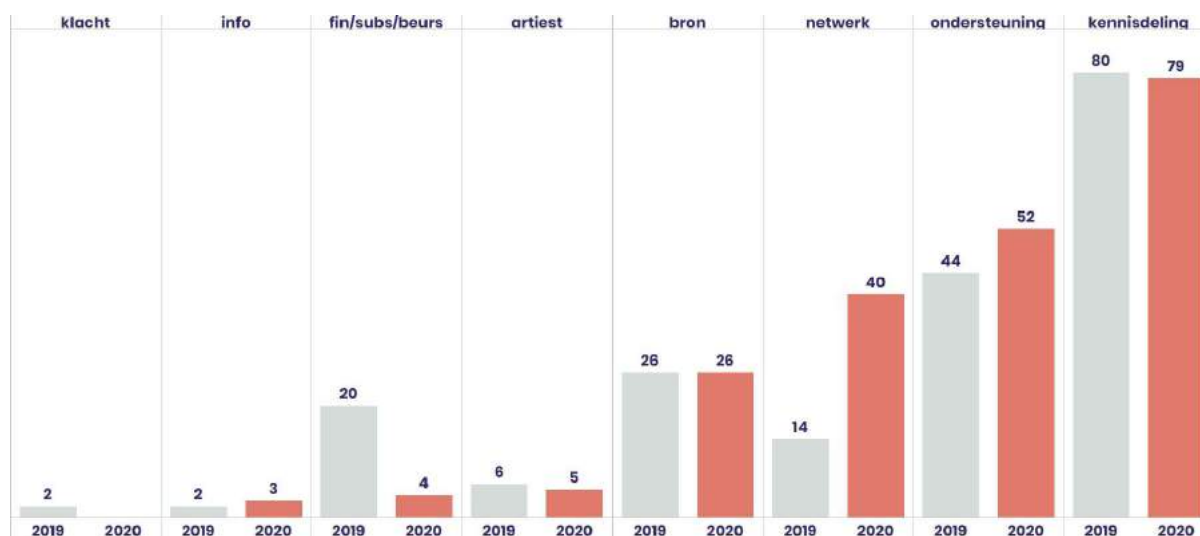
Op basis van de inhoud van de vraag en acties die erop volgen (dus het eigenlijke antwoord) konden we de vragen ook analyseren op basis van de verschillende types dienstverlening:

- Vraag naar bronmateriaal, gaande van liedteksten tot specifieke collecties of archieven [Bron]

- Vraag naar informatie over aanvullende financieringsmogelijkheden: beurzen, projectsubsidies, etc.
- Vraag naar advies en informatie over diverse topics [Kennisdeling]
- Vraag naar samenwerking [Netwerk]
- Vraag naar diepgaandere begeleiding: plaatsbezoek, etc. [Ondersteuning]
- Klacht
- Vraag naar promotie van artistieke activiteiten (wat niet tot onze dienstverlening behoort) [Artiest]

De analyse van de behandelde vragen in 2020 leert ons dat de verhoudingen gelijk lopen met vorig jaar. Zoals te verwachten voor een organisatie waarin expertise opbouwen en delen centraal staat, gaat het grootste aandeel van de vragen over kennisdeling (37% in 2020, 40% in 2019). Deze vragen gaan zeer breed, van acties die ondernomen moeten worden bij plaatschade tot het leveren van een bijdrage op een studiedag. Vragen naar diepgaandere begeleiding (bv. advies ter plaatse, tijdens een plaatsbezoek), vormen een vierde van alle vragen (25% in 2020 vs 23% in 2019). We zien enkel een significante stijging van vragen naar samenwerkingen (6,25% in 2019 vs 19% in 2020). We wijzen dit toe aan de grotere naamsbekendheid van CEMPER na de fusie en de werking die zich meer en meer extern ontplooit, na het vele interne werk voortvloeiend uit het fusietraject. Een duidelijke daling zien we in de vragen naar subsidiemogelijkheden (2% in 2020 vs 10% in 2019). Mogelijk vinden de doelgroepen beter hun weg naar de juiste kanalen. Tot slot krijgen we ook veel vragen naar waar zich mogelijk bronnenmateriaal bevindt (12%)

Vanuit doelgroepen

Voor de analyse van de vragen volgens doelgroepen, baseerden we ons grotendeels op de typologie van de doelgroepen die het communicatieteam hanteert in de communicatiestrategie van CEMPER. In 2020 mochten we vragen ontvangen vanuit deze doelgroepen:

- Kunstenaars en kunstorganisaties: van professionele individuen en organisaties tot niet-professionelen en traditiedragers
- Erfgoedbezitters: van particulieren (privéverzamelaar, erfgenaam...), tot professionele erfgoedbezitters (collectiebeherende instellingen) en niet professionele erfgoedbezitters (verenigingen als heemkundige kringen, etc.)

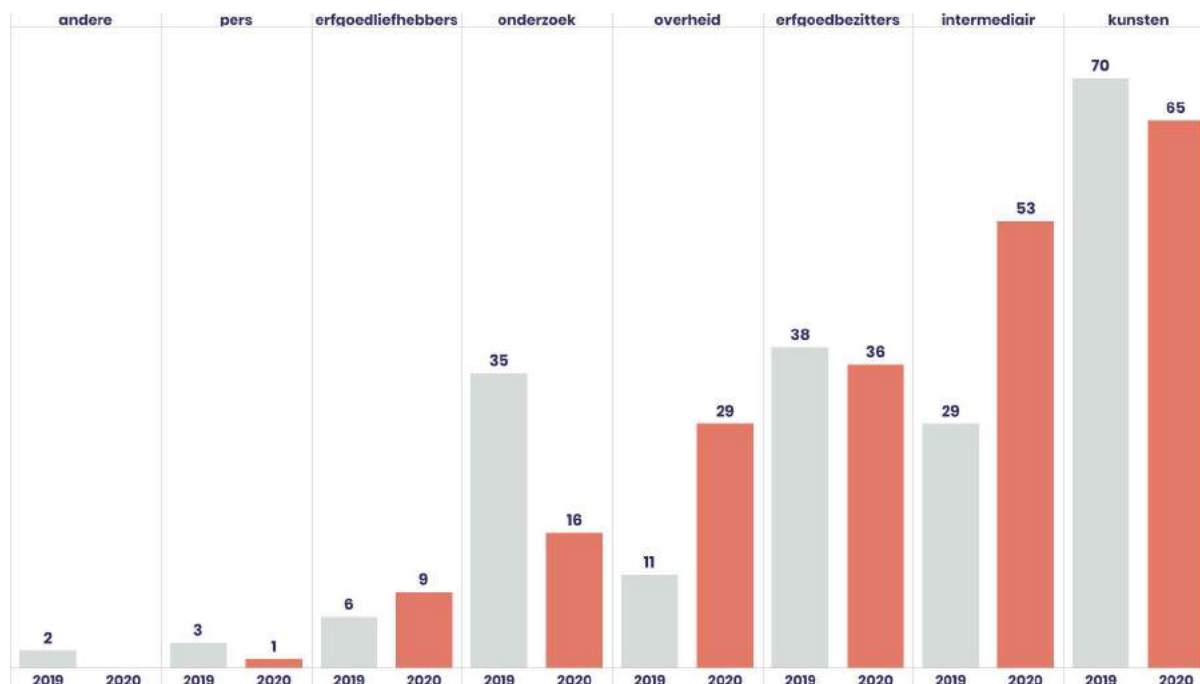
- Onderzoekers verbonden aan het hoger onderwijs, privé- en Deeltijds Kunstonderwijs, freelancers
- Intermediaire organisaties: erfgoedcellen, steunpunten, koepelorganisaties en –federaties, dienstverlenende organisaties uit de Cultureelerfgoedsector
- Erfgoedliefhebbers
- Pers
- Overheid

65 vragen (33%) waren in 2020 afkomstig van een kunstenaar of kunstenaarorganisatie. Daarmee blijven ze de grootste afnemer van onze diensten. Het gaat van gesubsidieerde tot niet-gesubsidieerde organisaties, op amateur- of professioneel niveau. Ook traditiedragers die ons contacteren in het kader van het borgen van immaterieel erfgoed behoren tot deze categorie. Binnen deze categorie vormen kunstenaars en kunstenaarorganisaties die hun activiteiten op professioneel niveau uitoefenen de grootste brok (78%).

Al wie eigenaar is van muziek- of podiumerfgoed, van particulieren en heemkundige kringen tot lokale, regionale en landelijke musea of archiefinstellingen blijven de tweede grootste groep vormen van afnemers (18%). De collectiebeherende instellingen die professioneel met hun activiteiten bezig zijn vormen binnen deze categorie de grootste groep (58%).

In 2020 vond ook het onderzoeksveld doorgaans goed z'n weg naar CEMPER (8%), net als intermediaire organisaties als steunpunten, erfgoedcellen, dienstverlenende organisaties uit het erfgoedveld en koepelorganisaties en –federaties (27%). Tot slot mochten we vragen ontvangen van de overheid (9%), erfgoedliefhebbers (5%) en pers (1%).

Over alle doelgroepen heen konden we vaststellen dat 5% van de vragen afkomstig waren van buitenlandse actoren.

Tot slot

Ca. 88% van de vragen wordt gesteld per e-mail. Per telefoon of via netwerking (dus op het moment dat men een CEMPER-medewerker ontmoet) is respectievelijk +/- 19% en 4%. Dat de vraagstelling via netwerking zo laag is, is te wijten aan de COVID19-crisis. Sociale media scoort het laagst.

6 Bestuur en personeel

6.1 Bestuur

De samenstelling van de **Raad van bestuur** zag er in 2020 als volgt uit:

Carl Van Eyndhoven – Voorzitter
Michel Vanholder – Ondervoorzitter
Jan Van Goethem – Penningmeester
Rebecca Diependaele – Secretaris
Patrick Allegaert (einde mandaat d.d. 17/2/2020)
Maarten Beirens (einde mandaat d.d. 19/3/2020)
Sigrid Bosmans
Joanna Van der Heyden

De **Algemene vergadering** bestond in 2020 uit de volgende leden:

Carl Van Eyndhoven – Voorzitter
Michel Vanholder – Ondervoorzitter
Jan Van Goethem – Penningmeester
Rebecca Diependaele – Secretaris
Patrick Allegaert (einde mandaat d.d. 17/2/2020)
Maarten Beirens
Sigrid Bosmans
Stef Coninx
Paul Contryn
Mark Delaere
Martine De Reu
Bart Demuyt
Delphine Hesters
Jan Matthys
Kristin Van den Buys
Joanna Van der Heyden
Roos Van Driessche
Willem Verheyden
Eva Wuyts

6.2 Principes van goed bestuur

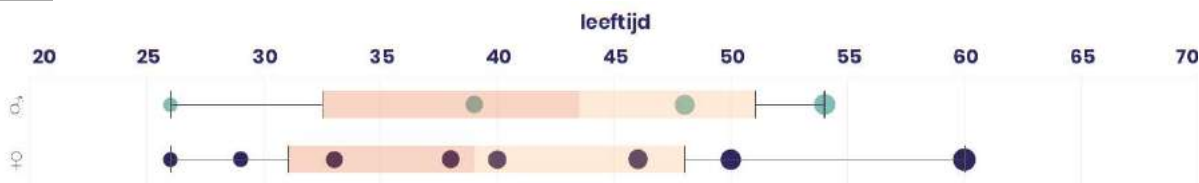
De principes van goed bestuur werden gepubliceerd in de Uitvoeringsbesluiten bij het Cultureelerfgoeddecreet (20 juni 2017). Voor de wijze waarop we deze principes vormgeven in de praktijk, verwijzen we naar het jaarverslag van 2019 en naar OD 5.5.

6.3 Personeel

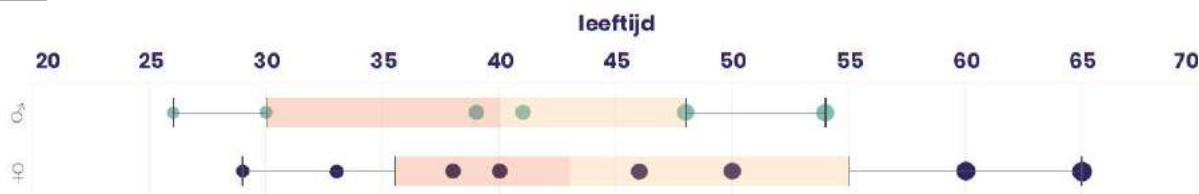
In 2020 waren er **12 werknemers** in dienst bij CEMPER vzw. Op jaarbasis en volgens het tewerkstellingspercentage beschikten we in het totaal over **9,6 VTE**. Rekening houdend met de effectieve tewerkstelling (in dienst/uit dienst) beschikten we in 2020 gemiddeld over **8,8 VTE**. 5 werknemers werkten voltijds, 5 aan 80% en 1 halftijds – allen in het statuut van bediende. Daarnaast werkte de poetshulp 4u/week in het statuut van arbeider. Er waren geen projectmedewerkers in dienst in 2020. Er werd een nieuwe functie gecreëerd omtrent digitale toepassingen. De medewerker die daarvoor werd aangeworven op 3 maart verliet echter op eigen initiatief de organisatie na een 4-tal maanden (10/7/2020). Een andere medewerker ging in 2020 uit dienst (16/10/2020) omwille van andere carrièremogelijkheden. De verloning gebeurt volgens de barema's van het Paritair Comité 329.01.

Voor wat betreft **gender** zien we in onderstaande visuaties enerzijds een overwicht aan vrouwen (8 vs 4 mannen), wat in 2019 door 2 mannelijke projectmedewerkers iets meer in evenwicht was (8 vrouwen vs 6 mannen). Qua leeftijd stellen we een concentratie vast in de middelste segmenten. De **gemiddelde leeftijd** in 2020 was net geen 43 jaar, wat een jaartje lager ligt dan 2019. Omwille van de expertise en ervaring die nodig is om bij een dienstverlenende organisatie te werken is het logisch dat er voornamelijk medewerkers met enige werkervaring in dienst zijn bij CEMPER.

2020

2019

Voor de andere zakelijke en administratieve aspecten van de werking, verwijzen we naar de rappertering onder punt 4 (OD 5.4 en OD 5.5) en naar het financieel verslag.

7 Aandachtspunten beheersovereenkomst

De Vlaamse Regering formuleerde bij haar beslissing op 28 september 2018 een aantal aandachtspunten voor CEMPER. We rapporteren hieronder over de acties die we in 2020 hebben ondernomen per aandachtspunt.

7.1 Voorzie een meerjarenplanning gekoppeld aan prioriteiten. Dit is een noodzaak gezien de complexiteit van de dienstverlening

Zie jaarverslag 2019.

7.2 Zorg voor het zichtbaar maken van het diversiteitsdenken in de eigen structuur (team en bestuursorganen)

Zie OD 5.4.

7.3 Zet in op branding van CEMPER en heb hierbij ook oog voor de lokale actoren

- We werden in 2020 door diverse erfgoedcellen gecontacteerd in functie van op te zetten **samenwerkingen** voor hun beleidsplan of andere concrete samenwerkingen (ErfgoedLab Antwerpen, Museum Hof van Busleyden, Erfgoedcel Brugge, Erfgoedcel Zuidwest, Erfgoedcel Haspengouw, Erfgoedcel Viersprong)
- Vanuit onze **immaterieelerfgoedwerking** komen we dagelijks in contact met lokale gemeenschappen o.m. in het kader van de trajecten rond de jachthoorns, circus- en fanfarecultuur en volksdans.
- In onze **visienota Naar een duurzaam en omvattend beleid voor het erfgoed van muziek en podiumkunsten in Vlaanderen en Brussel** die we in 2020 voorbereidden, pleitten we, voor wat betreft immaterieelerfgoedwerking, voor evenredige aandacht voor zowel het lokale niveau als het bovenlokale. Dit omdat de afzwakking van de rol van de provincies en de beperkte doorstroming van middelen naar het lokaal niveau leidt tot een onevenredige aandacht aan en financiering vanuit het bovenlokale niveau wat zorgt voor geforceerde samenwerkingen tussen erfgoedgemeenschappen. Dit geldt in het bijzonder voor de competities en (daaraan verbonden) subsidies.
- Vanuit onze **dienstverlening** behandelde we in 2020 diverse vragen van lokale actoren (bv. herbestemmingen, waar zich een bepaald archief of collectie bevindt, etc).
- We pastten de in 2019 ontwikkelde **contentstrategie** in 2020 consequent toe waarmee we konden garanderen dat we de diverse doelgroepen van CEMPER bereikten. Veel content met lokale insteek van op de oude websites van Het Firmament en Resonant werd in 2020 overgezet opnieuw ontsloten via de nieuwe CEMPER-website (nieuwsberichten, praktijkvoorbeelden, 'Spot op Erfgoed', etc). Nieuwe nieuwsberichten over lokale initiatieven werden verspreid via onze communicatiekanalen.

- We publiceerden het **artikel** *Op weg naar een erkenning van de fanfarecultuur*, in het tijdschrift *Eigen Schoon & De Brabander* van het Koninklijk Genootschap van Vlaams-Brabant en Brussel (maart 2020).
- Steunpunt Vlamo vermeldde CEMPER uitvoerig in het **artikel** *Allemaal fanfarefan: een stap dichterbij een erkenning van de fanfarecultuur*, dat in mei 2020 verscheen in hun tijdschrift *Klankbord* waardoor tal van lokale fanfares bereikt werden, maar evenzeer andere amateurorkesten en -ensembles en individuele amateurmuzikanten.
- In het kader van de **herbestemming van de figurentheatercollectie** opgebouwd doorheen de voorgeschiedens van CEMPER konden we dankzij een doordachte communicatiecampagne en doorgedreven onderzoek naar het belang van onderdelen van de collectie voor stad Mechelen Museum Hof van Busleyden overtuigen om een deel van de collectie op te nemen.
- CEMPER gaf **lezingen, workshops of presentaties** voor een lokaal publiek of voor actoren met een (boven)lokale werking. Zo werkten we samen met Erfgoedcel Viersprong aan een webinarreeks omtrent archiefzorg voor amateurverenigingen. Volgend daarop publiceerden we *Een stappenplan voor je archiefzorg* op de website van Erfgoedcel Viersprong
- CEMPER woonde **ontmoetingsmomenten** bij met (boven)lokale cultuurwerking als focus:
  - o 30/6: webinar Cultuurparticipatie & corona (publiq)
  - o 8/10: Op/hef, online ontmoetingsmoment van het steunpunt bovenlokale cultuurwerking Op/TIL
  - o 1/12: we volgden diverse sessies op het Groot Onderhoud (FARO), de jaarlijkse netwerk- en denkdag van en voor de cultureel-erfgoedsector, dit jaar rond het thema lokale en bovenlokale erfgoedwerking
- Naast internationale netwerken is CEMPER ook lid van lokale afdelingen zoals het Belgian World Music Network en ICTM Belgium

7.4 Zoek zo snel mogelijk een herbestemming voor de poppenspelcollectie zodat CEMPER zich voluit kan concentreren op de dienstverlenende rol

De commissie waardeert wel dat deze collectie gebruikt wordt als proeftuin voor het te ontwikkelen instrument voor waardering en herbestemming van cultureel erfgoed van de podiumkunsten en muzikaal erfgoed.

Veel enthousiasme en interesse

Om ruchtbaarheid te geven aan het herbestemmingstraject werd in 2019 werd een uitgebreide communicatiecampagne op stapel gezet i.s.m. Stad Mechelen. Hiertoe lanceerden we de projectpagina www.cemper.be/poppencollectie waarin we de collectie en de verhalen errond in de kijker zetten. Een selectie van 22 instellingen uit binnen- en buitenland werd in het najaar van 2019 gericht aangeschreven. In de brief stelden we niet alleen de collectie voor, maar suggereerden we ook telkens een aantal figuren die volgens ons bij het collectieprofiel van de aangeschreven instelling passen. De deadline voor reacties werd gesteld op 15 januari 2020. De respons uit binnen- en buitenland was groot: **13 instellingen reageerden positief**, waarvan 12 met een concreet voorstel. Daaronder ook 3 belangrijke figurentheatermusea uit het buitenland. Er was ook grote interesse bij privéverzamelaars, maar hier werd niet op ingegaan omwille van het niet-duurzame aspect van de bewaring op lange termijn.

Samen toegewerkt naar een voorstel

Aangezien vroegere makers/eigenaars emotioneel betrokken zijn bij de collectie werden vooraf **aparte gesprekken** gevoerd: met Luk De Bruyker (19/02/2020) en met Paul Contryn en Vicky Vermoezen van DE MAAN (04/03/2020). Hun adviezen werden daarna voorgelegd aan de leden van de **klankbordgroep** (12/03/2020) die oorspronkelijk bij het waarderingstraject van de collectie betrokken was (2017-2018). Marijke Wienen, Elke Verhoeven (Museum Hof van Busleyden) en Linda Wullus (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis) werken voor geïnteresseerde musea en werden bijgevolg niet uitgenodigd. Roel Daenen (FARO) vulde de resterende leden van de klankbordgroep aan met zijn kennis over het figurentheater en het erfgoedveld. Uit deze gesprekken kwamen een aantal **algemene tendensen** naar voor zoals:

- Reeksen worden niet uit elkaar getrokken, er wordt niet ingegaan op de vraag naar individuele poppen
- Er is een grote voorkeur om de figuren onder te brengen bij instellingen die actief inzetten op figurentheater of theaterpoppen
- Er is een grote voorkeur om de figuren zoveel mogelijk in Vlaanderen te houden (Gent en Mechelen)

Samen met de klankbordgroep werd voor elke reeks erfgoedpoppen bepaald welke geïnteresseerde instelling de voorkeur genoot. Met elk hun eigen expertise en perspectief formuleerden de leden van de klankbordgroep een **weloverwogen voorstel** dat op 18/5/2020 goedgekeurd werd door Raad van bestuur van CEMPER. Daarna werd elke betrokken instelling benaderd om de mogelijke overdracht te bespreken. Met advies van een jurist werd een **schekingsovereenkomst** opgesteld. Deze werd eind 2020 voorgelegd aan de betrokken instellingen. De goedkeuring ervan volgde begin 2021, de concrete overdracht aan de diverse instellingen gebeurt later in 2021. De begunstigden zijn Museum Hof van Busleyden, Huis van Alijn, AMSAB, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, TOPIC (ES) en Museu da Marioneta (PT). In 2021 volgt een nieuwe communicatiecampagne opdat iedereen weet waar de theaterpoppen terecht zullen komen.

Bijzonder om te vermelden in dit kader is dat **Huis van Alijn** 'poppenspel' recent opgenomen had in haar collectieprofiel als onderdeel van hun kerncollectie. Naast het feit dat ze zich kandidaat stelden om een groot deel van de collectie op te nemen betekent dat er voor figurentheater van landelijk belang nu een instelling is die zich actief inzet op het verwerving hiervan. Na jarenlang lobbywerk vroeger door Het Firmament, de voorloper van CEMPER is er bijgevolg eindelijk een **structurele oplossing voor wat betreft de opname van figurentheatercollecties** met een landelijke uitstraling.

Poppen zonder erfgoedwaarde

De bovenvermelde campagne gold voor de poppen die destijds in het waarderingstraject als theaterpoppen 'met erfgoedwaarde' gecategoriseerd werden. De niet-erfgoedwaardige poppen worden overgenomen door de Academie en het Conservatorium te Mechelen (Instrumentenfonds vzw) als educatief materiaal voor de figurentheateropleidingen die ze aanbieden in de Brusselpoort. De overeenkomst werd in 2020 aangeboden en wordt ondertekend in 2021.

Formalisering eigendomsrechten

In 2020 werden ook de eigendomsrechten omtrent de poppencollectie geformaliseerd. De poppencollecties die in de Brusselpoort bewaard worden zijn eigendom van drie partijen: DE MAAN vzw, CEMPER vzw (voorheen Het Firmament) en Paul Contryn (privé). Het onderscheid tussen welke poppen eigendom zijn van CEMPER, DE MAAN of van Paul privé was op zich duidelijk, maar werd echter nooit geformaliseerd. Om te vermijden dat hierover later discussies zouden ontstaan wilden we vanuit CEMPER n.a.v. het herbestemmingstraject het eigenaarschap formeel vastleggen op papier. Het is met andere woorden een bevestiging en formalisering van de gangbare praktijk. We

deden dit op aanraden van een jurist die we hiervoor consulteerden en is voor alle betrokken partijen (DE MAAN, Paul, CEMPER) een goede zaak. De drie partijen ondertekende een overeenkomst waarin het eigenaarschap over de diverse onderdelen van de collectie geformaliseerd werd.

8 Bijlagen

8.1 Overzicht gepubliceerde artikels door of i.s.m. CEMPER

Datum	Medium	Uitgever	Auteur	Titel
Mrt 2020	Eigen Schoon & De Brabander (tijdschrift, jg 103, No. 1, pp. 106-113)	Koninklijk Historisch Genootschap van Vlaams-Brabant en Brussel	Tine Maes, Hanne Ampe, Jan Matthys & Anaïs Verhulst	Op weg naar een erkenning van de fanfarecultuur
9/3/2020	Website NMVB	Nederlandse Vereniging van Muziekbibliotheken, -archieven en -documentatiecentra	Mariet Calsius	België: Digitalisering en ontsluiting van de collectie bladmuziek van de openbare omroep gaat voort
Juli 2020	Spéis	ICTM Ireland	Anaïs Verhulst	Review: 2019 ICTM World Conference
1/9/2020	Journal for Music, Health and Wellbeing	British Library	Anaïs Verhulst	Short-term creativity and long-term concerns: music making during the COVID-19 lockdown in Belgium
20/12/2020	Website Erfgoedcel Viersprong	Erfgoedcel Viersprong	Ellen Janssens en Mariet Calsius	Een stappenplan voor je archiefzorg

8.2 Overzicht bijgewoonde studiedagen, vormingen en lezingen

Binnenland			
Datum	Titel	Organisator	Naam
9/01/2020	Verbindende communicatie en gespreksvaardigheden	Ilfaro	Alle medewerkers
16/01/2020	Formugesprek Slimerfgoed.be	Cultureel Erfgoed Annunciaten Heverlee	Nathalie
21/01/2020	Studiedag immaterieel erfgoed documenteren	Werkplaats Immaterieel Erfgoed	Anaïs & Hanne
30/01/2020	For a Co-Imaginative Politics. Commoning Democracy between Art and Urban Governance	Museum Hof van Busleyden	Veerle
10/02/2020	Groeien in uw nieuwe erfgoedjob-Faro verkenner	Faro	Ana
20/02/2020	De Canon: Nederlandse lessen voor Vlaanderen	De Buren	Mariet & Veerle

26/02/2020	Intangible cultural heritage & museums (IMP) slotconferentie	Werkplaats Immaterieel Erfgoed	Anaïs & Asley
2/03/2020	Groeien in uw nieuwe erfgoedjob-Faro verkenner	Faro	Ana
10/03/2020	Cursus projectmanagement	Sodiwe	Anaïs
6/04/2020	Groeien in uw nieuwe erfgoedjob-Faro verkenner	Faro	Ana
30/04/2020	Webinar Financieringsmix	Cultuurloket	Veerle
5/05/2020	Webinar crowdfunding	Cultuurloket	Veerle
16/05/2020	Histories 2.0: Maak kennis met onze werking en geef je mening!	Histories	Veerle
19/05/2020	Meeting Belgian World Music Network	Belgian World Music Network	Anaïs
26/05/2020	Webinar: interactief digitaal vergaderen en samenwerken	SFP	Veerle
29/05/2020	Werksessie Boost je veerkracht	Ilfaro	Veerle
1/06/2020	Bootcamp Open Culturele Data	meemoo	Ana
3/06/2020	Haal meer uit Exact Online Accounting met deze tips & trucs	Exact	Merle
8/06/2020	HR-scan	Vivo - Verso	Veerle, Merle
8/06/2020	Webinar: (hoe) gaan we verder met telewerk digitaal organiseren	SFP/Otolith	Veerle
11/06/2020	Drawdown na lockdown	UCSIA	Merle, Veerle
25/06/2020	Webinar Leiderschap in tijden van corona		Veerle
30/06/2020	Webinar cultuurparticipatie & corona	publiq	Anaïs
1/07/2020	Webinar: fondsenwerving en mecenaat	Cultuurnet	Merle
27/07/2020	Webinar Demo Connect Smart	Acerta	Merle
27/08/2020	Bijblijven online, HR topics voor werkgevers: ontslag	VDAB	Merle
16/09/2020	Digitale transformatie van uw leer- en ontwikkelingsstrategie deel 1	SBM	Mariet
18/09/2020	Digitaal archiveren uit informatiesystemen	Inovant (Provincie Antwerpen)	Mariet
21/09/2020	De kunst van het online trainen deel 1	SBM	Mariet
24/09/2020	Digitale transformatie van uw leer- en ontwikkelingsstrategie deel 2	SBM	Mariet
28/09/2020	De kunst van het online trainen deel 2	SBM	Mariet
30/09/2020	Lancering ICTM Belgium	ICTM Belgium	Anaïs
5-9/10/2020	Opleiding Oplossingsgericht coachen	Ilfaro	Veerle
8/10/2020	Op/hef	Op/til	Anaïs
13/10/2020	Jaarrekeningen	Sociare	Merle
14/10/2020	Jaarrekeningen	Sociare	Merle
14/10/2020	Focusgroep Integratie Erfgoeddatabanken	meemoo, Faro, Vlaamse Kunstcollectie	Heidi
20/10/2020	Webinar en Q&A over intellectuele eigendomsrechten	TRACKS	Mariet & Veerle
21/10/2020	GDPR in de bedrijfsadministratie	VDAB	Merle
26/10/2020	Immaterieel erfgoed & emotienetwerken, online lezing	publiq	Anaïs

9/11/2020	Belgian World Music Network meeting	Belgian World Music Network	Anaïs
16-20/11/2020	Partnerevent Meemoo	meemoo	Veerle, Jan, Heidi, Staf
1/12/2020	Groot Onderhoud	FARO	Anaïs, Veerle
21/10/2020	Decolonising Ethnomusicology (Stéphanie Weisser, Tom Beardslee)	ICTM Belgium en ULB	Anaïs
16/11/2020	Fileservers-hoe ruim je die op	VVBAD	Asley
18/11/2020	Intangible cultural heritage & Applied Ethnomusicology (Marc Jabobs, Anaïs Verhulst)	ICTM Belgium en ULB	Anaïs
14-15/12/2020	CultureMediaFastForward	VRT	Jan, Veerle, Merle

Internationaal				
Datum	Titel	Organisator	Stad, Land	Naam
16-18.1/2020	Documenting Jazz	University of Birmingham	Birmingham, UK	Heidi
21-22/2/2020	Music, Politics Power	ICTM Ireland	Cork, Ierland	Anaïs
26-29/8/2020	Performing, Engaging Knowing	ICTM Study Group on Applied Ethnomusicology	Lucerne, Zwitserland (online)	Anaïs
24/04/2020	Workshop ICE & sociale media	Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland	Nederland (online)	Anaïs
18/06/2020	Lezing ICE&Corona	ICHCAP	online (Zuid Korea)	Anaïs
18/06/2020	AVA_net symposium	AVA_net	online (Hilversum)	Jan
19/06/2020	Webinar ICE en toerisme	Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland/Werkplaats Immaterieel Erfgoed	online (Nederland)	Anaïs
9/09/2020	UNESCO uitwisseling over ICH & corona	UNESCO	online (internationaal)	Anaïs
16-18.1/2020	Documenting Jazz	University of Birmingham	Birmingham, UK	Heidi
21-22/2/2020	Music, Politics Power	ICTM Ireland	Cork, Ierland	Anaïs
26-29/8/2020	Performing, Engaging Knowing	ICTM Study Group on Applied Ethnomusicology	Lucerne, Zwitserland (online)	Anaïs
24/04/2020	Workshop ICE & sociale media	Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland	Nederland (online)	Anaïs

8.3 Overzicht gegeven presentaties

Datum	Ingericht door	Naam	Titel	Congres
18/01/2020	Birmingham City University	Heidi, Matthias Heyman	Valuing the Virtual	Documenting Jazz Conference
13/02/2020	VIAA (meemoo)	Mariet, Nathalie	Archiefdoorlichting en TRACKS	VIAA-contactdag content partners podiumkunsten
26-29/8/2020	ICTM Study Group on Applied Ethnomusicology	Anaïs	Performing in lockdown: Intangible Cultural Heritage in Belgium during the COVID-19 pandemic	Performing Engaging Knowing
22/02/2020	ICTM Ireland	Anaïs	Panel: Ethnomusicology and Activism (chaired session)	ICTM Ireland Annual Conference
21/02/2020	ICTM Ireland	Anaïs	Inventoring' music and performing arts heritage: a narrative of inclusion, exclusion, awareness raising, and uncomfortable spotlights	ICTM Ireland Annual Conference
18/11/2020	ULB/ICTM Belgium	Anaïs (met Marc Jacobs)	Intangible Cultural Heritage & Applied Ethnomusicology	Lezingenreeks in de etnomusicologie aan de ULB (academiejaar 2020-2021), georganiseerd door ICTM Belgium
27/11/2020	Stichting CRON	Anaïs (met Jan en Tine van VLAMO)	Fanfarecultuur: het fanfareorkest van de Lage Landen als immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen	Fanfarerepertoirfestival Nederland (vooraf opgenomen filmpje)
24/11/2020	Erfgoedcel Viersprong	Mariet	Archiefzorg: hoe begin je eraan (Basisprincipes)	Vraag om vorming te organiseren voor amateurverenigingen uit de regio
3/12/2020	Erfgoedcel Viersprong	Mariet	Archiefzorg: hoe begin je eraan (Fysiek en digitaal archief duurzaam bewaren)	Vraag om vorming te organiseren voor amateurverenigingen uit de regio
8/12/2020	Erfgoedcel Viersprong	Hanne	Archiefzorg: je erfgoed presenteren	Vraag om vorming te organiseren voor amateurverenigingen uit de regio
10/12/2020	ISCM-Vlaanderen	Mariet & Heidi	Sectormoment nieuwe muziek en archiefzorg	Vraag van MATRIX om vorming aan te bieden aan ISCM-leden (hedendaagse muziek organisaties en componisten)

13/03/2020	WOG Cultures of Spectacle (FWO-Vlaanderen)	Staf	Sharing & publishing data? (pitch) (geannuleerd door ziekte)	Cultures of Spectacle in German-occupied Belgium (workshop)

8.4 Overzicht lidmaatschap werk- en stuurgroepen, adviesraden, commissies

Wat		Wie	Functie
Binnenland			
Belgian Carillon Heritage Committee	Werkgroep & Algemene Vergadering	Anaïs	
ICTM Belgium	Stuurgroep (in oprichting)	Anaïs	Secretaris
VVBAD	Werkgroep Privaatrechtelijke archieven	Nathalie, Mariet	
FARO	Intervisiegroep Pilotproject Waarden	Nathalie	
	Gebruikersgroep Cultureel Erfgoed en Auteursrecht	Jan	
Belgian Carillon Heritage Committee	Werkgroep	Anaïs	
Belgian Carillon Heritage Committee	Algemene vergadering	Anaïs	
Belgian World Music Network	Effectief lid (algemene vergadering)	Anaïs/Hanne	vertegenwoordiger CEMPER/vervanger
Circuscentrum	Werkgroep Circus & Onderzoek	Staf	
CJM	Adviescommissie Cultureel Erfgoed	Veerle	
CJM	Expertcommissie immaterieel erfgoed	Anaïs	
CJM	Poel van experts immaterieel erfgoed	Hanne	
CJM	Begeleidingscommissie Collectie Jef Ghysels	Mariet	
Conservatorium Brussel	Stuurgroep project Bladmuziek Openbare Omroep	Mariet	
CEMPER, CKV, Letterenhuis, VAI	Denktank Kunstenerfgoed	Veerle, Staf	
FARO	Gebruikersgroep cultureel erfgoed en auteursrecht	Jan	
FARO	Klankbordgroep nodenanalyse	Veerle	
FORUM+	Adviesredactie	Staf	

ICTM Belgium	Stuurgroep	Anaïs	Secretaris
MATRIX	Algemene vergadering	Veerle	
Museum Hof van Busleyden	Stakeholdersgroep beleidsplan	Veerle	
Stichting Logos	Stuurgroep project muziekinstrumenten	Heidi	
TRACKS	Stuurgroep	Veerle	Co-voorzitter
TRACKS	Werkgroep	Nathalie, Mariet	
VVBAD	Werkgroep Privaatrechtelijke archieven	Nathalie, Mariet	secretaris
WIE	Domeinnetwerk immaterieel erfgoed	Anaïs, Hanne	
Internationaal			
SIBMAS	Werkgroep Digital Theatre Archives	Nathalie	
SIBMAS	Executive Committee	Veerle	Secretaris-generaal
	Werkgroep Digital Theatre Archives	Nathalie	
ICTM Ireland	Stuurgroep	Anaïs	Penningmeester (tot februari 2020)
International Council for Traditional Music	Lid netwerk	Anaïs	
IAML	Ad Hoc Committee on IAML Archives	Mariet	
European Folk Network	Lid netwerk	Anaïs	

8.5 Overzicht partners

- A** AMSAB, A.M.V.B., AML, Archiefbank Vlaanderen
- B** Beeldsmederij DE MAAN, Belgian Carillon Heritage Committee, Benelux Jachthoornfederatie
- C** Circuscentrum, CJM
- D** Danspunt, Davidsfonds Uitgeverij, Digitaal Erfgoed Nederland
- E** Erasmus Hogeschool Brussel/School of Arts, Erfgoedcel Viersprong, ETWIE
- F** FARO
- G** Histories, Huis van Alijn
- I** Ilfaro, International Society for Contemporary Music
- K** Koning Boudewijnstichting, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Kunstenpunt
- L** Lannoo, Letterenhuis
- M** M HKA/CKV, Matrix, meemoo, Museum Hof van Busleyden, Muziekinstrumentenmuseum (MIM)
- P** PARCUM
- S** Sdban Records/News nv, Showtex, Stad Mechelen, Stadsschouwburg Brugge, STEPP, Stichting Logos

T	Taalunie, Theaterfestival, TOPIC (ES)
U	Universiteitsbibliotheek Gent
V	VAi, VI.BE, Vlaamse Overheid, VLAMO, VRT, VVBAD
W	WIE

8.6 Jaarverslag TRACKS

In 2020 ging TRACKS 2.0, na het overgangsjaar 2019, echt van start. Met de nieuwe missie en visie als leidraad zette de TRACKS-werking vooral in op het vernieuwen van de website en zette verschillende leden van het netwerk hun schouders onder twee ontmoetingsmomenten die omwille van de heersende pandemie virtueel werden georganiseerd. Daarnaast werd er ook heel wat een-op-een advies verleend via het archiefdoorlichtingstraject voor muziekorganisaties en het, al dan niet gezamenlijk, beantwoorden van vragen die via het TRACKS-contactadres of na doorverwijzing bij het TRACKS-netwerk terecht kwamen.

2020 was ook het jaar waarin de werking van TRACKS verder werd geoptimaliseerd. Tijdens het evaluatie- en toekomsttraject 2018-2019 werden de rollen en engagementen van de verschillende TRACKS-leden onderzocht en vastgelegd. In 2020 werd de piste gedeelde financiering in voege gebracht. Er werd een begroting gemaakt voor recurrente kosten en de eenmalige kost voor de nieuwe website. Acht organisaties (CEMPER, meemoo, Letterenhuis, CKV, AMVB, VAi, Archiefbank Vlaanderen en Kunstenpunt) gingen akkoord met het delen van deze kosten tot en met eind 2022 (het einde van de huidige beleidsperiode). Daarmee delen enkel die partners die louter een adviserende rol opnemen (FARO en het Departement Cultuur, Jeugd en Media) niet mee in de kosten. (bijlage kosten)

De stuurgroep bestaat uit 12 medewerkers van 10 verschillende organisaties en kwam in 2020 5 keer samen (18/2, 14/5, 25/6, 5/9, 13/11). De stuurgroep wordt deze 2-jarige periode getrokken door twee co-voorzitters: Veerle Wallebroek (CEMPER) en Tom Ruetten (Kunstenpunt). De werkgroep bestaat uit acht medewerkers van zes verschillende organisaties (CEMPER, meemoo, Letterenhuis, CKV, AMVB, VAi, Archiefbank Vlaanderen) en kwam in 2020 vijf keer samen (23/01, 03/04, 23/06, 25/08, 23/10). De werkgroep wordt deze 2-jarige periode getrokken door coördinator Eline De Lepeleire (Letterenhuis). Dankzij deze structuur is het TRACKS-netwerk in staat kennis en expertise omtrent de zorg voor archieven en collecties uit de kunsten optimaal te delen en efficiënt, doeltreffend en domeinoverschrijdend in te zetten waardoor de dienstverlening naar kunstenaars en kunstorganisaties meer gestroomlijnd verloopt.

Tot slot woog het TRACKS-netwerk ook op het beleid en aanpak omtrent basisarchiefzorg bij meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties, in het bijzonder voor wat betreft de aanloop naar het nieuwe Kunstendecreet en de rapportering in KIOSK. TRACKS werd bovendien als voorbeeld aangehaald in de Strategische Visienota Kunsten (27/3/2020) voor wat betreft samenwerking tussen de kunst- en erfgoedsector.

1. Website www.projecttracks.be

Nieuwe website

In 2019 kwam Plutonian na een selectieprocedure voor een nieuwe website naar voor als de sterkste kandidaat en werden zij aangenomen voor alvast het opzetten van een Mediawiki. In 2020 werd beslist dat TRACKS ook de front-end van de website zou ontwikkelen en werd opnieuw Plutonian als websiteontwikkelaar aangesteld. In het voorjaar van 2020 werd de MediaWiki achter TRACKS uitvoerig getest en in gebruik genomen. Tot en met eind augustus werden bestaande teksten herschreven en geredigeerd en werd er een vormgevingstraject doorlopen om uiteindelijk eind september 2020 de nieuwe website te lanceren. Het vernieuwen van de website werd vanuit de werkgroep TRACKS getrokken door Bart Magnus (meemoo) en Nastasia Vanderperren (meemoo).

Alle pagina's, met uitzondering van de praktijkvoorbeelden, werden in functie van de nieuwe website herwerkt en geredigeerd. Omdat de focus daarop lag werden er dit jaar slechts drie nieuwe pagina's aangemaakt en één pagina aangevuld met volledig nieuwe content. Wel werden er verschillende nieuwsberichten toegevoegd en werden er heel wat pagina's vertaald:

Nieuwe pagina's:

- Modelovereenkomsten voor opdrachten aan freelancers (tool)
- Creative Commons-licentie als een oplossing voor de rechtenproblematiek (tool)
- Bij De Munt is online opera al jaren een nieuwe werkelijkheid (praktijkvoorbeeld)
- In de catacomben van de Brugse stadsschouwburg (nieuws)
- StageTube: verhalen uit de podiumkunsten in woord en beeld (nieuws)
- Haal voorstellingen naar je huiskamer via podiumaanhuis.be (nieuws)
- Webinar en Q&A over intellectuele eigendomsrechten (nieuws)

Aanvulling op bestaande pagina's:

- Aan de overzichtspagina *Rechten* werd de webinar *Catch that Copyright – intellectuele eigendomsrechten in de kunstensector* toegevoegd

Vertaling van pagina's naar het Engels:

Volgende pagina's werden in 2020 vertaald:

- 8 introductiepagina's voor de clusters van tools
- 5 tools binnen cluster rechten
- 3 organisatiepagina's
- 11 praktijkvoorbeelden
- 1 nieuwsbericht

Gebruik TRACKS-website 2020

Op 23/09/2020 ging de nieuwe website online. Bezoekerscijfers zijn dus op te splitsen in oude en nieuwe website.

Oude website:

- 18442 sessies door 15093 gebruikers (tussen 300-677 gebruikers per week, minder tijdens zomervakantie).
- 33236 paginaweergaven.
- Gemiddelde sessieduur 01:44.
- 80% Nederlandstalige 18% Engelstalige gebruikers.
- 45% uit België, 45% uit Nederland, 4% uit VS.
- 80% komt binnen via zoekmachines, 16% rechtstreeks, 4% via doorverwijzing van andere websites (vooral kunstenerfgoed.be, meemoo, CEMPER, DEN, archiefdag.be)

Nieuwe website:

- 6238 sessies door 4736 gebruikers (tussen 300-500 gebruikers per week, minder tijdens eindejaarsperiode).
- 12862 paginaweergaven.
- Gemiddelde sessieduur 01:55.
- 83% Nederlandstalige 15% Engelstalige gebruikers.
- 51% uit België, 42% uit Nederland.
- 78% komt binnen via zoekmachines, 16% rechtstreeks, 4% via doorverwijzing van andere websites (vooral meemoo, in minder mate ook CEMPER, DEN, Kunstenpunt, VAI, AMVB en M HKA), 2% via sociale media (vooral Facebook, in mindere mate LinkedIn en Twitter)

Meest bezochte pagina's zijn op beide websites gelijkaardig: home, concrete tools (naamgeving, mappenstructuur, e-mails archiveren, checksums, bestandsformaten), overzichtspagina's (overzicht toolbox, praktijkvoorbeelden), pagina over webinar intellectuele eigendomsrechten, pagina basiszorg.

2. Ontmoetingsmomenten

Ask an archivist (09/06/2020) - Cemper, CKV, AMVB en VAI

Op dinsdag 9 juni 2020 vierde een aantal leden van TRACKS Internationale Archievendag met de actie #askanarchivist. Via Facebook werden diverse publieken aangesproken en organiseerden een aantal partners van TRACKS speciaal voor deze gelegenheid enkele online vraag-en-antwoordsessies omtrent archiefzorg. Er werden 2 à 3 sessies per instelling georganiseerd verspreid over de voormiddag, namiddag en avond met een hoog bereik. Zo bereikte VAI met de middagsessie tot 6341 mensen, met 284 betrokkenheidsacties en een gemiddeld 'live' kijkersaantal van 25 personen. De opkomst was afhankelijk per instelling;

CKV en VAI noteerden een hogere opkomst, CEMPER en AMVB een lagere. Handig is gebleken dat de opnames van de gesprekken ook nadien kunnen bekeken worden wat resulteerde in een finaal hoog bereik ondanks de COVID19 situatie.

Elke instelling maakte gebruik van eigen communicatiekanalen en social media: Facebook, Instagram, website of nieuwsbrieven.

Nadelig is dat niet iedereen zijn doelgroep bereikt met een evenement via Facebook; door de geringe ervaring met het medium treden kleine technische problemen op en niet-Facebook gebruikers worden hier niet bereikt. Tegelijkertijd biedt het werken via een wijdverspreid en laagdrempelig kanaal het voordeel dat er een potentieel groot bereik is. Naar de toekomst toe leren we hier ook uit dat een gezamenlijke communicatie meer succesvol zou zijn.

Catch that copyright: intellectuele eigendomsrechten in de kunstensector. Webinar en Q&A (20/10/2020) – meemoo, Kunstenpunt, CKV en Letterenhuis

In het najaar zoomde een aantal leden van TRACKS tijdens een tweeledig virtueel ontmoetingsmoment in op het aspect intellectuele eigendomsrechten in de kunstensector. Archiefzorg en het zichtbaar maken van archief impliceert namelijk heldere afspraken omtrent auteursrecht, reproductierecht en *open data*. TRACKS ontwikkelde de webinar en Q&A – *Catch that copyright: intellectuele eigendomsrechten in de kunstensector*. De webinar werd online gelanceerd in september 2020. Nadien konden bijkomende vragen verstuurd worden die beantwoord werden door jurist Joris Deene tijdens een virtuele Q&A op 20/10/2020.

In totaal waren er 280 weergaven van de webinar op youtube.com. Voor de Q&A waren er 20 inschrijvingen en 7 vragen. Het beoogde doelpubliek werd slechts beperkt bereikt. We hebben geen zicht op wie precies de webinar bekeken heeft, maar de inschrijvingen voor de Q&A kwamen voornamelijk uit de erfgoedsector en slechts in zeer beperkte mate van kunstenaars en kunstenuorganisaties. De webinar werd na de Q&A op www.projecttracks.be geplaatst en blijft daar toegankelijk om via die weg alsnog het beoogde doelpubliek te bereiken.

3. Adviesverlening

Archiefdoorlichtingstraject muziekorganisaties – meemoo en CEMPER

In het kader van TRACKS en de basiszorg organiseerden CEMPER en meemoo opnieuw een archiefdoorlichtingstraject.

In 2020 liep het traject dat in oktober 2019 was gestart verder. Het traject werd afgerond op 26 mei. Deze reeks liep voor muziekorganisaties. Deelnemers waren: Alamire Foundation (Leuven), De Centrale (Gent), Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempem (Mechelen), Oxalys (Brussel), Sfinks (Boechout).

Door de COVID19-crisis konden slechts twee fysieke plaatsbezoeken worden afgelegd. De andere werden vervangen door een videogesprek.

Een volgend traject werd opgestart in oktober 2020. Deze reeks staat open voor vijf muziekorganisaties en drie podiumkunstenuorganisaties. Het loopt tot en met april 2021. Deelnemende organisaties: AMUZ (Antwerpen), B-Classie (Tongerem), De Studio / Villanella

(Antwerpen), Democrazy (Gent), fABULEUS (Leuven), Het Depot (Leuven), Irene Wool (Gent) en Zefiro Torna (Mechelen).

Kennisdeling over het traject met de erfgoedsector gebeurde via een uitgebreid verslag dat in januari 2021 in META verscheen en specifiek met DEN (NL) vonden er gesprekken plaats aangaande de organisatie van het doorlichtingstraject in Nederland op 27 januari en op 19 augustus 2020.

Loketvragen

Tot slot beantwoordden een aantal leden van TRACKS, al dan niet gezamenlijk, verschillende adviesvragen die via het TRACKS-contactadres of na doorverwijzing bij het TRACKS-netwerk terecht kwamen. Een aantal voorbeelden van (gezamenlijke) trajecten zijn:

- Een vraag van Ultima Thule door CEMPER en het Letterenhuis
- Een vraag van wpZimmer door CEMPER en het Letterenhuis
- ...

4. Beleidskwesties

- overleg kabinet 30/6 over basisarchiefzorg, nav. SVK
- overleg administratie/kabinet 28/10 ifv meer gestroomlijnde samenwerking/gestroomlijnde communicatie op vlak van basisarchiefzorg & KIOSK
- Najaar 2020: concrete (technische) realisaties mbt rapportering KIOSK over basisarchiefzorg.

5. Kosten TRACKS-werking

TRACKS-werking: kosten vanaf 2020	
1. Recurrente koste (per jaar, excl. btw)	
200,00 €	Hosting, CMS-updates - door Plutonian
2 500,00 €	Onderhoud, updates, klein ontwikkelwerk (in regie)
3 000,00 €	Vertaalkosten nieuwe of aangepaste content (max.)
Te bep. per event	Publieksacties al dan niet met alle leden van het TRACKS-netwerk (bv. ontmoetingsmomenten,...)
5 700,00 €	
Recurrente kosten per partner	
712,50 €	(excl. btw, uitgaande van 8 partners, excl. events)
2. Investeringskost (excl. btw)	
12 410,00 €	Ontwikkelkost nieuwe website (MediaWiki/frontend) (cf. offerte Plutonian)
Enmalige kost per partner	
1 551,25 €	boekhoudkundig te speiden naar eigen voorkeur excl. btw, uitgaande van 8 partners

8.7 Visienota

Naar een duurzaam en omvattend beleid voor het erfgoed van muziek en podiumkunsten in Vlaanderen en Brussel

VISIENOTA

Naar een duurzaam en omvattend beleid
voor het erfgoed van muziek en
podiumkunsten in Vlaanderen en Brussel

CEMPER, 26 januari 2021

- Inleiding - p. 2
- Samenvatting - p. 4
- Randvoorwaarden - p. 6
- Over CEMPER - p. 20

INLEIDING

Wie over het **muzikaal en podiumkunstenerfgoed** (verder afgekort als MPKE) in Vlaanderen en Brussel spreekt, heeft het over een zeer rijk en divers landschap. Dat is het gevolg van onze bloeiende culturele traditie die in tal van activiteiten, disciplines, genres haar immateriële en tastbare sporen nalaat. Dankzij het engagement van **zeer diverse gemeenschappen, organisaties en instellingen** wordt dit erfgoed bewaard en doorgegeven.

Als **landelijke dienstverlenende organisatie** speelt CEMPER – Centrum voor Muziek- en Podiumerfgoed – in op tal van noden en uitdagingen omtrent het erfgoed van muziek, theater, dans en verwante disciplines (cf. beleidsplan 2019-2023). De krijtlijnen die het beleid uittekende voor dienstverlenende organisaties als CEMPER, laten haar echter niet toe om in te spelen op de meest cruciale uitdagingen voor het MPKE. Daarvoor zijn er **meer hefboomen** nodig.

Voor een duurzaam en omvattend beleid voor het MPKE hebben we **vijf randvoorwaarden** geformuleerd:

1. Steun de gezamenlijke ontwikkeling van een landelijk collectie- en depotbeleid;
2. Benut optimaal het potentieel van immaterieel-erfgoedwerking over de beleidsgrenzen heen;
3. Steun het vindbaar maken van archieven, documentatie en objecten;
4. Ondersteun digitalisering en digitale archiefzorg en faciliteer hergebruik van digitaal materiaal;
5. Ondersteun voluit het archiveren en documenteren van het hedendaagse muziek- en podiumkunstenveld.

De realisatie van de randvoorwaarden is noodzakelijk als we willen dat onze rijke en inspirerende muziek- en podiumkunstencultuur vandaag deel wordt van een levende artistieke cultuur en morgen doorgegeven kan worden aan volgende generaties.

Naast de inspanningen die er gebeuren vanuit het cultureel-erfgoedbeleid zijn we verheugd met de prominente plaats die kunstenerfgoed krijgt in de **Strategische Visienota Kunsten** en het voorontwerp van het **nieuwe Kunstendecreet**. Op basis hiervan en op basis van de noden en uitdagingen van MPKE willen met deze nota inspelen op de voorbereidingen van de **Strategische Visienota Cultureel Erfgoed**. Voor die zaken waarvoor CEMPER zich vanuit haar opdracht voluit kan en mag engageren, verwijzen we naar het beleidsplan (2019-2023) en naar onze jaarverslagen. Als er zaken zijn waarvoor CEMPER bijkomend een rol kan opnemen, zullen we die opnemen in ons volgend beleidsplan.

Deze nota werd afgetoetst bij diverse organisaties die betrokken zijn bij het erfgoed van muziek en podiumkunsten: FARO, Kunstenpunt, Overleg Kunstenorganisaties (oKo), meemoo en Werkplaats Immaterieel Erfgoed (WIE).

Muziek, theater en dans uit Vlaanderen staan al decennia internationaal aan de top. Het erfgoed dat hieruit voortvloeit kan zorgen voor nog meer internationale uitstraling en zichtbaarheid.

We willen u bij deze van harte bedanken voor de enorme inspanningen die reeds geleverd zijn vanuit het kabinet en de administratie. We hopen dankzij deze nota (nog) nauwer te kunnen samenwerken in de realisatie van een duurzaam en omvattend beleid voor het cultureel erfgoed van muziek en podiumkunsten.

Veerle Wallebroek

Directeur CEMPER – Centrum voor Muziek- en Podiumerfgoed

26 januari 2021

SAMENVATTING

Om tot een duurzaam en omvattend beleid voor het erfgoed van muziek en podiumkunsten te komen hebben we **vijf randvoorwaarden** gedefinieerd:

- 1. STEUN DE GEZAMENLIJKE ONTWIKKELING VAN EEN LANDELIJK COLLECTIE- EN DEPOTBELEID (P. 6)**
  - Hou in een landelijk collectie- en depotbeleid rekening met 'zwerfgoed' van muziek en podiumkunsten;
  - Stimuleer onze instellingen om MPKE op te nemen en zorg voor gerichte depotoplossingen;
  - Geef *incentives* aan de stakeholders betrokken bij MPKE om i.s.m. CEMPER een instellingoverschrijdend collectiebeleid uit te werken;
  - Faciliteer onderzoek naar actoren en genres binnen muziek en podiumkunsten.
- 2. BENUT OPTIMAAL HET POTENTIEEL VAN IMMATERIEEL-ERFGOEDWERKING OVER BELEIDSGRENZEN HEEN (P. 10)**
  - Bouw het beurzensysteem voor het doorgeven van vakmanschap uit;
  - Zorg voor een betere afstemming tussen de beleidsdomeinen, beleidsniveaus en de gewesten.
- 3. STEUN HET VINDBAAR MAKEN VAN ARCHIEVEN, DOCUMENTATIE EN OBJECTEN (P. 12)**
  - Steun overkoepelende online platformen die MPKE vindbaar maken en waak over een goede afstemming tussen de platformen;
  - Zet in op het wegwerken van achterstanden op vlak van registratie;
  - Leg de beschikbaarheid van *linked open data* op aan beheerders van databanken.
- 4. ONDERSTEUN DIGITALISERING EN DIGITALE ARCHIEFZORG EN FACILITEER HERGEBRUIK VAN DIGITAAL MATERIAAL (P. 14)**
  - Neem de digitalisering van het audiovisueel materiaal van muziek en podiumkunsten op als beleidsprioriteit;
  - Ondersteun gezamenlijke initiatieven omtrent digitale preserving en e-depots;
  - Pleit over sectoren heen voor het gebruik van metadata als *linked open data* en betrek de erfgoedsector hierbij;
  - Zorg ervoor dat de rechten eenvoudig en betaalbaar geklaard kunnen worden en stimuleer het ter beschikking stellen van rechtenvrij materiaal;
  - Stimuleer de ontwikkeling van verdienmodellen en digitale toepassingen die MPKE ontsluiten naar een breed publiek;
  - Breng de rijke verhalen over muziek en podiumkunsten bij het brede publiek via platformen als het virtueel museum van de Vlaamse geschiedenis.

5. ONDERSTEUN VOLUIT HET ARCHIVEREN EN DOCUMENTEREN VAN HET HEDENDAAGSE MUZIEK- EN PODIUMKUNSTENVELD (P. 18)

- Blijf de basisarchieffzorg in de kunsten verankeren in het Kunstendecreet en ondersteun het TRACKS-netwerk;
- Wijs de kerntaak van documenteren decretaal toe en stem deze af op een collectiebeleid voor MPKE;
- Bewaar en ontsluit de reeds opgebouwde documentatiecollecties in de erfgoedsector.

RANDVOORWAARDEN

1. Steun de gezamenlijke ontwikkeling van een landelijk collectie- en depotbeleid

1.1. Hou rekening met ‘zwerfgoed’ van muziek en podiumkunsten

MPKE wordt **versnipperd bewaard. Een aanzienlijk deel van dit erfgoed bevindt zich buiten de erfgoedinstellingen.** MPKE wordt bewaard bij particulieren (kunstenaars, erfgenamen, verzamelaars...) en bij de muziek- en podiumorganisaties zelf. Zij hebben de bewaring en ontsluiting van archieven en collecties niet als kerntaak. Dit heeft als gevolg dat dit erfgoed en de daarbij horende noden grotendeels buiten het zicht van het erfgoedbeleid blijft. Dit erfgoed wordt niet meegenomen in de gecoördineerde initiatieven op vlak van registratie, waardering en selectie, digitalisering, bewaring, onderzoek en publiekswerking. **Het erfgoed blijft onbekend en gaat in vele gevallen verloren.**

Slechts een fractie van het MPKE is momenteel ondergebracht bij landelijke en regionale collectiebeherende instellingen in de erfgoedsector. We wijzen in het bijzonder op de beperkte aanwezigheid van archieven en collecties van specifieke genres of disciplines (bijvoorbeeld dans, jazz, pop- en volksmuziek) en van objecten als decors en scène-objecten, kostuums, textiel en podiumtechnisch erfgoed. Ook voor audiovisuele collecties en digitale archieven stellen zich uitdagingen. Veel erfgoed dat thans in handen is van kunstorganisaties en privépersonen, wordt mogelijk in de nabije toekomst aan de erfgoedsector ter bewaring aangeboden. Bovendien moeten we ook rekening houden met de mogelijkheid dat tal van kunstorganisaties hun activiteiten stopzetten ten gevolge van de coronacrisis en van het beleid dat de minister vooropstelt (cf. Strategische Visienota Kunsten, april 2020, voorontwerp Kunstendecreet, december 2020). Ook hun erfgoed zal bij de erfgoedsector terechtkomen. We willen hiermee de aandacht vestigen op **de potentiële toestroom van MPKE naar het erfgoedveld.**¹

---

¹ Een aantal voorbeelden tonen de noodzaak en urgentie van deze kwestie aan:

- Van de 273 podiumkunstengezelschappen die tussen 1975 en 2016 werkingssubsidies ontvingen, gaf **slechts 13%** een (deel van hun) archief in bewaring bij een collectiebeherende instelling.
- Van de structureel gesubsidieerde professionele muziekorganisaties – slechts een fractie van het muziekveld – stellen we vast dat **slechts 7%** reeds een deel van hun archief bij bewaarstellingen heeft kunnen onderbrengen.
- Als we enkel kijken naar de 133 theater- en dansgezelschappen die in diezelfde periode langer dan 5 jaar gesubsidieerd werden en die mogelijk hun archieven en bijhorende collecties in de toekomst aan de erfgoedsector ter bewaring voorleggen, zou dit neerkomen op naar schatting **1.341 strekkende meter** papieren archief (berekening op basis van het gemiddelde aantal strekkende meter archief dat vandaag door professionele instellingen bewaard wordt per gezelschap). Ter vergelijking: een archiefdienst van een gemiddelde gemeente in Vlaanderen telt ca. 2.000 strekkende meter; het Belgische Rijksarchief (alle

En waar in het erfgoedveld kan MPKE een plek krijgen? Muziek, theater en dans uit Vlaanderen staan al decennialang internationaal aan de top. Ze maken vandaag het gros uit van het Vlaamse kunstenveld. Toch zijn er voor het erfgoed van muziek- en podiumkunsten te weinig collectiebeherende instellingen die zich hiervoor afdoende engageren. Door het grote en (als gevolg van de Vlaamse cultuurpolitiek) relatief jonge erfgoedveld werd nog niet voor het diverse erfgoed van muziek- en podiumkunsten een professionele bewaarfunctie uitgebouwd. **Het huidige erfgoedlandschap van instellingen en hun collectiebeleid dekt niet alle noden.** Op de huidige structuren voortbouwen, creëert een mattheüseffect: de domeinen/disciplines waarvoor al (actief verwervende, lobbyende) instellingen bestaan, krijgen meer depotruimte; de domeinen/disciplines die dit niet hebben, krijgen eens te meer geen vooruitzicht op duurzame bewaarmogelijkheden en al zeker niet voor types erfgoed waarvoor depotruimte nu al niet toereikend is. We vragen de overheid om vanuit haar regierol de noden omtrent het zogenaamde 'zwerfgoed' van muziek en podiumkunsten mee op te nemen bij het uittekenen van een landelijk depotbeleid.

1.2. Stimuleer onze instellingen om MPKE op te nemen en zorg voor gerichte depotoplossingen

CEMPER steunt het principe om nieuwe collectiebeherende functies niet lichtzinnig vast te leggen. **Dit uitgangspunt zou echter een aansporing moeten zijn voor de overheid om huidige structuren zoveel mogelijk aan te moedigen in het beheer en bewaring van MPKE.** Enerzijds vragen we de overheid om incentives te voorzien voor die instellingen die hun collectieprofiel willen uitbreiden naar specifieke erfgoedtypes of genres uit muziek en podiumkunsten die momenteel niet gedekt zijn door de huidige collectieprofielen van onze instellingen. Daarnaast pleiten we ervoor om de conservatoriumbibliotheken van Antwerpen, Brussel en Gent niet langer uit te sluiten van subsidies op basis van het Cultureelerfgoeddecreet.

Het erfgoed dat sinds de 19de eeuw in de conservatoriumbibliotheken wordt bewaard is een **belangrijke getuige van de Belgische, Vlaamse en internationale muziek- en podiumcultuur.** Deze instellingen bevinden zich echter buiten het erfgoedveld. Ze blijven bijgevolg verstoken van financiële steun vanuit het erfgoedbeleid ook al kunnen ze aan de hand van een kwaliteitslabel aantonen dat men over een kwalitatieve erfgoedwerking en

---

afdelingen) heeft 351.760 strekkende meter in beheer en verwierf alleen al in 2019 7.199 strekkende meter. De omvang van het corresponderende digitaal archief – **ettelijke terrabytes** – dient nog verder onderzocht te worden

- **Slechts 51** van de structureel gesubsidieerde podiumkunstenorganisaties zijn momenteel als *content partner* **aangesloten bij meemoo.** Enkel van hen werd het audiovisuele materiaal gedigitaliseerd en momenteel duurzaam bewaard. Voor het audiovisuele materiaal van muziekorganisaties zijn er voorlopig geen middelen bij meemoo.

–expertise beschikt.² CEMPER pleit ervoor om de conservatoriumbibliotheken niet langer uit te sluiten van werkingssubsidies op basis van het Cultureel erfgoeddecreet, te meer omdat we een toestroom van MPKE naar deze instellingen verwachten. Geef hen, in afwachting daarvan, alvast toegang tot de projectsubsidies om achterstanden op vlak van registratie te kunnen wegwerken om zo het potentieel van MPKE voor artistiek, publieksgericht en wetenschappelijk (her)gebruik te benutten en te verhogen.

Voor die onderdelen van MPKE waarvoor na dergelijke engagementen en ondersteuning nog steeds geen oplossing gevonden kan worden in de huidige structuren, dienen gerichte depotoplossingen gerealiseerd te worden (mogelijks voor grote objecten als podiumtechnisch erfgoed, decors, scène-objecten, kostuums en digitaal erfgoed) en nooddepots voor collecties waarvoor tijdelijk een onderdak gezocht wordt in afwachting van een finale bestemming.

1.3. Faciliteer een instellingoverschrijdend collectiebeleid met een *coalition of the willing*

Maar wat moet er idealiter bewaard worden aan MPKE? Het is uiteraard onmogelijk om alle MPKE te bewaren en dit is evenmin wenselijk. We stellen echter vast dat een uitgewerkte visie hierop ontbreekt. Bij het uittekenen van een collectie- en instellingoverschrijdend beleid hoort een **systematische en bij voorkeur participatieve waardering en selectie**. Omwille van het helikopterperspectief is hierin een belangrijke rol weggelegd voor CEMPER. Om te wegen op het collectiebeleid is echter de actieve steun van collectiebeherende instellingen vereist. **Thematische collectienetwerken of – platformen als coalitions of the willing** kunnen hiervoor een instrument zijn, met CEMPER als coördinator en verbinder. CEMPER kan samen met deze ‘coalities’ een consistente en haalbare visie ontwikkelen voor de diverse uitdagingen. Zo zouden we de specifieke noden en de omvang van investeringen in depotinfrastructuur kunnen preciseren. Het is echter niet vanzelfsprekend voor collectiebeherende instellingen en andere *stakeholders* betrokken bij MPKE om zich te engageren voor initiatieven die de eigen werking of collectie overstijgen. Daarom vragen we aan de overheid om aan collectiebeherende instellingen *incentives* te geven om in samenwerking met CEMPER en andere partnerinstellingen een instellingoverschrijdend en participerend collectiebeleid uit te werken over onderdelen van MPKE. Dit geldt evenzeer voor onderzoekers en stakeholders uit de kunstensector die voor hun deelname op een faire manier vergoed moeten kunnen worden.

Een waardengebaseerd collectiebeleid is enkel haalbaar als er voldoende mogelijkheden tot onderzoek zijn. Er is echter een **structureel gebrek aan onderzoek naar diverse aspecten van muziek en podiumkunsten**. Voor tal van onderzoeksdomeinen neemt (bijna) niemand een actieve onderzoeksrol op, en dit zowel binnen muziek, theater (bijvoorbeeld amateurtoneel, figurentheater, mime, variété) als dans (danshistorisch

² Twee van de drie conservatoriumbibliotheken behaalden een kwaliteitslabel: de bibliotheek van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen (AP Hogeschool Antwerpen) in 2010 en de bibliotheek van het Koninklijk Conservatorium Brussel (Erasmushogeschool Brussel) in 2018.

onderzoek in het algemeen, amateurdans). Het wordt bovendien alsmaar moeilijker om de nodige financiering te krijgen voor onderzoek. Daarom vragen we aan de Vlaamse overheid: bewaak zowel bij project- als bij structurele subsidies in het kader van het Cultureelerfgoeddecreet dat voldoende middelen uit de begroting gespendeerd mogen worden aan contextualiserend, participatief en waarderend onderzoek naar actoren en genres binnen muziek en podiumkunsten.

2. Benut optimaal het potentieel van immaterieel-erfgoedwerking over de beleidsgrenzen heen

Het immaterieel erfgoed van muziek en podiumkunsten zijn de praktijken, technieken, repertoires, of een combinatie ervan die een gemeenschap wil doorgeven aan volgende generatie(s). Deze manifesteren zich binnen diverse disciplines (muziek, theater, dans ...), genres (opera, volksdans, swingjazz, gregoriaans ...), bezettingen (fanfares, koren ...) en contexten (stoeten en processies, ambachten, oraal erfgoed ...). Op basis van de noden van de (immaterieel)erfgoedgemeenschappen bouwt CEMPER voort aan een professionele werking voor het borgen van immaterieel erfgoed en het zichtbaar maken van de diversiteit aan tradities en praktijken in Vlaanderen.

Ondanks de voortrekkersrol die Vlaanderen speelt op vlak van immaterieel-erfgoedbeleid en de grote stappen die reeds gezet zijn op beleidsniveau, zijn er nog **diverse drempels en uitdagingen bij het borgen van vakmanschap, tradities en gebruiken uit muziek en podiumkunsten**. De uitdagingen worden nog versterkt door de huidige coronacrisis. Toch zijn er ook veel **kansen** binnen het kader van het immaterieel-erfgoedbeleid en over de beleidsdomeinen heen die het doorgeven van immaterieel erfgoed nog kunnen stimuleren.

2.1. Bouw het beurzensysteem voor het doorgeven van vakmanschap uit

Het doorgeven van praktijken en vakmanschap binnen muziek en podiumkunsten gebeurt doorgaans binnen het kader van het Deeltijds Kunstonderwijs, de kunstenopleidingen in het secundair en hoger onderwijs en via het vormingsaanbod van tal van socio-culturele organisaties en verenigingen binnen de amateurkunsten en het volwassenenonderwijs. Het is echter niet mogelijk om de noden omtrent alle praktijken en vakmanschap binnen dit reguliere onderwijsaanbod op te vangen. Daarvoor vormt **het systeem van de beurzen voor het doorgeven van vakmanschap een cruciaal instrument**. Het is tot nu toe een enorm waardevolle en effectieve ondersteuning gebleken voor meesters én leerlingen waardoor het vakmanschap, aanwezig in Vlaanderen, geconsolideerd kan worden. We pleiten ervoor om door te gaan met het beurzensysteem waarbij een meester én een leerling financieel ondersteund worden in het doorgeven van een bepaalde vorm van vakmanschap. Daarnaast vragen we ook om de inhoudelijke invulling en toepassing ervan te verbreden. In het bijzonder voor vakmensen of meesters in spé die al een (reguliere) opleidingen volgden, zijn **vervolmakingstrajecten** wenselijk. Daarnaast kan gedacht worden aan een **meer formele erkenning van meesterschap** voor individuele praktijken waarbij het betrekken van een hele gemeenschap minder relevant is. Geef tot slot meer **zichtbaarheid** aan ambachten - naast de elementen op de inventaris - door het beurzensysteem te koppelen aan het immaterieel-erfgoedbeleid, bijvoorbeeld door de aanmelding ervan op het platform immaterieelerfgoed.be te stimuleren.

2.2. Zorg voor een betere afstemming tussen de beleidsdomeinen, beleidsniveaus en de gewesten

De noden van immaterieel-erfgoedgemeenschappen zijn **gemeenschappelijk zowel vanuit erfgoedblik als vanuit het perspectief van de (amateur)kunsten en het sociaal-cultureel werk**. Wat vandaag gecreëerd wordt is levend erfgoed, het geeft identiteit aan de kunsten van vandaag. Het kan daarnaast uitgroeien tot repertoire en vakmanschap dat doorgegeven dient te worden aan volgende generaties. De overdracht van deze immateriële aspecten van de (amateur)kunstenpraktijk zorgt enerzijds voor continuïteit en anderzijds voor evolutie en actualisering. Om het samenspel tussen de (amateur)kunstenpraktijk van vandaag en morgen te stimuleren, is een **betere afstemming nodig tussen het erfgoed- en kunstenbeleid, het beleid omtrent sociaal-cultureel volwassenenwerk en het Deeltijds Kunstonderwijs**. Op basis van lacunes kunnen meer vormingsmogelijkheden gecreëerd worden om vakmanschap door te geven. Ook de linken tussen immaterieel erfgoed en de functie 'ontwikkeling' in het Kunstendecreet kunnen nog verder geëxploreerd worden. Met de steun van de overheid hoopt CEMPER via projectsubsidies in de huidige of volgende beleidsperiode hierover een vooronderzoek te kunnen realiseren.

De afzwakking van de rol van de provincies en de beperkte doorstroming van middelen naar het lokaal niveau leidt tot een **onevenredige aandacht aan en financiering vanuit het bovenlokale niveau** wat zorgt voor geforceerde samenwerkingen tussen erfgoedgemeenschappen. Dit geldt in het bijzonder voor de competities en (daaraan verbonden) subsidies. **We vragen aan de overheid om evenveel aandacht te geven aan het lokale niveau als aan het bovenlokale. Daarnaast pleiten we voor een betere communicatie en samenwerking tussen de verschillende landsdelen met betrekking tot het borgen, inventariseren, documenteren en onderzoeken.** We merken dat in het bijzonder veel **muziek- en podiumpraktijken de gewestgrenzen overstijgen**. De scheiding van de gemeenschappen is voor deze praktijken te artificieel en geen reflectie van de realiteit. Een betere samenwerking en communicatie zouden deze immaterieel-erfgoedpraktijken bevorderen.

3. Steun het vindbaar maken van archieven, documentatie en objecten

Het potentieel van MPKE voor artistiek, publieksgericht en wetenschappelijk (her)gebruik is enorm. Om dat mogelijk te maken moet MPKE in eerste instantie vindbaar zijn. En om gevonden te worden, moet het ergens beschreven zijn. Zo wordt het erfgoed toegankelijk, creëert het een groter bereik en kan het beter ingezet worden voor allerlei doeleinden. Met als gevolg een grotere zichtbaarheid van én een groter draagvlak voor MPKE.

3.1. Steun overkoepelende online initiatieven die MPKE vindbaar maken

Online ontsluitingsplatformen zoals **Archiefbank Vlaanderen**, **hetarchief.be** en **immaterieelerfgoed.be** zijn cruciale werkinstrumenten voor de registratie, ontsluiting en vindbaarheid van MPKE, in al haar diversiteit. Samen met de **voormalige provinciale databanken** is Archiefbank Vlaanderen de enige plaats waar het zogenaamde 'zwerfgoed' van muziek en podiumkunsten (zie punt 1.1) kan worden ontsloten voor een breed publiek. Het is het platform waarop instellingen zoals CEMPER, haar voorgangers Resonant en Het Firmament en gelijkaardige organisaties al jarenlang beschrijvingen van archieven en collecties toevoegen. Voor wat betreft de centrale ontsluiting en vindbaarheid van privaatrechtelijke archieven is het instrument dus *too big to fail* en noodzakelijk voor MPKE. Ook de voormalige provinciale databanken speelden een belangrijke rol in het toegankelijk maken van MPKE dat lokaal wordt beheerd. We vragen aan de overheid om de organisaties of netwerken die dergelijke online ontsluitingsplatformen beheren (meemoo, WIE, netwerk Archiefbank) voldoende te ondersteunen om hun opdracht te kunnen (blijven) waarmaken opdat MPKE gevonden kan worden.

Net zoals Archiefbank Vlaanderen de verdere ontwikkelingen in overleg met de sector aftoetst, pleiten we bij de overheid om ook voor de opvolger(s) van de provinciale databanken de dialoog met de sector actief te houden opdat voldoende rekening gehouden kan worden met de specifieke noden voor het beschrijven en publiceren van gegevens over muziek- en podiumerfgoed. Enkel in overleg kunnen dergelijke databanken uitgroeien tot kwalitatieve instrumenten die in concrete behoeftes voorzien en daadwerkelijk gebruikt zullen worden door de erfgoedsector en -gemeenschappen. We vragen om te waken over een goede afstemming tussen Archiefbank Vlaanderen en de opvolger(s) van de provinciale databanken.

3.2. Stimuleer de registratie van MPKE en de uitwisselbaarheid van data

De stap van beschrijven en registreren van erfgoed is essentieel opdat anderen dit erfgoed kunnen vinden, raadplegen en inzetten voor allerlei doeleinden. CEMPER ondersteunt daarom particulieren, organisaties en erfgoedgemeenschappen om hun erfgoed op een kwaliteitsvolle manier te beschrijven en bekend te maken via bovenvermelde platformen. We stellen echter vast dat **een aanzienlijk deel van MPKE niet vindbaar is voor wie ernaar op zoek is**. Zo blijft dit erfgoed buiten het zicht van het beleid en wordt bovendien het potentieel ervan voor artistiek, publieksgericht en

wetenschappelijk (her)gebruik onderbenut. We pleiten ervoor om zoveel mogelijk *incentives* in te bouwen opdat er meer MPKE beschreven en geregistreerd wordt en de data maximaal uitwisselbaar gemaakt worden:

- **Blijf projectmatig inzetten op het wegwerken van achterstanden** op vlak van collectieregistratie bij de collectiebeherende instellingen. Zorg dat ook instellingen die op Vlaams niveau zijn ingedeeld, maar geen structurele subsidies ontvangen (waaronder de conservatoriumbibliotheken), gebruik kunnen maken van deze subsidielijnen.
- Leg aan alle beheerders van bestaande en toekomstige databanken (inclusief de catalogi en archievenoverzichten van collectiebeherende instellingen) op dat hun systemen **maximale uitwisselbaarheid van open data** mogelijk maken.
- Moedig tot slot samenwerkingen met lokale actoren aan opdat ook de (meta)data van lokale archiefinstellingen makkelijker gedeeld kunnen worden met Archiefbank Vlaanderen.

4. Ondersteun digitalisering en digitale archiefzorg en faciliteer hergebruik van digitaal materiaal

4.1. Neem de digitalisering van audiovisueel materiaal van muziek en podiumkunsten op als beleidsprioriteit

Voor muziek- en podiumkunstenorganisaties is audiovisueel materiaal een **cruciaal onderdeel van hun archief**. Ze beheren vrijwel allemaal een audiovisueel archief met onder meer opnamen van concerten, voorstellingen en repetities. Deze archieven zullen later mee het geheugen vormen voor de muziek- en podiumkunsten in Vlaanderen. Ze zijn op dit moment weinig toegankelijk, zelfs intern. Bovendien worden ze in hun voortbestaan bedreigd omdat ze dragers bevatten die in onbruik zijn geraakt en omdat de afspeelapparatuur om ze te raadplegen vaak ontbreekt.

Digitalisering is nodig voor de duurzame bewaring van audiovisuele archieven, maar overstijgt vaak de capaciteit van individuele organisaties. Dankzij meemoo werd alvast een deel van het audiovisuele materiaal van gesubsidieerde podiumkunstenorganisaties gedigitaliseerd en duurzaam bewaard. Maar dit is echter **slechts een fractie van het audiovisueel materiaal dat gedigitaliseerd en bewaard zou moeten worden**. De beeld- en geluidsopnames van de gesubsidieerde podiumkunstenorganisaties die niet instapten in het meemoo-traject, de niet-gesubsidieerde podiumkunstenorganisaties, de muzieksector in zijn geheel, de kleinere erfgoedinstellingen, de niet-gesubsidieerde erfgoedinstellingen, amateurverenigingen, koepelfederaties, particuliere archiefvormers, verzamelaars, ... vallen voorlopig uit de boot. In het bijzonder voor wat betreft audiovisuele dragers uit genres als jazz, populaire muziek en volksmuziek zijn er, gezien de vele privécollecties in deze sectoren, enorme lacunes en achterstanden. De digitalisering en duurzame bewaring van dit audiovisueel materiaal overstijgt de huidige capaciteit van meemoo en behoort voorlopig niet tot de prioriteiten van de Vlaamse overheid. **We pleiten voor een brede aanpak van de digitalisering en het duurzaam bewaren van audiovisuele collecties van muziek en podiumkunsten: dit moet een prioriteit zijn in het Vlaamse beleid.** CEMPER zal mee aan de kar trekken om een aanpak voor de digitalisering van dergelijke collecties mogelijk te maken opdat de diverse doelgroepen zich erin kunnen herkennen.

4.2. Digitaal archief en metadata

Kunstenorganisaties werken bijna volledig digitaal en creëren bijgevolg digitaal archief. Dit dient op lange termijn duurzaam bewaard te worden om nog raadpleegbaar en bruikbaar te zijn zowel voor de eigen organisatie als voor de toekomstige geïnteresseerde. Affiches, folders, composities, theaterteksten en foto's op papier kunnen – ook al zijn ze decennia oud – relatief makkelijk worden overgedragen aan een erfgoedinstelling. Voor digitaal archief is de kans klein dat binnen twintig jaar de bestanden nog leesbaar zijn als er geen afdoende conserveringsmaatregelen zijn getroffen. De informatie zal verloren gaan. Een overdracht naar een erfgoedinstelling heeft dan weinig zin, hoe geïnteresseerd de instelling ook is. **Digitale preservering is een enorme uitdaging voor de kunstenorganisaties én voor de erfgoedsector**. Het is echter een complexe zaak, net als

de uitbouw van digitale depots. We pleiten ervoor om gezamenlijke initiatieven en onderzoeksprojecten die zich toespitsen op het ontwikkelen van digitale preserveringstrategieën en de uitbouw van e-depots financieel te blijven ondersteunen.

Daarnaast gebruiken kunstorganisaties steeds meer digitale toepassingen ter ondersteuning van hun werking. Denk aan digitale planning, boekhouding, ticketing, gebouwenbeheer, promotie, etc. Deze instrumenten creëren steeds meer metadata. De data zijn een vorm van documentatie en bevatten samen met het digitale archief heel wat feitelijke informatie om een artistieke werking te reconstrueren en te onderzoeken. **Deze metadata vormen een wezenlijk onderdeel van het digitale archief van een kunstorganisatie.** Er worden echter geen internationale standaarden toegepast. Daarnaast beheert Kunstenpunt een belangrijke databank vol gedetailleerde metadata over de artistieke productie in Vlaanderen en Brussel, met quasi-dekkende gegevens vanaf de jaren 80 (databank.kunsten.be). Ook meemoo verzamelt en ontsluit metadata over audiovisueel materiaal uit de podiumkunsten (www.hetarchief.be).

In haar streven naar digitale cultuur beoogt de Vlaamse overheid een digitaal transformatietraject.³ Hieruit spreekt duidelijk de ambitie om (kunsten)organisaties te helpen met de overstap naar goed geïntegreerde administratieve systemen, waarbij data-uitwisseling essentieel is. Dit is een eerste indicatie van de manier waarop administratieve archieven van kunstorganisaties worden opgebouwd in een digitale context. **Om digitaal archiefmateriaal veilig te stellen en het toegankelijk en bruikbaar te maken is een goed (meta)databeheer cruciaal.** Om dit proces zo optimaal mogelijk te laten verlopen dienen de bestaande en beschikbare tools optimaal geconfigureerd te worden opdat de metadata als *linked open data* goed beheerd en maximaal hergebruikt kunnen worden. Om dit te stroomlijnen werken Cultuurconnect en publiq aan digitale tools die dergelijke processen zullen optimaliseren. We vragen de Vlaamse overheid om de betrokken actoren (Cultuurconnect, Publiq, meemoo en Kunstenpunt) te blijven aanmoedigen zodat de individuele ontwikkelingstrajecten voldoende in lijn zijn en blijven met een gedeelde toekomstvisie om de beschikbare metadata zo optimaal mogelijk te verbinden en te ontsluiten.

Er dient ook rekening gehouden te worden met het **toekomstig archivalisch beheer van deze metadata als onderdeel van het digitaal archief** van kunstorganisaties, want ook de erfgoedsector zal impact ondervinden van dergelijke digitale ontwikkelingen. De groei van digitale archieven is bekend, maar zodra die digitale archieven groeien binnen online instrumenten die ontstaan vanuit de culturele bovenbouw, c.q. Cultuurconnect, publiq en meemoo, dient ook de relatie tussen die spelers en de collectiebeherende erfgoedorganisaties besproken te worden. We vragen de Vlaamse overheid om de erfgoedsector voldoende te betrekken in het digitale transformatietraject opdat ze zich

---

³ Zie de pre-analyse uit juli 2020 door DCJM opgemaakt: https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2020-07/200713_Digitale%20transformatie%20cultuursector_SWO%20pre%20analyse.pdf

kunnen voorbereiden op de toestroom van dergelijke metadata en hun expertise omtrent internationale standaarden tijdig kunnen inbrengen.

4.3. (Her)gebruik van digitaal materiaal

Het **potentieel van MPKE op vlak van artistiek, publieksgericht en wetenschappelijk (her)gebruik is enorm**. Het erfgoed is immers afkomstig van kunstvormen die zich kenmerken door een rechtstreeks contact met hun publiek en door een intense beleving. Het MPKE roept die levendige ervaringen op. Het erfgoed kan onder meer ingezet worden als inspiratiebron voor artistiek experiment, als aanjager voor kritische bevraging, als basismateriaal voor een heropvoering, een publicatie of een tentoonstelling. Door diverse publieken naar MPKE te leiden, creëer je een draagvlak voor dit erfgoed in de samenleving. Ook in digitale toepassingen komt dit erfgoed goed tot zijn recht. Om digitaal of digitaal gedocumenteerd materiaal raadpleegbaar te maken, zijn er echter nog **tal van uitdagingen op vlak van vrij gebruik van materiaal en op vlak van inkomsten die gegeneerd kunnen worden uit het gebruik van dit materiaal**. Voor wat betreft andere (niet-digitale) publieksprojecten zijn we ervan overtuigd dat deze enkel maar zullen toenemen als de randvoorwaarden uit het eerste deel van deze nota vervuld zijn.

4.3.1. Vrij gebruik van materiaal

De ambities uit de visienota 'Naar een Vlaams cultuurbeleid in het Digitale Tijdperk' rond gebruik, hergebruik en toegankelijkheid van digitale content zullen meer dan eens **in conflict liggen met de auteurs- en privacywetten**. Dat werd ook in het advies van de SARC over deze nota aangegeven. Het inzetten van data om een publieksbereik te verhogen, kan in strijd zijn met de GDPR. Het ter beschikking stellen van culturele content kan pas nadat de auteursrechten (her)onderhandeld zijn. **Op een aanzienlijk deel van het recentere erfgoedmateriaal uit muziek en podiumkunsten is het auteursrecht van toepassing**, met name alle creaties waarvan de maker nog geen 70 jaar overleden is en alle creaties waarvan de uitvoerende kunstenaars nog geen 50 jaar overleden zijn. Veel audiovisueel materiaal valt hieronder, evenals bladmuziek. Een heronderhandeling van de auteursrechten in functie van digitaal gebruik, hergebruik en toegankelijkheid is bovendien voor dit type erfgoed zeer complex, aangezien er zeer veel partijen rechten hebben op de creaties: componisten, auteurs, regisseurs, uitvoerende kunstenaars, ...

Om diverse publieken online toe te leiden naar MPKE, is er een **grote nood aan materiaal waarvan de rechten eenvoudig en betaalbaar te klaren zijn**. TRACKS sensibiliseert de kunstensector reeds over het klaren van rechten meteen bij de creatie van het materiaal. Zo kunnen de creaties (of elementen daaruit) op digitale platformen op termijn getoond worden aan een publiek. De overheid kan dit op haar beurt stimuleren door hierover verwachtingen te formuleren in het kader van subsidiëring, door aan te moedigen om rechtenvrij materiaal te uploaden op de Wikimediaplatformen en om het gebruik van *creative commons* te stimuleren. Daar waar de rechten nog geklaard moeten worden, vragen we om erover te waken dat voldoende budget voorzien mag worden voor dit proces. De overheid kan er tot slot voor zorgen dat rechten op een eenvoudigere manier geklaard kunnen worden opdat het materiaal vrijgemaakt kan worden, zonder broodroof

te plegen op de auteurs en de rechthebbende van de naburige rechten. Een deel van het MPKE uit de collectiebeherende instellingen is wel rechtenvrij en is door meemoo of op andere manieren gedigitaliseerd. We vragen aan de overheid om initiatieven die dergelijk materiaal ontsluiten maximaal te stimuleren en te ondersteunen. Vooral op platformen zoals Wikimedia is nog veel (snelle) terreinwinst te behalen omwille van het grote publieksbereik en door hun participatieve werking.

4.3.2. Op zoek naar verdienmodellen

Een hindernis voor zowel cultuurhuizen als kunstenaars bij het digitaal ontsluiten van MPKE voor een breed publiek, is het ontbreken van een verdienmodel. **Het creëren en aanbieden van MPKE voor een betalend publiek heeft tot nog toe geen digitaal alternatief.** Ook de Visienota 'Naar een Vlaams cultuurbeleid in het Digitale Tijdperk' voorziet hier niet in. De ontwikkeling hiervan overstijgt echter de capaciteit van de individuele organisaties. Mochten dergelijke modellen ontwikkeld kunnen worden voor de kunstensector, dan zullen kunstenaars en kunstorganisaties nog meer gemotiveerd zijn om de rechten van hun materiaal meteen bij de creatie te klaren, wat ook weer op termijn mogelijkheden biedt voor andere vormen van publieksontsluiting. We vragen aan de overheid om actoren als Cultuurloket, meemoo, publiq en Cultuurconnect een opdracht te geven om enerzijds inspirerende verdienmodellen aan te reiken, maar anderzijds ook digitale toepassingen te ontwikkelen. Zo kan muziek en podiumkunsten uit Vlaanderen ook via digitale toepassingen z'n weg vinden naar een ander en een breed publiek op een manier die financieel aantrekkelijk is voor de sector. Daarnaast moet men blijven waken over een gezonde balans tussen materiaal dat betalend en dat vrij toegankelijk is.

4.3.3. Op zoek naar platformen

Naast de initiatieven die actoren als CEMPER nemen om MPKE bij het publiek te brengen kan de overheid er zelf ook toe bijdragen dat de rijkdom van dit erfgoed bij een breder publiek gekend geraakt. Initiatieven als het **virtueel museum van de Vlaamse geschiedenis** kunnen hierin een belangrijke rol spelen. In het verhaal van de Vlaamse geschiedenis mogen de vele boeiende verhalen uit muziek en podiumkunsten niet ontbreken. De visuele kracht van muziek en podiumkunsten kan er enkel maar toe bijdragen dat dit online initiatief aantrekkelijk is voor de bezoeker. Daarnaast biedt de **tv-zender Podium19** ook veel mogelijkheden om in de iets minder recente geschiedenis van ons rijke cultuurlandschap te duiken. We vragen aan de overheid om bij dergelijke initiatieven het erfgoed van muziek en podiumkunsten naar voor te schuiven als prioriteit.

5. Ondersteun voluit het archiveren en documenteren van het hedendaagse muziek- en podiumkunstenveld

Het geheugen van muziek en podiumkunsten mag niet verschrompelen tot de *highlights*. Zowel de basisarchiefzorg van de kunstenuorganisaties als de documentatie van de kunstensector zijn hierbij noodzakelijk en complementair.

5.1. Blijf de basisarchiefzorg bepleiten en ondersteun het TRACKS-netwerk

Om tastbare sporen van artistieke activiteit te bewaren wordt in het Kunstendecreet sinds 2004 vooral gerekend op archiefvorming door structureel gesubsidieerde kunstenuorganisaties. Het blijft noodzakelijk om te sensibiliseren omtrent het **belang van archiefzorg bij de muziek- en podiumkunstenorganisaties**. De mogelijkheden die via **TRACKS** en het kunstenu- en erfgoedbeleid worden aangeboden aan de kunstenuorganisaties om zelf *in situ* aan goede en duurzame archiefzorg te kunnen doen en de verplichte basiszorg voor gesubsidieerde organisaties, zijn beide van onschatbare waarde. We zijn zeer verheugd dat het 'zorg dragen voor het eigen archief' in het voorontwerp van het Kunstendecreet werd opgenomen. We pleiten ervoor om te blijven toeleiden naar de TRACKS-website en naar de ondersteuning van de kunstensector door de TRACKS-partners. Voorts vragen we financiële ondersteuning van de partners die zich engageren binnen het TRACKS-netwerk. Dit is noodzakelijk om de werkzaamheden van het netwerk te coördineren en om de nodige hulp te bieden om het potentieel van MPKE op vlak van artistiek, publieksgericht en wetenschappelijk (her)gebruik van MPKE ten volle te benutten.

5.2. Wijs de kerntaak van documenteren decretaal toe en stem deze af op een collectiebeleid voor MPKE

In tegenstelling tot de groeiende interesse van de overheid voor archiefzorg in de kunstensector kreeg de centrale documentering van diezelfde sector niet dezelfde aandacht. Integendeel: het documenteren van de activiteiten in het kunstenveld (metadata over producties, over kunstenaars/organisaties/gezelschappen, publicaties, ...) door de steunpunten werd afgebouwd. Vergeleken met de doortastende rol van het Vlaams Theaterinstituut (VTi) op dat vlak, werd de actieve en de receptieve documentatiewerking van dit steunpunt haast volledig uitgekleeft na de fusie tot Kunstenpunt. Dit als gevolg van budgettaire beperkingen en onvoldoende steun voor 'documenteren' als kerntaak. Op dit moment beperkt Kunstenpunt zich tot het online verzamelen van data over voorstellingen. Zijn dit alle sporen die we willen bijhouden van spelers die geen volwaardig archief nalaten? Denk in het bijzonder aan kleinere spelers, al dan niet gesubsidieerd binnen het Kunstendecreet. Er moet beter worden nagedacht over dit beleid.

De **erfgoedsector zal zich niet met deze vorm van documenteren bezighouden**: beleid en praxis moeten hiervoor ontwikkeld worden in de kunstensector en in het Kunstendecreet.

De erfgoedsector concentreert zich op het bewaren en ontsluiten van archieven, bibliotheekcollecties en museale objectencollecties. Verzamelingen met papieren of digitale documentatie over het muziek- en podiumveld vallen daarbuiten. De meeste van deze verzamelingen halen hun belang niet zozeer uit de betekenis van hun verzamelaar, tot wiens archief ze in sommige gevallen kunnen behoren, maar wel uit de diverse actoren en praktijken waarover ze vertellen. Archiefinstellingen of bibliotheken kunnen dit materiaal vaak niet fijnmazig genoeg ontsluiten om deze rijkdom vindbaar te maken. Het zijn de steunpunten en de amateurkunstenorganisaties die over de nodige middelen dienen te beschikken voor het documenteren van de activiteiten van spelers die geen volwaardig archief nalaten. Daarom vragen we aan de Vlaamse overheid om meer belang toe te kennen aan het kwalitatief documenteren van de praktijken in de kunstensector. Dit in relatie tot zowel de erfgoedsector als de kunstenpraktijk. Overeenkomstig daarmee dienen de opdracht en budgetten van de verantwoordelijke organisaties herbekeken te worden.

5.3. Bewaar en ontsluit de reeds opgebouwde documentatiecollecties in de erfgoedsector

Het logische gevolg van de nood aan documenteren is dat de documentatie zichtbaar en vindbaar moet zijn. Historisch opgebouwde documentatiecollecties bevatten veel informatie over actoren waarvan het archief verloren is gegaan en mogen dus niet worden verwaarloosd omdat ze niet in het archivalistische plaatje passen. Met name de collecties van het Documentatiecentrum Dramatische Kunst (ondergebracht in de Universiteitsbibliotheek Gent) en Kunstenpunt (tijdelijk ondergebracht in deSingel, wel nog in beheer van Kunstenpunt) verdienen meer aandacht. Bij de eerste is er nood aan financiële steun voor ontsluiting. De laatste werd voortreffelijk ontsloten, maar het beheer op lange termijn is niet verzekerd. Bovendien is voor dergelijke collecties ook een waarderingstraject nodig om de verhouding te bepalen tot wat elders al wordt bijgehouden en rationeel te selecteren. Daarom vragen wij om erfgoedprojectaanvragen te steunen die het beheer, waardering en selectie, en ontsluiting van dergelijke documentatiecollecties willen optimaliseren.

OVER CEMPER

Sinds de erkenning in 2019 in het kader van het Cultureelerfgoeddecreet neemt CEMPER – Centrum voor Muziek- en Podiumerfgoed een **dienstverlenende rol op ter ondersteuning van een duurzame en kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met het erfgoed van muziek en podiumkunsten** – in al zijn diversiteit. Het brede gamma aan muziek- en podiumkunstenactiviteiten laat immateriële en tastbare sporen na. CEMPER ondersteunt bij het bewaren en doorgeven van deze sporen die het geheugen bepalen van muziek, theater, dans en verwante disciplines. Het team adviseert en begeleidt iedereen die met muziek- of podiumerfgoed in aanraking komt: van amateur tot professional, van hobbyist tot academicus, van erfgenaam tot verzamelaar. Daartoe ontwikkelen we onder meer handleidingen en online platformen, organiseren we workshops en ontmoetingsmomenten en geven we advies op maat.

CEMPER is gegroeid uit de cultureel-erfgoedwerking van **Het Firmament en Resonant**, de landelijke expertisecentra voor respectievelijk het cultureel erfgoed van de podiumkunsten en het muzikaal erfgoed. In juni 2016 gaf minister van Cultuur Sven Gatz beide organisaties de opdracht om met het oog op clustering, krachtenbundeling en efficiëntiewinst een **fusie** te onderzoeken. Dit mondde uit in de oprichting van een nieuwe vzw en het indienen van een gezamenlijk beleidsplan in het kader van het Cultureelerfgoeddecreet voor de beleidsperiode 2019-2023.